

Jpravništvo: Ljubljana, Knafjeva 5
— Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri ošt. ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

zhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Sirosmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Novi ameriški nevtralnostni zakon

Dolgotrajna razprava o nevtralnostnem zakonu Zedinjenih držav je zaključena in kongres je sklenil nov nevtralnostni zakon, ki je z Rooseveltovim podpisom takoj nato stopil v veljavo. Amerika se nahaja odsej v novem razmerju do vojujočih se držav. Prodajanje orožja in drugih za bojevanje potrebnih sredstev državam v vojnem stanju, je odslej dovoljeno pod pogojem, ki se na kratko označuje z geslom »cash and carry« — plačaj in odpelji — proti takojšnjemu plačilu in z lastnimi prevoznimi sredstvi kupca.

Da si napravimo pravilno sliko, kakšno je odslej stališče Amerike do vojne v Evropi, je najkoristnejše, ako se pretehta, kateri razlogi so dovedli do spremembe nevtralnostnega zakona. Zakaj v teh razlogih se zrcalijo nagibi, ki so vodili večino v ameriškem senatu in v poslanski zbornici, da se je odločila za daljnosežno reformo.

Eno osnovnih gibal nevtralnostne debate je bilo spoznanje, ki se je v Ameriki silno razširilo, namreč spoznanje, da je nevtralnostni zakon v stari obliki prav za prav po svojem učinku dosegel nekaj drugega, kakor pa so nameravali njegovi očetje. Nevtralnostni zakon v stari, sedaj razveljavljeni izdaji je nastal iz odpora zoper vojno sploh in iz težnje, da ostane Amerika daleč od vseh vojnih zapletljivost. Toda po svojem učinku je dosegel, vsaj kar se prvega namena tiče, za Američane povsem nezaželen uspeh. Tako se je izkazalo najprej v teku japonsko-kitajske vojne, ko so Japonci kratko malo začeli svoj oboroženi napad na Kina brez vojne napovedi, da se s tem izognejo uporabi ameriške prepovedi glede izvoza orožja in za vojno potrebnih surovin. Nevtralnostni zakon tedaj ni pomagal preprečiti vojne, marveč jo je celo olajšal in jo napravljal še bolj brutalno. Ako je hotela ustaviti izvajanje vojnih potrebščin japonskim napadalcem, je morala slednjič Amerika poseči po drugem sredstvu, po odpovedi trgovinske pogodbe.

Drugo pomanjkljivost starega nevtralnostnega zakona so v Ameriki razkrivali na nič manj viden način. Rooseveltovi pristaši so argumentirali v naslednji obliki: Zakon bi bil še dokaj pravičen v primeru, ako bi šlo za dva enakovredna nasprotnika, ki sta se oba dolgo pripravljala na vojno in sta v moralnem pogledu oba iz kategorije napadalcev. Rooseveltovi pristaši so navajali razloge, zakaj se sedanja evropska vojna ne sme meriti s tem merilom, marveč z načelnim razlikovanjem, da ima svet opravka z napadalci na eni ter z napadenci na drugi strani. Napadalec se je mogel pripraviti in se opremiti s potrebnim orožjem, ker je imel iniciativno v svojih rokah, dočim je bil napadenec v slabšem položaju. Za dokaz teh svojih trditve so Rooseveltovi pristaši spretno izrabljali omahljivo in popustljivo politiko Chamberlaina v tednih lanske septembrske krize, politiko, ki je bila takrat zlasti v Ameriki zelo nepopularna. Stari nevtralnostni zakon so dalje dokazovali, gre na roko napadalcu ter s tem dejansko dosegla povsem drugačnega namena, kakor je bila zamisel njegovih iniciatorjev.

Tako dokazovanje, ki se je s pridom naslanjalo na znane velike deklaracije predsednika Roosevelta in na njegove poskuse v apeli na vrhovne predstavitelje sprtih držav v Evropi, preprečiti vojno, je v Ameriki čim dalje bolj prevladovalo. Sporedno s tem so vidno naraščale simpatije ameriške javnosti za britansko-francosko stvar, deloma iz zavesti skupnega izvora z Angleži, še več pa zaradi sodb, da Angleži in Francozi proglašajo svojo borbo kot borbo za načela svobode, demokracije in liberalnosti v mednarodnih odnosih, ki jih vse proglašajo tudi Američani za svoje ideale. Teh argumentov ni Roosevelt nikdar nehal naglašati, a odsevali so prav tako domala iz vseh enunciacij ameriškega javnega mnenja v vadih časopisju, na predavanjih, v radijskih in filmskih reportažah itd.

Poleg tega so sodelovali tudi povsem zunanje politični nagibi. Propaganda za spremembo nevtralnostnega zakona je n. pr. postavljala parolo, da gre dejansko za prvo obrambno linijo Zedinjenih držav, ki bi bila nujno ogrožena, ako bi bile zapadne evropske demokracije poražene. Izbruh vojne v Evropi se je zdel večini Američanov kot potrdilo, da je bila Rooseveltova zunanja politika pravilna ter da so njegove bojzani že zgodaj pokazale položaj v pravi luči. Zato se je kljub neuspehu njegovih posredovanj z izbruhom vojne v Evropi pozicija predsednika Roosevelta zelo ojačila in je njegova zunanja politika v očeh velike večine Američanov dobila nekaj nimb dalekovidnosti. Sprito tega je njegova zahteva po spremembi nevtralnostnega zakona že sama po sebi

ZBLIŽANJE MED FINSKO IN RUSIJO

Po nekaterih vesteh, ki pa še niso potrjene, je načelni sporazum celo že dosežen

Omiljenje sovjetskih zahtev — Nadaljevanje pogajanj čez par dni

Stockholm, 6. novembra. AA. (Havas). Po telefonskih poročilih iz Helsinkov se zdi, da se je dosegel sporazum med sovjetskimi in finskimi stališči. Kljub temu pa pričakujejo, da bodo razgovori dolgotrajni, ker je problem precej zapleten. Sovjetski listi so danes prenehali napadati Fince, člani finske delegacije so pa dobili od sovjetske vlade vabilo, da se udeležijo slovesnosti za torkovo obletnico revolucije.

Kodanj, 6. nov. AA. Finska delegacija je sporočila svoji vladi v Helsinkih najnovejšo sovjetsko zahtevo. »Politiken« poroča iz Moskve, da so sovjetske zahteve že milejše. Dopsnikista listov »Politiken« in »National Tidende« brzojavljata, da Rusi nič več ne zahtevajo Hangö, ampak Bilapvik, 10 do 15 km vzhodno od Hangö.

Rim, 6. novembra. AA. Stefani poroča iz Helsinkov: Po najnovejših poročilih so v političnih krogih mnenja, da je ugodno razpoloženje za nadaljevanje finsko-sovjetskih pogajanj. Pričakujejo, da se bodo razgovori nadaljevali prihodnje dni.

Finski odgovor

danes ali jutri

Moskva, 6. nov. O Kasno sredi se je izvedelo, da se more računati, da bo finska vlada odgovorila na modificirane ruske

Sestanek severnih držav

Konferenca t. zv. »oslskega bloka« — Izenačevanje navodil in ukrepov o nevtralnosti

Kodanj, 6. nov. br. Danes dopoldne ob 11. se je v zunanjem ministrstvu pričela konferenca pravnih strokovnjakov drž. oslskega bloka. Na posvet so prišli zastopniki Luksemburške, Belgije, Nizozemske, Danske, Norveške, Švedske in Finske. Švica tokrat ni poslala svojega diplomatskega opazovalca, kakor je bil to običaj pri vseh dosedanjih konferencah držav oslskega bloka.

Na konferenci bodo strokovnjaki pripravili elaborate o koordinaciji zakonskih določb posameznih držav glede njihove nevtralnosti. Posebej se bodo bavili v vprašanju letalskega prometa med temi državami. Konferenca bo trajala nekaj dni in nato bodo prizadete vlade proučile njene rezultate. Morda bodo še letos v oslskih državah unificirali vse nevtralnostno pravo.

Pomanjkanje surovin v skandinavskih državah

Stockholm, 6. nov. j. Trgovinska plovba v Severnem in Vzhodnem morju se vrši pod čedalje težjimi okoliščinami. Nevtralne skandinavske države trpe že veliko pomanjkanje nekaterih surovin zlasti tekstilnega predela. Prav tako občutno postaja pomanjkanje premoga in tekočih goriv, ki v vseh skandinavskih državah ne zadostajo več za najnujnejše potrebe. Pristop parnikom v danske, švedske in norveške luke je zaradi nemških minskih zapor tako nevaren, da so se morale cene prevoznih

„Vojna je zajela več ko polovico človeštva“

Nov govor Molotova — Ostri napadi na Anglijo, Francijo in Ameriko — Mol v Nemčiji

Moskva, 6. nov. s. Na predvečer ruskega narodnega praznika, 22. letnice revolucije, se je vršilo danes popoldne ob 18. veliko javno zborovanje. Za častnega predsednika zborovanja je bil izvoljen Stalin, v predsedstvu pa Molotov, Vorosilov, Kaganovič, Kalinin, Andrejev, Mikojan, Ždanov, Hruščov, Berija, Sverniki in Dimitrov. Hruščov je otvoril je povzel besedo predsednik sveta komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov, ki je v enopolturnem govoru poveličeval uspehe Rusije od revolucije dalje, predvsem pa v tekočem letu. Molotov je govoril predvsem o notranji politiki Rusije in se je le v splošnih obrih ali mimogrede dotaknil zunanje politike. Med drugim je rekel:

Ze tri leta traja vojna med Japonsko in

dosegla krepko podporo tako pri aktivnih politikah kakor v širših množicah.

Objektivna presoja seveda ne more zanikati, da so imeli znaten vpliv na izoblikovanje večine tudi povsem materialni nagibi. Nedvomno je res, da je velik del industrijskih podjetnikov podpiral propagando za spremembo nevtralnostnega zakona v težnji, da si s tem pridobi trge za svoje izdelke in si izdatno poveča možnosti za dober zaslužek. Kakor pa je bil vpliv bel gotovo mnogih krogov zelo velik, bi sam najbrž ne zadostoval za tako daljnosežno spremembo. Sme se verjeti onim,

predloge šele po proslavi ruske revolucije 7. in 8. t. m., nakar naj bi se pogajanja nadaljevala.

Finski uradni komuniké

London, 6. novembra. AA. Reuter poroča iz Stockholma: Nocoj v Helsinkih objavljeno uradno poročilo pravi, da se sovjetsko-finska pogajanja vrše normalno in da počasi napredujejo. Včeraj ni bilo v Kremli nobenega sestanka. Danes in jutri se bodo finski delegati udeležili slovesnosti v proslavo 7. novembra. Finski delegati ne pričakujejo, da bi takoj dobili nova navodila, ker je finska vlada sestavila poseben odbor, ki naj izčrpno prouči poročilo, ki ga je finska delegacija poslala iz Moskve.

Vojaški ukrepi ostanejo

London, 6. nov. s. Iz Helsinkov poročajo, da je finsko vojno ministrstvo ukinilo za prihodnjih pet dni vse vojaške dopuste. O tem ni bilo izdano za javnost nobeno sporočilo. Istotako ni bil izdan noben komuniké o seji finske vlade, ki se je vršila danes popoldne in je proučevala poročilo svoje delegacije v Moskvi o pogajanjih z rusko vlado.

Balkan in finska kriza

Rim, 6. nov. z. Zaenkrat še niso znane nikake podrobnosti o stanju rusko-finskih pogajanj. Italijanski listi pa vendar razpravljajo o njih in o učinku njihovega rezultata na obči položaj v Evropi in še posebej na Balkanu. Listi naglašajo, da bo rezultat teh pogajanj odločilnega pomena za nadaljnji razvoj ruske politike v jugovzhodni Evropi in na Balkanu.

zaradi velikega rizika silno povišati. Novi nemški odlok, da se minske zapore pomaknejo od 4 na 3 km k švedski obali, je morjeplombo skoraj povsem zavrl. Švedska vlada je ponovno protestirala proti tej nemški odločitvi, češ da je v nasprotju z zagotovili, ki sta jih dala skandinavskim državam v začetku vojne admiral Raeder in maršal Göring, ko sta v imenu nemške vlade izjavila, da bo Nemčija strogo respektirala svobodno trgovino skandinavskih držav.

Mine ob danski obali

Kodanj, 6. novembra. AA. (Stefani) Z veliko naglico se bližajo številne morske mine v Sundskem prelivu. Opaziti je bilo celo, da so te mine dospele že 20 kilometrov južno od Kodanija. Vse to je dalo povod za veliko vznemirjenost med obalskim prebivalstvom. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da zavarujejo obalo. Na več krajih je prebivalstvo, ki biva ob obali, zapustilo svoje domove, ter se podalo v notranjost države.

Kodanj, 6. nov. j. Nemške mine, ki so jih viharji zadnjih dni potrgali iz nemških minskih zapor, so se pojavile celo pred kodanskimi pristanišči. Dve mni sta zunaj pristaniških naprav eksplodirali. S kodanjskega letališča so se takoj dvignila izvidniška letala, ki sedaj nadzorujejo dansko teritorialno vodovje, ter obveščajo o bločenju min iskalne ladje, ki mine sproti spravljajo na varno.

pripravlja nadaljnje razširjenje vojne. Znano je na primer, kako resna vprašanja je sprožila angleško-francosko-turška pogodba. Število vojujočih se držav se bo najbrže še povečalo. Za nekatere nevtralne države pa je znano, da je nevtralnost zanje samo maska, da prikrito podžigajo vojno, od katere hočejo imeti svoje koristi.

Molotov je nato poveljeval sovjetsko notranjo politiko in ostro napadal »kapitalistične države«. Napadal je v tej zvezi tudi Poljsko, češ da je tudi bila samo eksponent kapitalizma in da je zato propadla. Po razpadu poljske države je s sodelovanjem ruske armade pridobila Rusija Ukrajino in Belorusijo. To je bil eden najpomembnejših uspehov Rusije v zadnjem času. Beloruska republika se je sedaj povečala na 10 milijonov prebivalcev. Tudi Ukrajina, ki je bila mnogo vekov razkosana, je sedaj zedinjena in ima že 39 milijonov prebivalcev. Rusija šteje z novimi 13 milijoni skupno 183 milijonov prebivalstva.

V nadaljnjih izvajanjih je Molotov navedel uspehe ruske gospodarske politike, katere je označeval za izredno lepe in za-

dovoljive. Omenjal je stahanovski pokret in delo na kulturnem polju, napovedal skorajšnje volitve v lokalne sovjete in podarjal potrebo močnejšega sovjetskega patriotizma.

Govor Molotova sta poleg drugih častnih gostov na prireditvi poslušala tudi veleposlanika Anglije in Zedinjenih držav. Opazilo se je med drugim, da Molotov ni nikjer ne direktno ne indirektno omenjal ruskih odnosov z Nemčijo.

Manifest kominterne

London, 6. nov. s. Komunistična internacionala v Moskvi je izdala danes manifest, v katerem dolži Anglijo, Francijo in Nemčijo, da se bore za nadvlado nad svetom.

Sklicanje ukrajinskega parlamenta

Kijev, 6. nov. j. Vrhovni svet sovjetske ukrajinske republike je sklical za 13. november v Kijev tretje izredno zasedanje vrhovnega sovjeta.

Sovjeti so pripomogli k ameriški odločitvi

Nadaljuji komentarji k spremembi nevtralnostnega zakona

London, 6. nov. br. Nekateri listi tudi še danes komentirajo odločitev Zedinjenih držav v vprašanju njihove nevtralnosti. Tako naglašajo »Times«, da so Zedinjene države sedaj v resnici podale dokaz, da hočejo biti stvarno nevtralne, kakor to določa mednarodno pravo. Zedinjene države so se sedaj prav za prav povrnile k svoji prvotni nevtralnosti.

»Manchester Guardian« ugotavlja, da po-nemski novi ameriški nevtralnostni zakon velika podpora zapadnim demokracijam. Nemci in Rusi so s svojim postopanjem mnogo prispevali k večini, ki jo je ameriška vlada dosegla v kongresu pri glasovanju o svojih predlogih za spremembo dosedanjega nevtralnostnega zakona. List pri tem opozarja, da so afera z ameriško ladjo »City of Flint«, napadi ruskega tiska na Finsko in Molotovljev govor s svojimi očitki Rooseveltu ameriško javnost silno razdražili. Nemška propaganda je v Ameriki tudi dokazovala, da se dosedanjega nevtralnostnega zakona ne splača spreminjati, ker zapadni zavezniki nimajo dovolj sredstev, da bi si nabavili orožje in druge potrebščine v Zedinjenih državah. List k temu pripominja, da imata Anglija in Francija samo v Zedinjenih državah naloženih toliko sredstev, da sta lahko glede dobav orožja in drugih potrebščin brez skrbi kar za cel dve leti.

Za 50 milijard dinarjev naročil

Washington, 6. nov. s. Naročila Anglije in Francije cenijo na najmanj 1 milijardo dolarjev. Anglija in Francija bosta morali vsa svoja naročila plačati bodisi z ameriški vrednostnimi papirji, bodisi z zlatom. Ze sedaj imata v New Yorku in v Kanadi deponiranega za pol milijarde do-

larjev zlata. Ameriška narodna banka bo zlato preračunala po ceni 35 dolarjev za unco. Angleških in francoskih vrednostnih papirjev ameriška podjetja ne bodo smela prejemati v plačilo, ker bi to pomenilo v smislu nevtralnostnega zakona dovolitev posojila.

Kriza ameriške paroplovbe

New York, 6. nov. s. V nasprotju z velikimi naročili vojnega materiala iz Anglije in Francije v Zedinjenih državah bo imela Amerika znatne izgube, ker ameriške ladje ne bodo več smele pluti v takozvane nevarnostne cone v Evropi. Računajo, da bo s tem prizadetih najmanj 92 trgovskih ladij, ki so doslej opravljale redno prometno službo z Evropo, skupno s 6000 možni posadke. Izguba za Zedinjene države bo znašala letno 50 milijonov dolarjev. Vendar sta, kakor poročajo, ameriška in angleška vlada že sklenili sporazum, po katerem bo Anglija vzela iz prometa nekatere svoje ladje v Tihem oceanu in drugih predelih sveta ter jih postavila v službo v Atlantski ocean, ameriške ladje pa bodo prevzele dosedanje angleške linije.

Velike mornariške gradnje Zedinjenih držav

Washington, 6. nov. j. Oddelek za novogradnje pri vojni admiraliteti bo pospešil svoje delo tako, da bo gradbeni program ameriške vojne mornarice absolutno v krajšem času, kakor je bilo prvotno predvideno. Potrebni kredit 1 milijardo in 300 milijonov dolarjev se bo porabil za zgraditev 3 novih letalskih matičnih ladij, 8 križark, 52 rušilcev, 32 podmornic in 2.500 letal.

Pred novo nemško mirovno ofenzivo?

Kljub berlinskim demantijem se trdovratno vzdržujejo vesti o Göringovem obisku v Rimu

Rim, 6. nov. p. Politični krogi še nadalje mnogo razpravljajo o napovedanem obisku maršala Göringa v Rimu, čeprav so bile vesti o njem v Berlinu že demantirane. Splošno zatirajo v Rimu, da bo Göring prišel v Italijo še ta teden. Med zunanjsko ministrstvom Nemčije in Italije se že nekaj dni vrši živahna izmenjava misli o vprašanju, ki bosta o njih govorila Mussolini in Göring. Iniciativo za sestanek je dala nemška vlada. Göring bo predložil Mussoliniju nemške predloge, na podlagi katerih naj bi se dosegel sporazum med Italijo in Nemčijo v tem smislu, da bi mogla Italija zavzeti definitivno stališče do turško-francosko-angleškega pakta. Na osnovi tega sporazuma bi mogla Italija pričeti novo posredovalno akcijo v Londonu. Zato bi se moral po nemški želji udeležiti razgovorov tudi italijanski poslanik v Londonu Bastiani.

O podrobnostih vsebini te nove nemške diplomatske akcije ni mogoče dobiti nikakih informacij. A že samo dejstvo, da bo Göring prišel v Rim, se tolmači v tem smislu, da bo moral biti že pred njegovim obiskom med Italijo in Nemčijo, dosežen stvarni sporazum o vseh načetih vprašanjih, tako da bi ga Mussolini in Göring samo potrčila in proklamirala. Ker je Italija že pred kratkim izjavila, da bo posredovala za mir le, če se položaj v Evropi bistveno spremeni, je treba računati s tem, da bi Italija smatrala, da je taka sprememba že nastopila, če bo v resnici prišlo do Göringovega obiska v Rimu.

Nemški demantiji

London, 6. nov. o. Dopsnik »Daily Telegraph« objavlja vesti iz Amsterdamu, po katerih je v kancelarski palači v Berlinu po zadnjih množičnih in dolgotrajnih

posvetovanjih zopet zavladal mir. Prevladuje vtis, da se je Hitler po posvetovanjih z vojaškimi poveljniki, ministri in diplomatskimi zastopniki odločil, da bo preko zime omejil vojaške operacije na najmanjšo mero. Doslej še ni jasno kako se bo razvijala bodoča nemška diplomatska akcija. Merodajni krogi v Berlinu demantirajo glasove po katerih naj bi odpotoval zunanji minister Ribbentrop vnovič v Moskvo, maršal Göring pa v Rim.

V tem času je akcija merodajnih nemških krogov na Wilhelmstrasse in nemškega tiska naperjena proti Švedski in Ameriki. Zlasti hudo napadajo nemški listi soprogo predsednika Roosevelta, ki ji očitajo, da je prijateljica Zidov in da huj-

ska na vojno.

Italijanski interesi na Balkanu

Curich, 6. nov. z. »Baseler National-Zeitung« je objavila zanimiv uvočnik o ruski in italijanski politiki na Balkanu. List ugotavlja, da Rusiji ni mogoče oporekati njenih interesov na Črnem morju in na Dardanelih, a prav tako tudi ni mogoče Italiji odreči njenih interesov na Balkanu. Gotovo je, da Italija ne bi mogla pristati na nikake spremembe, ki bi se mogle izvršiti na ruski pritisk v Rumuniji ali Bolgariji. Italija je z nekaj prijateljskimi gestami do Turčije že dokazala, da ji angleško-francosko-turški sporazum nikakor ni na poti, marveč, da bi tudi po njenem mnenju lahko mnogo pripomogel za ohranitev mira in nevtralnosti na Balkanu. Prav zaradi ruske nevarnosti se je Italija neposredno angažirala za varnost na Balkanu.

Borba za „City of Flint“

Norveška vlada je odklonila nemške zahteve

Stokholm, 6. nov. z. Kako znano je, norveška vlada odklonila nemški protest zaradi osvojitve ameriškega parnika „City of Flint“ in internacije nemške plovilke te ladje. Nemška vlada je v svoji not. zahtevala da Norvežani takoj izpušče na svobodo nemško posadko, da izročijo ladjo in njen tovor nemškemu oblastu ali pa da ladjo s tovorom vred vsaj zadržijo, dokler se pogajanja o tej stvari ne bi zaključila.

Norveški politični krogi naglašajo v zvezi s tem, da je nemški kapitan zavzel s svojo ladjo v norveško luko le na videz zato, da bi izkrcal obolelega ameriškega mornarja, v resnici pa zaradi tega, ker je ladja le z največjim naporom mornarjev vzdolž norveške obale v norveških teritorialnih vodah prodrla proti jugu in se ni mogla oddaljiti na odprto morje, ker so tam nanjo že čakali angleški rušilci. Mostvo je bilo že tako utrujeno, da se je na vsak način moralo nekoliko odpočiti.

Kako se bo norveška vlada rešila iz sedanjega neugodnega položaja, še ni znano. Po ameriški želji bo ladja bržkone zadržana v Bergenu. Po nekkih se nepotrjenih vestih pa je bila ladja že prodana. London, 6. nov. s. Kako poročajo iz Osla je poslala nemška vlada norveški vla-

di noto, v kateri zahteva 1. izpušitev nemške posadke s ladje „City of Flint“, 2. izročitev ladje s tovorom vred Nemčiji, 3. če Norveška na to ne pristane, naj zadrži ladjo vsaj toliko časa, dokler trajajo pogajanja v tej zadevi.

Ameriški kapitan o nemški posadki

Washington, 6. nov. j. Kapitan ameriškega parnika „City of Flint“ je dovolil reporterju ameriške radijske družbe RCA intervju o dogodkih na parniku, odkar ga je zasedla nemška posadka. Kapitan je dejal, da so prišli nemški mornarji in častniki na ameriško ladjo oboroženi s puškami, revolverji, in ročnimi granatami ter da so imeli s seboj celo strojno orožje. Nemška posadka je vse do zadnjega vzdrževala na ladji red z rigoroznostjo, ki jo pozna sicer samo vojna mornarica.

„City of Flint“ se vrača v Ameriko?

London, 6. nov. s. Nemška vlada je bila uradno obveščena iz Osla da se namerava ladja „City of Flint“ s tovorom vred vrniti v Ameriko.

Manjši boji na fronti

Izvidniški poleti in lokalni spopadi — Novo zavezniško orožje — Francosko poročilo o nemških letalskih izgubah

Pariz, 6. nov. AA. Agencija Havas poroča o položaju na fronti: Francoska in britanska letala izražajo vremenske razmere za polet nad Nemčijo. Piloti se vračajo z dragocennimi podatki in posnetki. Prav tako so tudi nemška letala letela nad Francijo, a ne daleč za fronto. Ogledniški polet nemških letal je dal povod za alarm v severnih pokrajinah Francije. Tri nemška letala so letela nad Tourcoingom, zaradi česar je bil alarm tudi v okoliških krajih. Eno od teh nemških letal je priletelo s Severnega morja, drugi dve pa iz Belgije.

Na fronti pa je bilo snoči slabo vreme. Davi so se verenske razmere popravile. Med snočjo nevihto so nemške čete izvršile operacijo pred našimi prednjimi postojankami v Vogezi. Sovražnik se je približal in začel napadati z ročnimi granatami. Toda francoski oddelki so takoj odgovorili z avtomatskim orožjem, tako da so se Nemci morali umakniti. Prav tako je naše prednje oddelke na bregu Rena presenetilo, ko so opazili, da so Nemci zavzeli neki otok sredi reke. V akcijo so takoj stopili jarkovski možnarji. Teh možnarjev doslej še nismo uporabljali. Po nekaj strelh iz možnarjev so se Nemci umaknili.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 6. nov. AA. Vrhovno poveljstvo objavlja: Na zapadu ponekod živahno izvidniško delovanje, drugače pa le slabotno topniško streljanje. Blizu Saarbruga smo sestrelili francosko letalo.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 6. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo naslednje 127. vojno poročilo: Na nekaterih točkah fronte je bilo nekoliko lokalnega topniškega streljanja.

Poplava na fronti

ob luksemburški meji

Luxembourg, 6. nov. d. Vse večerajšnje dopoldne se je slišalo nepretrgano grmenje topov z nemško-francoske fronte. Francoskemu streljanju je krepko odgovarjala Siegfriedova linija, vendar pa se je opazilo, da Nemci ne streljajo z enako silovitostjo. Mestoma je obstreljevanje postalo tako močno, da se je grom težkih topov slišal do same prestolnice Luksemburga, ki je oddaljena 25 km od bojišča. Iz obmejnih krajev se lahko opazi, kako se Nemci trudijo noč in dan z gradnjo novih utrdb za težko topništvo na desnem bregu reke Mozele in ob bregovih reke Our S tem so približali svojo obrambno črto popolnoma luksemburški meji, tako

da obmejno prebivalstvo s prostim očesom lahko sledi nemškemu delom. Obenem kopljejo nemške čete ob Renu prekoje za odvod silnih množin vode, ki so zalile prostor pred nemškimi položaji. S tem hoče nemško vrhovno poveljstvo omogočiti čim hitrejši padec vode, ki pa kljub temu zaradi neprestanega dežja močno narašča. Nižje ležeče utrdbे so zaradi tega pod vodo in so v dotičnih sektorjih nemogoče vsakršne bojne akcije.

Boji ob gornjem Renu

Basel, 6. nov. j. Nemške čete so danes ponoči zasedle majhen toda strateško zelo važen otok v Renu, od koder pa jih je francoska artilerija z močnim ognjem kmalu zopet pregnala. Na južnem odseku fronte so podvzeli Nemci več napadov na nekatere strateško važne francoske pozicije, vendar pa so bili odbiti. Letalstvo je imelo precej miren dan. Sestreljeno je bilo nekaj francosko izvidniško letalo. Nad francoskim mestom Turquing so se danes dopoldne pojavila tri nemška bombna letala, ki so vržla nekaj bomb, toda brez efekta. Protiletalsko topništvo je njih nadaljnjo akcijo kmalu ustavilo.

Napadi na Forbach

New York, 6. nov. s. Associated Press poroča, da je začela nemška pehota močno napadati mesto Forbach, ki leži na francoskem ozemlju. Večji oddelki nemške pehote so poskusili prodreti v jugovzhodni smeri od mesta iz Warnitskega gozda, vendar so bili odbiti.

Bitka v zraku

Pariz, 6. nov. s. Večerno 126. francosko vojno poročilo pravi: Velika aktivnost letalstva na obeh straneh. V ostri borbi je 9 francoskih borbennih letal napadlo skupino 27 nemških borbennih letal. 9 nemških letal je bilo sestreljenih, 7 od teh jih je padlo na francosko ozemlje. Vsa francoska letala so se vrnila.

Letalski alarm v severni Franciji

Pariz, 6. nov. AA. (Havas). Ob 11.15 dopoldne je bil v pokrajini Lille letalski alarm. Konec alarma je bil ob 11.55.

Nemška letala nad Belgijo

London, 6. nov. AA. (Reuter). Belgijska vlada je naročila svojemu berlinskemu poslaniku, naj protestira pri nemški vladi zaradi večerajšnjega poleta nemških letal nad Belgijo. Belgijske opazovalne postaje so namreč ugotovile, da so bila letala nemška.

Podmorniška vojna je že presegla svoj višek?

Po angleških zatrjevanjih je obramba pred podmornicami tako napredovala, da ne bodo več mogla resno ogroziti varnosti na morju

London, 6. nov. j. Glede na to da so napadi nemških podmornic zadnje tedne manj pogosti kakor v prvih dneh vojne, sodijo v mornariških krogih da je nemško mornariško poveljstvo izprevidelo, da sedanji način podmorniške vojne ni v nobenem razmerju z žrtvami, ki jih ta način zahteva od nemške mornarice. Varnostna služba aliranih brodovlja se je zadnje tedne zelo izpopolnila. Posebno se je zgoštila mreža opazovalnih in prisluškovalnih postojank, tako da se nemške podmornice ne morejo več neopaženo kretati v onih morskih pasovih, kjer je ladijska plovba najmočnejša.

Od začetka vojne so po doslej znanih številkah potopili Nemci samo 1,2 odstotka celokupne angleške tonaže. Te številke kažejo, da je efekt nemških podmornških napadov relativno celo manjši kakor leta 1917, ko je podmorniška vojna zahtevala največ žrtve. Nemci sicer trdijo, da se v podmorniško vojno še niso v celoti angažirali ter da bodo zavezniške ladje šele občutile pravo silo nemških podmornic. V nasprotju z nemškimi trditvami pa trdi angleška admiraliteta, da je najmočnejši sunek nemških podmornic že mimo in da razvoj nemških podmornic ne bo mogel držati koraka z napredkom obrambne tehnike aliranih držav, ki bo v najkrajšem

času nevarnost s strani nemških podmornic zmanjšala na minimum.

Nazadovanje ladijskih izgub v oktobru

London, 6. nov. j. Po podatkih, ki jih objavlja angleška admiraliteta, je bilo potopljenih v septembru še 37 ladij aliranih držav, dočim je padlo to število v oktobru že na 18. Izgube nevtralnih držav znašajo v istem razdobju 15, odnošno 17 ladij. Iz teh števil je razvidno, da se je organizacija spremljevalnega sistema, ki se ga poslužujeta Anglija in Francija v svoji trgovinski plovbi, dobro obnesla. Nevtralne države, ki spremljevalne službe nimajo, trpe zaradi nemških podmornic in min mnogo večje izgube.

Podvigi križarke

„Admiral Scheer“

London, 6. nov. AA. (Havas). Kapitan britanske ladje »Klement«, ki se je potopila v južnem Atlantiku 30. septembra t. l., je danes prispel v London, da poda admiraliteti poročilo o katastrofi ladje. Kapitan ne dvomi, da je ladjo potopila križarka »Admiral Scheer«, ena izmed nemških lahkih križark, ki skupaj s križarko »Deutschland« že nekaj časa zasleduje na Atlantiku britanske trgovske

ladje. Kapitan bo lahko postregel strokovnjakom admiralitete z dragocennimi informacijami, ker se je pri potopitvi njegove ladje nekaj časa mudil na križarki »Admiral Scheer«. Možno je, da je križarka »Admiral Scheer« sedaj na Tihem oceanu kjer jo bo še težje najti kakor na Atlantiku. Winston Churchill, prvi lord admiralitete, ki se je prejšnji teden mudil v Parizu, je v razgovorih s šefi francoske mornarice nedvoumno razpravljal tudi o tem vprašanju.

Nemci zaplenili švedsko ladjo

London, 6. novembra. AA. Reuter: Iz Stockholma poročajo: Semkaj so prispele vesti, da so Nemci pred 2 tednom zaplenili in odpeljali v Stettin neki švedski parnik, ki je opravljal redni promet med Rigo in Stockholmom. Avtomobile in opravila baltičkih beguncev in zavoje, namenjene v Slezijo, v Veliko Britanijo, Francijo in Palestino, ki jih je prevažala ta ladja, so zaplenili.

Reševanje

danskih brodomorcev

London, 6. nov. AA. Nocoj je neka ribiška ladja naletela na enega od treh reševalnih čolnov z danske ladje »Kanada«, ki je bila potopljena v soboto. Ta ribiška ladja je prevzela brodomorce ter jih odpeljala na suho. Več ladij še vedno išče ostale brodomorce, ki so v drugih dveh reševalnih čolnih.

Ponesrečena nova nemška podmornica

Curth, 6. nov. j. Po vesteh iz Bremena se je v tamkajšnji ladjedelnici nemške vojne mornarice potopila neka nemška podmornica povsem nove konstrukcije, ki so jo šele preizkušali. Preizkušnje so se vršile ob ustju reke Wesere in se jih je udeleževalo mnogo nemških inženjerjev. Vsi inženjerji, kakor tudi ostala posadka so se s podmornico vred potopili. Šele po več dneh se je posrečilo prodreti do podmornice in izveči trupla. Nesreča pomeni za nemško mornarico tem težjo izgubo, ker mnoge dragocene izkušnje, ki jih je tehnično vodstvo pridobilo na poskusnih voznih, se niso notifikirali in so zdaj izgubljene.

Curth, 6. nov. br. Kako poroča »Neue Züricher Zeitung«, se je pripetila 4. t. m. v bremenski luki velika nesreča. Tam so nemški pomorski strokovnjaki preizkušali novo podmornico. Pri nekem takem poskusu pa je podmornica ostala pod vodo. Ko so jo nazadnje dvignili na morskno gladino in vdrli vanjo, so našli vso posadko že mrtvo.

Nemška petrolejska ladja naletela na mino

Kodanj, 6. nov. AA. (Reuter). Neka nemška petrolejska ladja je naletela na mino v bližini danske obale ter se potopila. Doselej so rešili 5 mornarjev, ki so jih prepekljali v bolnišnico v Voburgu, ter so bili vsi huje ali lažje poškodovani. Vseh 5 mornarjev so po prvi zdravniški pomoči odpeljali v taborišče internirancev.

Tesno sodelovanje Belgije in Holandske

Haag, 6. nov. z. Nizozemski zunanji minister je v posebni spomenici, ki jo je naslovil na parlament, obeležil nekatera aktualna politična vprašanja. Opozoril je predvsem na odnose Nizozemske z Belgijo. Prijateljstvo med obema državama je prišlo v zadnjih mesecih močno do izraza. Nizozemska in Belgija vodita povsem enako nevtralnostno politiko. Z enakimi sredstvi si bosta tudi v bodoče prizadevali, da ohranita svojo neodvisnost in nevtralnost.

Kar se tiče nove poljske vlade, ji s pravne vidika ni mogoče odreči njenega značaja. Dokler se položaj v Evropi ne bo dočela razširiti, tudi ni mogoče zahtevati, da nizozemska vlada ne bi bila zastopana po svojem diplomatskem predstavniku.

Ogromno angleško notranje posojilo

Pariz, 6. nov. br. Kako poročajo iz Londona, bo angleška vlada še ta teden dokončno proučila nove ukrepe o racionalizaciji prehrane vsega prebivalstva, ki jih je pripravljala že več časa. Ni pa pričakovati, da bodo novi ukrepi uveljavljeni pred 15. decembrom.

Poleg tega bodo pripravile tudi vse potrebno za emisijo večjega notranjega posojila. Po informacijah nekaterih listov bo znašalo to posojilo 150 milijonov funtov (37 milijard dinarjev).

Jeruzalemski mufti za sporazum z Anglijo

Beirut, 6. novembra. AA. (Havas). Veliki mufti, ki se pravkar mudil v Bagdadu, je odobril najnovejšo britansko predlogo arabskim državam za ureditev palestinskega vprašanja. Arabski krogi v Bejrutu mislijo, da tvorijo ti predlogi zadovoljivo osnovo za nadaljevanje pogajanj za končno ureditev tega vprašanja. Izvedelo se je, da sta tudi egiptovska in iraška vlada odobrili te predloge in da je iraška vlada o tem že obvestila britansko vlado.

Sovjetske zaplembe blaga v Vilnu

Basel, 6. nov. z. »Baseler National Zeitung« objavlja daljše poročilo iz Helsinkov o ruskem režimu v Vilnu, ko je bilo to litovsko mesto nekaj dni pod rusko oblastjo. V enem tednu, pravi list, so iz vseh viliških tretovin izgnali vsi fotografirali in radijski aparati, vse sudino in drugo tekstilno blago, vse usnje in usnjene izdelke. Rusi so odvažali to blago kar z vozovi iz Vilne. Vrnisanje je, kako se bo sedaj škoda, ki je bila prizadejana trgovcem v Vilnu, popravila in poravnala.

Sovjetska ladja v japonski luki

Berlin, 6. nov. AA. Iz Kobeja poročajo: Danes je prvič po več letih priplula v tukajšnjo luko 7500 tonska sovjetska trgovska ladja »Sapostroj«.

Bosna in Hercegovina naj bosta četrta banovina?

Zanimive izjave voditelja muslimanov v JRZ ministra dr. Džaferja Kulenovića

Beograd, 6. nov. p. Minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović je sprejel večjo skupino novinarjev ter jim dal dolgo izjavo, ki obsega dva dela. Prvi se nanaša na politična vprašanja, drugi na resnosa. V politični izjavi je minister naglasil, da se bo morala o priliki definitivne preureditve države po njegovem mnenju ustanoviti tudi posebna edinica, ki bi jo tvorili Bosna in Hercegovina. Poleg Hrvatske, Slovenije in Srbije bi bila to četrta edinica v državi. Bosnasko-hercegovaška edinica bi bila posebna pomena za državno edinstvo, ker imata Bosna in Hercegovina specifičen jugoslovanski značaj. Dejaj je, da je bilo škoda, da se svojčas ni sprejel predlog Stojana Protića o preureditvi države. Sedaj bi v državni vladale že docela druga-

čne prilike. Minister je obširno govoril o jugoslovenskem značaju Bosne in Hercegovine.

V resornem delu svoje izjave je naglasil, da bo konec tedna dovršena uredba o prenosu kompetenc z njegovega ministrstva na hrvatsko banovino. Nato je dal daljšo izjavo o vprašanju regulacije hudournikov. Zanimljivo je bilo najeto pri DHB trimilijonsko posojilo za najnujnejša dela. Ministrstvo pa bo najelo še 50-milijonsko posojilo, da bi se mogli vsaj vsi prometni objekti zaščititi pred hudourniki. Obširno je nadalje govoril o prilikah v šumarstvu in rudarstvu, o delovanju celulozne tovarne v Daruvuru in drugem. Omenil je tudi, da je v državnih rudnikih zaposlenih 7200 delavcev.

Ivan Radić umorjen

Tragična smrt nečaka Stjepana in Antona Radića Ozadje zločina še ni pojasnjeno

Simk, 6. nov. o. V Velikem Trebarjevem je bil snoči umorjen v svoji hiši 51 let star Ivan Radić, nečak pokojnega Stjepana in Antona Radića, svoječasno član glavnega odbora HSS in poslanec v narodni skupščini od leta 1931. do leta 1935.

Ivan Radić je snoči sam ostal v hiši s svojo tačo, ki je že legla k počitku, dočim je žena odšla na obisk k svoji poročni hčerki. Sedel je za mizo in čital liste. V tem času so se približali hiši neznanizakrinski ljudje, izmed katerih je eden odprl okno, dočim je drugi oddal na Radića dva strela iz revolverja. Nato sta dva napadalca skočila skozi okno v sobo in

oddala na Radića še pet strelcev, tako da je obležal na mestu mrtve. Zločinci so po svojem dejanju pobegnili. Tačca, ki je vse to videla, se je skrla pod posteljo, kjer se je onesvestila in ostala do jutra, ko so zločini odkrili.

Umor spravljajo v zvezo s poslovanjem Ivana Radića kot graditelja ladij in menijo, da gre morda za maščevanje delavcev, ki so mu očitali, da z njimi ni pravilno obračunaval. Po nekaterih drugih znakih bi bil morda umor izvršen tudi iz političnih razlogov. Morilcev še niso izsledili in manjka doslej za njimi vsaka sled.

Habsburška propaganda

Oton Habsburg pri Daladieru — Madžarski upi

Curth, 6. nov. o. Kako poroča »United Press« je bil pretekle dni Oton Habsburgski dvakrat na obеду v družbi predsednika francoske vlade Daladierja. Dopisniku amsterdamskega lista »Telegraaf« so v Stenockerzelli, kjer živi habsburška družina v emigraciji, odklonili vsak odgovor o tem, češ da žive kot emigranti na nevtralnem belgijskem ozemlju in da bi ne bilo v skladu z gostoljubnostjo, ki jo uživajo, če bi dajali kakke izjave.

Budimpešta, 6. nov. o. Ponedeljski list »Független Magyarorszag« piše, da je vprašanje restavracije Habsburžanov postalo v poslednjem času zopet glavni predmet mednarodnih razprav. Vprašanje Habsburžanov je prišlo zopet na dnevni red in sicer ne samo v tajnih pogajanjih, temveč tudi v širših krogih, pa tudi v pisanih mednarodnega tiska. Povod za pričetek razprav o tem vprašanju so dale izjave bivšega angleškega ministra za vojno mornarico Duffa Cooperja, ki je po prihodu v Zedinjene države izjavil, da je eden izmed vojnih ciljev zapadnih vele-sil tudi vprašanje ponovne vzpostavitve habsburške monarhije, ker danes ni več

dvoma, da je bila velika zmota zmagovalcev v pretekli svetovni vojni, ker so bivšo avstrogrsko monarhijo razkosali.

Izjave Jožefa Habsburškega

New York, 6. nov. o. Agencija Havas objavlja razgovor svojega dopisnika z bivšim nadvojvodo Jožefom Habsburškim. Govorila sta o usodi bivšega avstrijskega kancelarja Schuschnigga, ki je še vedno interniran v dunajskem hotelu »Metropol«, kjer je sedež nemške državne tajne policije. Nadvojvoda Jožef Habsburgi je dejal, da ne morejo nobene metode uničiti dr. Schuschnigga, pa naj živi v še tako neugodnih razmerah. Nato je govoril o avstrijski legiji, ki se bo borila na zapadni fronti skupno s češkoslovaškimi in poljskimi vojniki ter angleškimi in francoskimi četami, kar popolnoma odobrava.

Ob koncu je bivši nadvojvoda dejal: Prepričan sem, da bo svobodna Avstrija zopet oživila in z njo tudi svoboda Srednje Evrope. Njen položaj bo dal tako z gospodarskega kakor tudi političnega vidika v tem primeru odločen značaj miru bodoče Evrope.

Kanada kot glavna letalska baza Anglije

Imperialna letalska konferenca v Ottawi

Ottawa, 6. nov. br. Konferenca britanskega imperija za ureditev letalskih centrov in šol v Kanadi bo otvorjena še ta teden. Razen novozelandske delegacije so prispele v Kanado že vse delegacije Velike Britanije, dominionov in kolonij. Posamezne delegacije so bile že prej v stikih s kanadskimi vladnimi odbori, ki pripravljajo načrte za ureditev problemov v zvezi z velikim letalskim programom, ki se bo izvedel v Kanadi. Kanadsko vlado bodo na konferenci zastopali ministrski predsednik Mackenzie King ter ministri za narodno obrambo, finance in promet.

Vodja angleške delegacije lord Rivedale je danes novinarjem izjavil, da so predlogi za izvedbo velikega načrta, po katerem naj bi Kanada postala ogromna letalska baza za ves britanski imperij, že pripravljani, podrobnosti o njem pa bodo objavljene šele, ko jih bo konferenca sprejela. Prvi principijski sklep konference je bil, da postane Kanada centralno letalsko opo-

rišče vsega britanskega imperija. Na več krajih v Kanadi bodo zgrajene velikske tovarne in letališča. Tu se bo koncentriralo letalstvo posameznih dominionov. V prideljenih pilotskih šolah se bodo izobraževali piloti za vojno službo v vseh delih imperija. Kanadski letalski centri bodo največji na svetu in bodo po potrebi zado-stovali za večbale manevre več tisoč letal.

Letalske šole v Južni Afriki

London, 6. nov. AA. (Reuter). V soglasju z angleško vlado so bile ustanovljene v raznih krajih Južne Afrike posebne letalske šole. Pouk pilotov, oglednikov, fotografov in strelcev se vrši v velikem obsegu. Naglašajo se, da je Južna Afrika pripravljena na najresnejše sodelovanje v vojni. Izvršene so bile tudi odgovarjajoče priprave za obrambo južnoafriškega primorja.

Smrt mladega jugoslovenskega diplomata v Sofiji

Sofija, 6. nov. AA. Danes opoldne je po petdnevni boleznimi umrl v sofijski bolnišnici Rdečega križa tajnik jugoslovenskega poslanstva v Sofiji dr. Evgen Čulek. Bolgarska javnost je z iskrenim sočutjem sprejela vest o smrti mladega jugoslovenskega diplomata, ki je bil navdušen delavec za zblizanje obeh bratskih narodov. Pokojni Čulek je umrl v polni mladosti, star 34 let. Rodil se je v Slavonski Požegi ter študiral pravo v Zagrebu in Parizu. V diplomatsko službo je stopil leta 1931. ter bil leta 1936. dodeljen jugoslovenskemu poslanstvu v Sofiji, kjer je bil nekaj časa tudi odpravnik poslov.

Izmenjava manjšin

med Rusijo in Litvo

Moskva, 6. nov. o. Ruska vlada je predlagala litovski vladi, da bi se zamenjalo 100.000 Litovcev, ki žive v bližini Litve v Belorusiji, za enako število Belorusov in Židov, ki žive v Litvi. Pogajanja o tej izmenjavi so se že pričela.

Vremenska napoved

Zemunska: Hladnejše vreme, pretežno jasno v zapadnih krajih, ponekod jutranja megla. Postopna razjasnitev sredi države in v severnih krajih. Oblačnost z dežjem bo še prevladovala v severni polovici.

Naši kraji in ljudje

Vinogradi v Pišecah po lanski toči Pridelek je neznan, vendar pa je kakovost dobra

Pišče, ob koncu oktobra. Četudi letos po lanski strašni toči še nismo pričakovali normalnega pridelka, je bila trgatve vendar še manjša, kakor smo pričakovali. Vsak je nabral dosti manj, kakor se je nadejal. Le malo je med nami vinogradnikov, ki so imeli polovico normalnega pridelka. Takšna pa je bila trgatve tam, kjer je po lanski toči še nekaj malega ostalo.

Kjer je lanska toča čisto ugonobila trsje, ni bilo skoraj nič. Ko je pisec teh vrst vprašal starega kmetu iz takega kraja po uspehu trgatve, mu je odgovoril: »Mama je šla v vinograd, pa prinesla nekaj grozdov, ki smo jih skupaj pozobali.«

K tej misli je mnogo pripomogla tudi letošnja toča 12. maja. Šla je po tisti poti kakor lanska in ponekod uničila malec vseh grozdov nastavek. Cel mesec dni po toči je trsje mirovalo, preden se je pomoglo do nove rasti. Okleščeno listje se je sicer obnovilo, okleščeni grozdni nastaveki pa ne. Ta toča je zblila po teh krajih še to malo drozga, kar ga je bilo, da ni bilo nič trgatve, pa še mladje je bila tako močno poškodovana, da še drugo leto ne bo ondi normalnega pridelka, ker je trsje slabo pognalo in ni nastavilo rodnelesa. Slednjič pa je to še v avgustu ropotala toča.

Letošnja dolgotrajna suša s hudo vročino je kolikor toliko prijala trsju. V Piš-

cah skoraj cele tri mesece ni bilo izdatnega dežja in je že trsje trpelo po kamenitih legah. Zaradi suše je grozdje ostalo bolj drobno in manj sočno. Zato je dalo dosti manj mošta kakor v normalnih letih. Kakor je klosterneburška moštna tehnična kazala, so imele naslednje vrste te-le stopnje sladkorja: rulanec 22, rizing 21—22, belo mešano 19 in rdeče 18. Torej kakor leta 1911, ko je bila odlična kapljica. Takšna bo letos tudi.

Obče ogorčenje med tukajšnjimi vinogradniki je povzročila določitev cen po sladkorni stopnji. Ljudje pravijo: »Sami smo letošnji mošt pridelali in sami ga bomo znali tudi pravilno ceniti in prodati!« Takšno določanje cen pa odločno odklanjamo, ker služi samo v špekulativne namene. Po trgatvi je hodil po vinogradih vsi kupci s klosterneburško tehniko in meril kipeči mošt. Povsod je ugotovil le nizko stopnjo sladkorja in tako pritiskal na ceno. Naravno, ker kipeči mošt pa ne kaže več točne stopnje sladkorja. Sladkor se vendar pri vrenju spreminja v alkohol in ogljikovo kislino. Strokovno pravilno merjenje sladkorne stopnje je le mogoče takoj, ko se mošt iztisne, pa ne dva ali več dni pozneje. Kolikor je letošnjega mošta, je prvovrsten, kakor je bil v letih 1911 in 1917.

Dravinjska dolina spet pod vodo

Poljčane, 6. novembra

Pred dobrim tednom smo poročali o povodnji v Dravinjski dolini in včeraj v nedeljo smo se spet znašli v vodi. Ponoči od sobote na nedeljo je močno deževalo in zjutraj navezdogodaj so že začele vode močno naraščati. Tokrat so vode še silovitejše drle iz svojih strug kakor pretekli teden. Najprej je narasla Brežnica s pritok ter preplavila travnike in njive v vsej dolžini.

Nevarno je v dopoldanskih urah naraščala tudi Dravinja, ki je opolne prestopila bregove in spremenila dolino v jezero. Višek je bil dosežen okrog 15 ure. Deževalo je še naprej toda danes je k sreči nastalo lažje vreme. Pridelke, ki so še

na polju, bo treba kmalu spraviti domov zaradi nezanesljivega vremena. Sp. Poljčane so bile od Poljčan odrezane, ker je bila cesta v dolžini več 100 m pod vodo. Prav tako je bil pod vodo del ceste med Makolami in Poljčanami. Zaradi velike vode in slabega vremena je izostalo včeraj mnogo romarjev na Ljubljano in na Sv. Ljubo. Tukajšnja električna centrala zaradi prevelikega naloga vode ni mogla delovati in je bil ves dan tok prekinjen.

Zanimiv je bil pogled na dolino iz korniškega vlaka. Vsa dolina okrog in okrog je bila spremenjena v veliko nepregledno jezero. Kdo ve, kdaj bo prišlo do tako žalostne preureditve Dravinjske struge.

Ob grobu borcev

Gornja Radgona, 6. novembra

Lepo vreme pred praznikom mrtvih je omogočilo obnove številnih grobov šolske mladine je pod vodstvom učitelja uredila in olepšala zapuščene vojaške grobove, občinska uprava pa je dala urediti in olepšati skupno grobnico radgonskih žrtv in Maistrovih borcev. Številni dobrotniki ter šolska mladina so prinašali vence in šopke cvetja na vojaške in druge zapuščene grobove, da je bilo obsežno pokopališče pri Sv. Petru v Gornji Radgoni vse v krasu jesenskega cvetja.

Kakor vsako leto, odkar so bili prenešeni ostanki radgonskih žrtv s pokopališča nemške Radgone, je tudi letos stala na praznik Vseh svetih popoldne ob skupnem grobu radgonskih žrtv in Maistrovih borcev častna straža Sokola in gasilcev. Ob lepem vremenu je prihitelo na pokopališče mnogo ljudi od blizu in daleč. Posebne pozornosti je bil deležen grob naših borcev. Po cerkvenem obredu so združeni moški pevski zbori zapeli dve žalostinki pred kapelico, ob grobu bojevnikov pa še žalostinko »Oj Dobrodo, ki je v vseh vzbudila tužne spomine na strahote vojne in na požrtvovanje prvih oznanjavalcev Jugoslavije na našem severu.

Stoletnica užiške gimnazije

Užice, 6. novembra

Letos je minulo sto let od ustanovitve užiške gimnazije. Po Kragujevcu, kjer je bila gimnazija ustanovljena l. 1834, po Šabcu, Čačku in Zaječaru, kjer so bile gimnazije ustanovljene l. 1837, so v Miloševi Srbiji odprli še tri nove gimnazije: v Užicu, Negotinu in Beogradu. Beograd je kot središče političnega in kulturnega življenja Srbije morali dobiti svoj višji šolski zavod. V Užicu in Negotinu pa so ustanovili dvorazredno gimnazijo iz drugih razlogov. Oba kraja sta namreč igrala veliko vlogo, ker

Uničujmo kaparje na sadnem drevju

Letošnja obilna sadna letina in živahna kupčija s sadjem morata pač vsakega sadjarja prepričati, kako velikega gospodarskega pomena je sadjarstvo in kako dobro se vnovič izbrano sadje. To prepričanje ga mora voditi tudi k spoznanju, da ima sadno drevje mnogo sovražnikov in zaječalcev, ki uničujejo sad in tudi drevo samo.

Med zelo nevarne zajedalce prštevamo poleg krvave uši, ki napada skoro vse sadno drevje, kaparje, ki zlasti napadajo češplje, breskve, marelice in hruske.

Pri nas je posebno znan češpljev kapar, ki je ponekod, zlasti v Bosni uničil že

ogromno množino češpljevih dreves in se je v večji množini pojavil tudi v naših krajih, tako da je nevarnost, če ga ne bomo uspešno pokončevali, da nam uniči mnogo češpljevih, pa tudi drugih sadnih dreves.

Kaparje prštevamo k rastlinskim ušicam, katerih drosle žuželke se pokrijejo s kapicami in se od tedaj nič več ne gibljejo. Pod kapico izsesavajo drevesni sok, zležejo jajčeca in poginejo. Iz jajčec se izvale mladi kaparji, ki se razležajo po drevju in se na primernih mestih prisesejo na kožo in izsesavajo drevesni sok. Ko dorastejo, se jim noge in tipalice posuše in čez sebe napravijo kapice, ki jih varujejo pred vremenskimi in drugimi nevarnostmi. Do zime izsesavajo drevesni sok, potem poginejo. Tako se naglo množe in napravljajo zlasti po zanemarjenih češpljevih nasadih veliko škodo.

Kaparje uničevati ni težavno, če se tega dela pravilno in ob pravem času lotimo. Najprimernejši čas za uničevanje kaparjev je od meseca novembra do marca. Najprej očistimo napadeno drevo s tem, da izrežemo vse suhe, pregoste in zelo od kaparja napadene veje. Nato ostrgamo s strgalom deblo in ostale veje. Vse odrezane veje in nastrgane odpadke, ki so padli na podloženo rjuho, moramo takoj sežgati. Osažimo in od kaparjev očistimo drevo z 100dstotnim arborinom (na 1 kg arbora 9 litrov vode). Deblo in debelejšje veje, kjer ni brstja, pa namažemo z 20-odstotnim do 300dstotnim arborinom (na 2 kg arbora 8 litrov vode, ali na 3 kg arbora 7 litrov vode). Dobro in zelo priporočljivo je, če mesca marca škropljenje in mazanje drveja z arborinom ponovimo.

Tudi poleti moremo kaparje uničevati, ali tedaj je zaradi nežnega lista nevarnejše, ker ne smemo brizgati z ostrimi tekočinami (karbolini) po listju. Deblo in veje pa lahko namažemo z 200dstotnim do 300dstotnim arborinom, škropliti pa bi smeli edino le z dvoodstotno raztopino tobačnega izvlečka.

Dva nočna požiga

Dobova pri Brezicah, 6. nov.

Nedavno ponoči je začel goreti v Ločah kozolec, last Jožeta Petrigorja. Zgradba je bila polna slame in sena. S kozolcem sta zgorela tudi čistilnik in malatnica. Zažgala je gotovo zlobna roka. Ko je bila streha v plamenih, so vojaki, ki so stražili železniški most, opazili, da je bežal od ognja neki človek proti njim. Neznane pa se je, ko je opazil vojake, obrnil in pobegnil čez polje proti Hrvaški. Ljudstvo ne razume, kdo bi mogel biti požigalec, ker je gospodar miren in dober človek. Zavarovan je bil kozolec samo za 1500 din in je škoda le delno poravnana. — Drugi požar je bil v sosednji vasi Mihalovcu na vseh svetovnih ponci. Zgorela sta hiša in hlev, ki sta bila pod eno streho. Ogenj sta zapazila dva sosedja, Pravita, da je začel goreti na vrhu strehe. Lastnica te hiše Marija Horvatičeva je ubožna, ker ima le kosček zemlje. Zdej pa ji je pogorel tudi ves živč. Če bi ne bila sosedja okna razbila in zbudila lastnico in njeno hčer, bi bili ženski gotovo zgoreli. Ubogi ženski sta nujno potrebni pomoči, zlasti ker nista bili zavarovani. Prav 2 dni prej je bil pri ženskah zavarovalni agent in ju silil, naj se zavarujejo. Pa sta agenta odbili zaradi gnetnih ozidov. Ljudje sodijo, da je tudi to domačijo zažgala zlobna roka.

Za redno dostavo pošte

Ljubno, 6. novembra

Vaščani, osebno obrtniki in trgovci krogi v Ljubnem so bili nemalo začuden, ko jim je selški pismonoša pogodbeno pošto v Podnartu pred kakimi 14 dnevi sporočil, da bo namesto dosedanjega vsakodnevne dostavljanja pošte takoj po prihodu jutrnje vlaka ob 8. uri dostavljati pošto v bodoče vsak drugi dan in še to v poznih popoldanskih urah, ko bo obiskal vse ostale manjše vasi v okolici občine Oviške, kakor da smo postali v zadnjem času kot kaka majhna goraka vas, kjer dobi tu pa tam vaščan izjemoma kakšno pismo.

Poštni upravi bi moralo biti znano, da tvori gro poštnih interesov pri poštni upravi v Podnartu izmed vseh prižadetih vasi prav Ljubno s svojim obrtništvom in trgovino. Pri tako važni spremembi bi bilo treba dati temu pridobitnemu prebivalstvu možnost, da se izjavi in poda svoje pomisleke. In vendar se je to zgodilo

brez vsakega obvestila, ne vemo, po čigavi iniciativi in iz kakšne potrebe. Upali smo, da bodo gospodje, ki stoji na splošno, proti takemu zapostavljanju naše vasi kaj ukrenili, toda po vseh znakih se to ne bo zgodilo. Zato smo primorani za zdaj, tem potom najodločneje protestirati in zahtevati, da se ta za naše razmere nesprejemljiva odredba takoj popravi in se nam dostavi pošta takoj po prihodu vlaka, ki opravi poštini promet, zjutraj kakor do sedaj.

Prebivalstvo vasi Ljubno tvori po večini obrtniki in trgovci, katerih mnogi uporabljajo pošto za eksport svojih izdelkov po celi državi in tudi še preko njenih meja, vsekakor pa pride za vsakega vaščana v pošto pošta za pismenka naročila in za dobro razširjeno časopisje, v naši vasi. Nekako do l. 1872 je bil v naši vasi poštni urad in dobro nam je znano, po kakih vplivih smo ga izgubili. Dolgo po odvzemu poštne urada smo bili tako zapostavljeni, da smo morali imeti svojega vsakega pismonoša in plačevati od pisma in dopisnice, šele po dolgi borbi se nam je pošta dostavljala po poštenem sh. brezplačno. To je bilo v času pred vojno pod poštno direkcijsko v Trstu.

Smatrali smo za potrebno napisati te vrstice. Vzdržujemo se vsake nadaljnje kritike in opisovanja ter upamo, da nam pošta uprava takoj popravi krivico, tako, da se nam bo dostavljala pošta vsak dan takoj v dopoldanskem času ko doslej.

Lepi uspehi ruških strelcev

Maribor, 6. novembra

Včeraj je bila v prostorih Sokolskega doma v Rušah izredno dobro obiskana strelska slavnost, katero so med drugimi posetili tudi delegati mariborskega strelskega okrožja polkovnik brat Svetozar Radovanovič, brat dr. Miloš Vauhnik, brat Reja Slavko in brat dr. Rodman Lado. Slavnost je bila združena z razdelitvijo nagrad najboljšim tekmovalcem, ki so se udeležili letošnjih strelskih tekem v dveh turnirjih in sicer 29. oktobra in 5. t. m. na domačem lepo urejenem strelšču v Rušah. Tekem se je udeležilo 28 tekmovalcev, od katerih so trije tekmovali iz vseh treh stavov ležčega, kleččega in stoječega za prehodni pokal, katerega je odnesel brat Medved Anton s 106 točkami. Lampreht in Črnogorj sta bila po lepo nagrada Ostali so se udeležili nagradnega tekmovanja samo iz ležčega stava in so dosegli sledeče rezultate: Fridolin J. 1 nagrado z 62 točkami. Drugo Čuček J. 50 točk. Tretjo Lampreht F. 46. Četrto Črnogorj J. 42 točk. Peto Fajfak L. 41 točk. Šesto Gjurčević Š. 41 točk. Sedmo Golob F. 36 točk. Osmo Šebenik A. 34 točk. Deveto Lajšič J. 29 točk. Deseto Gorjanc A. 29 točk. Po razdelitvi nagrad je pozdravil vse navzoče podpredsednik ruške strelske družine brat Lampreht Franjo, prav posebej pa navzoče delegate strelskega okrožja iz Maribora.

Vzpodbudne besede na zbrane strelce sta spregovorila br. polkovnik Radovanovič in br. dr. Miloš Vauhnik ter jih bodrila k nadaljnjemu uspešnem delu na polju strelskega športa. Ob zaključku svojega govora je brat polkovnik Radovanovič odlikoval s posebno nagrado točasnno najboljšega strelca Fridolina Janka. Po uradnem delu strelske slavnosti se je na prireditvenem prostoru razvila prijetna zabava.

Alkohol in obup

Ljubljana, 6. novembra

Malo po 14. uri so bili danes ljubljanski reševalci poklicani na sv. Petra cesto v krznarsko delavnico, kjer si je mladi pomočnik Marjan P. s strelom iz samokresa pognal kroglo v glavo. Marjana so reševalci nezavestnega nemudoma odpeljali na kirurški oddelek splošne bolnišnice, kjer so ugotovili, da je rana smrtno nevarna. Zdravniki bodo morali napeti vse sile, da bodo mogli rešiti njegovo mlado življenje.

Kolikor smo mogli v naglici ugotoviti, je Marjan spravljal v resno nevarnost svoje življenje prav za prav brez pravega razloga. Vsaj njegovi delovni tovariši, pa tudi gospodar si ne morejo prav razložiti njegovega nerazodnega poskusa, da bi se odzvil življenju. Gospodar, pri katerem se je zdaj komaj 17-letni fant šele pred nedavnim izučil krznarske stroke, pozna svoje bivačje učence in sedanjega pomočnika kot vsakdo resnega in solidnega fanta. Takšen je prišel vsaj na videz tudi danes popoldne v delavnico. Morda je nesrečno naključje hotelo, da se je prav danes popoldne vrnil v delavnico tudi gospodarjev sluga s poti na Stajersko, odkoder je prinesel s seboj nekaj žganja. Tega so

NOVICE

iz celega sveta in najboljši razvedrilci nudi luksuzni super

ker tudi podnevu sprejema evropske in izvenevropske postaje glasno in čisto.

Prodaja tudi na obroke

Razen tega prinašamo
ORION 5-cevni
popularni super na mesečne obroke
od Din 180.—

RADIO r. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6.
RADIOVAL — LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13.
ANTON BREMEC — CELJE, Miklošičeva ul. 2.
L. LUŠICKY, MARIBOR, Koroška c. 11.

potem tovariši v delavnici poskušali in steklenico je nagladi tudi alkohola povsem nevajeni Marjan. Opazili so, da mu je žganje takoj zlezlo v glavo, in v takem stanju, pravijo, da je potem, češ, da hoče iz svojega plašča vzeti 10 din, potegnil iz žepa droben revolver ter si iz njega, še preden so mogli prisotni do preprečiti, pognal kroglo v glavo. Čim pa je odklenil strel, se je nezavesten zgrudil na tla, ves osmojen po desni strani glave okrog ušesa. V bolnišnici so ugotovili, da je krogla, ki si jo je Marjan ob desnem ušesu pognal v glavo, šla skozi glavo in se ustavila za levim ušesom.

Uboj in smrtna nesreča

Maribor, 6. novembra

Sinoči se je pripetil pri Sv. Martinu pri Vurbergu krvav dogodek, ki je zahteval življenje 19letnega trgovskega pomočnika Matije Pečarja. Ob tem času se je namreč vračal iz gostilne domov omenjeni Matija Pečar. Njemu je sledil tudi 19letni pastir Mirko Petek, ki je tudi bil s Pečarjem v Toplakovi gostilni. Nenadoma pa je hotel Matija Pečar nazaj v gostilno. Temu pa se je protivil Mirko Petek, ki je hotel na vsak način s Pečarjem domov. Zaradi tega je nastal med obema prepir, sledile so žaljivke, dokler ni Mirko Petek segel po nožu in zabodel Pečarja v trebuh. Rana je bila smrtnoma. Kmalu je Pečar umrl. Ko je Petek videl, kaj je napravil, je pobegnil in ga orožnik sedaj iščejo. Mrtvo truplo Matije Pečarja so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Martinu pri Vurbergu, kjer je bila danes popoldne obdukcijska. Uboj je vzbudil med ljudmi ogorčenje in vznemirjenje.

V Studencih pri Mariboru pa je postal žrtv smrtni nesreči 64letni cestni pomočnik Franc Krajnc, ki je bil uslužen pri mariborski mestni občini. Franc Krajnc je prenočeval v seniku posestnika Maksa Kolnika na Aleksandrovi cesti v Studencih. Franc Krajnc je prišel kakor običajno danes ponoči domov in se je po lestvi vzpel kvišku, da bi šel prenočiti na svetiš. Pri tem mu je spodrsnilo, omahnil je z lestve in padel na betonska tla, kjer je obelzel s prebito sobano. Davi ob 4. so ga našli mrtvega. Krajncovo truplo so prepeljali v mrtvašnico studenškega pokopališča.

jezik Njegoševim verzom ter v prevajalčevih resnobnih zvestobi originalu, kolikor jo je dopuščal duh Dantejevega jezika. Njegove pesniške misli dobivajo tudi v tej jezikovni obliki monumentalni izraz. Naj navedem samo prevod enega najbolj znanih izrekov iz »Gorskega vijenca«:

Esser buoni nel bene è molto facile,
i forti si conoscono ai cementi!
Njegoš, ki je — kakor pričajo zlasti Njegoševih pisma, — močno cenil italijansko kulturo, bi bil imel posebno veselje s tem prevodom, ki dostavlja nov člen v graditvi trajnega duhovnega mostu med južnoslovanskim in italijanskim svetom. Mostu, ki si ga je želel vidovati Mazzini, čigar pisma o italijansko-slovanskem sodelovanju so nedavno izšla v novi izdaji. Obrise te nove solidarnosti je videl Carducci v svojem spevu o sicilijanski revoluciji, ki ga je spisal devet let po Njegoševi smrti:

Serbo, attendi! su l'pian di Cossovo
Grande l'ombra di Lazzaro s'alza...

Skladatelj in naša javnost

Pod naslovom »Kogojeva akademija« se je vršila v petek dne 3. t. m. v opernem gledališču dobrodelna prireditve, katere materielni donos je namenjen bolelolemlu slovenskemu skladatelju Mariju Kogoju. Takoj uvodoma je treba pripomniti, da širša javnost pri nas ni naklonjena sporedu resnih akademij, niti ni toliko povezana z usodo kulturnih delavcev — umetnikov, da bi čutila potrebo v zadostni meri podpirati silnice prireditve. Zato je bil obisk z njene strani precej pabel. V večji meri so se odzvali glasbeniki sami dolžnosti, pri sodelovanju dobrodelni predstavi. Prav ti pa

Kulturni pregled

»Gorski vijenac« v ilijanskem prevodu

O pesnitvi črnogorskega vladke Petra II. Petrovića Njegoša »Gorski vijenac« obstoji že obsežna literatura. Vse kaže, da se dolgo ne bodo povedane zadnje besede o tem delu in o drugih pesnitvah originalnega srbskega klasika. Branko Lazarevič vidi v »Gorskem vijencu« poleg narodnih pesmi in Meštrovićevih skulptur »tri največje jugoslovanske vrednote«, izrazite duhovne konstrukcije dinarskega človeka. V »Gorskem vijencu« odkriva »nekaj prastaro balkanskega, nekaj divje ilirskega, nadalje ilirsko-slovanskega zmes, ki vodi v nekako balkansko gotiko in naposled nekaj praslavanskega in čisto slovanskega, nekaj, kar je izključno balkansko in sicer tolikaj balkansko, da lahko rečemo za »Gorski vijenac«, da je jedro balkanskega jedra, sol njegove soli.« In svojo študijo sklepa Lazarevič s sodbo, da je ta pesem ekstaze sile in monumentalnosti kakor sonce vedno velika.

Zares, kdor pozorno prebrta Njegošev »Gorski vijenac«, ki ga je Slovenec priredil že pred mnogimi leti pokojni profesor Perušek, mora priznati čisto svojevrstno kvaliteto in presenetljivo notranjo, skoraj bi rekli: raso silo te pesnitve. Morda jo bomo prav v teh časih prebrali še v večje zvedavosti in pažljivem razumevanju, ker nam pripoveduje o zvižaji, s katero skuša nasprotnik preslepiti in izkoristiti svojo slabotno naravno žrtve. V pesnitvi

vidimo kako zmajujeta nad zvižajo in spletko odločnost in junštvo.

Dosedanji prevodom Njegoševih mostrovine se je pravkar pridružil ilijanski prevod, ki ga je z naslovom »Il sero della montagna« priredil Umberto Urbani in izdal pri uglednem milanski založniku Garzantiu (28-174 strani), s sliko Njegoša. Ni to prvi ilijanski poskus, da se Njegošovo delo približa velikemu narodu, iz katerega je izšel nesmrtni Dante. Že l. 1847—48 je priobčil »Osservatore Triestino« nekatere odlomke v prevodu Giacoma Chiodina. L. 1902 je izšel prevod Giovannija Nicolichja, ki ga ni prevedel posvetila očetu Srbije Karagjorgju in ne velikoga dela Draškove epizode v Benetkah. Milan Rešetar soli o tem prevodu, da je skoraj tako slab kakor ruski nekoga Lukjanovskega, čigar prevod Njegošev pesnitve je po Rešetaru »pravo strašilo«.

Tržaški slavist in prevajalec Umberto Urbani je bil nedvomno poklican, da prevede v Dantejev jezik eno najoriginalnejših pesniških stvaritev slovanskega juga. Njegovo trdno poznanje srbskohrvatskega jezika se je pokazalo zlasti v težavnem prevodu Stankovićeve »Nečiste krvi«, ki zažnamuje v Italiji lep uspeh. Prevajanje »Gorskega vijenca«, ki je spisan v nekoliko arhaičnem jeziku in dokaj obilno prepleten s turskimi in provincijalnimi, ni bilo lahko

delo. Morda bi kak izrazitejši pesnik dal svojemu prevodu še več pesniških kvalitete, kakor jih je dal Urbani, vendar ga ni v Italiji prevajalec pesnjice, ki bi boljše od njega poznal stilistično in jezikovno zgradbo tega umotvora. Šele sedaj, ko so dobili Urbanijev prevod, bodo mogli Italijani spoznati eno najznačilnejših duhovnih stvaritev svojih jadranskih sosedov, delo, ki se po svojem duhu kakor tudi po formi močno razločuje od vse italijanske slovesne tradicije. Z geslom »La Divina Commedia del popolo serbo« je poslala založba ta prevod na italijanski knjižni trg. Nedvomno častna primerjava, če uvažujemo, kakšen pomen ima Dantejeva Božanstvena komedija ne le v italijanski, marveč sploh v svetovni literaturi. Umevanje dela bo močno olajšal preprotni komentar iz avtoritativnega peresa Milana Rešetarja, ki je bil spisan za originalno izdajo in ki ga je U. Urbani prevedel v poglavitnem izveščju.

Uvodna beseda o Njegošu in njegovem delu poteka iz prevajalčevega peresa. Pri zadnji pisec dveh knjig zbirke »Scrittori jugoslavi« piše z znanostno o pesniku »Gorskega vijenca«, ki mu je »velik tudi kot človek, kot reformator, kot vladar majhnega naroda, ki ima v vsaki vasi kakšnega Diogenea in kakšnega Sokrata, najsi se da pesnik rad nazival »vladarja med barbari in barbarja med vladarji.« Z obudovanjem pije italijanski slavist o tem črnogorskem knezu in vladarju, ki je v raji prekinil stike s Avstrijo, zakaj politični sen tega velikega vladarja majhne države je bil, skloniti se samo turško moč z obrambo črne gore pred Osmami in krščanstva pred islamom, marveč tudi odtrgati od Avstrije južne Slovane in jih zediniti pod geslom Karagjorgjevičev. Ta črnogorski post-ja-

dar je psal banu Jelačiću l. 1848 med drugim: »Ves naš narod upira očl vate in dviga roke k tebi kakor k Mesiji, ki mu ga je posloalo nebo.« Urbani nadalje citira po M. Rakočeviću v »Jutru« podatke, s kakšnim zanosom so Njegoša sprejemali slovenski rodoljubi in pripoveduje o njegovem tridenem bivanju v Trstu l. 1844., na to pa razpravlja o značaju in pomenu svojega prevoda »Gorskega vijenca«. Na str. 17 svojega uvoda pravi: »Peter II. Petrović Njegoš, ljubitelj Deržavina in Puškina, Miltova in Byrona, Danteja in Petrarce, je postal z »Gorskim vijencem« Dante arbskega naroda in vseh narodov tega velika, ki se bore za rešitev domovine, za vero svojih prednikov in za čistost svoje rase.« »Gorski vijenac« je zagovor čistega obupnega krvotilja, ki je rešilo črno goro pred pogubo in hkrati povečevanje junštva in ljubezni do domovine.« O svojem prevodu pravi avtor na str. 21: »Kritiki bodo presojali moj prevod. Jaz lahko samo povem, da sem delal z ljubeznijo in strastjo, zakaj izmed vseh pesnikov imam poleg Danteja in Leopardija najrajši Srba Njegoša, Hrvata Kranjčevića in Slovenca Prešerna.«

Glede vrednosti svojega prevoda navaja prof. Urbani izjavo slovečega beograjskega kritika Bogdana Popovića, ki pravi, da so njegovi enajsterki, (s katerimi je prevedel Njegošev deseterce) »polni pesnjev in hkrati verni Njegoševemu besedilu.« Nisem italijanist, zato ne smem presojati Urbanijevega prevoda z jezikovne strani. Bil pa mi je poseben užitek, ko sem mogel te dni primerjati izvirnik in prevod stran za stranjo ter uživati v ubrano pojoch enajsterkih Urbanijevega prevoda, v jasnosti in moči, ki jo daje krasni italijanski

Domače vesti

* Promocija. Na medicinski fakulteti v Beogradu je bil promoviran za doktorja vsega zdravstva g. **Dimitrij Rafail** iz Ljubljane. Čestitamo!

* Osebnost. Napredoval je za višjega carskega inšpektorja g. Milenka Manojlovič pri mariborski carinarnici.

* Smrt starega srbskega politika. V Čupriji je umrl v starosti 76 let ugledni posestnik Miloslav Radojković, ki je bil najuglednejša osebnost vsega okoliša. Pred vojno je igral veliko vlogo tudi v političnem življenju. Bil je od mladih let zelo poštovan v vrstah radikalne stranke in je mnogo žrtvoval v dostikrat tveganju borbi za ljudske pravice. Ko pa je radikalna stranka prišla na oblast, se je pridružil njeni levici, ki je šla v opozicijo, nezadovoljna z oportunističnim delovanjem prvakov. Ves okoliš je odobraval njegov korak in se sploh ni v Čupriji in okrajni ničesar dogodilo brez njegove volje. Gazda Mile je bil v vsakem oziru prvak in voditelj svojega okraja. V nedanji srbski narodni skupščini je užival kot poslanec sloves poštovanega zastopnika narodnih težej in duhovitega govornika. Opozicija ga je mnogokrat izbrala za svojega glavnega poročevalca in znal je ure in ure tako duhovito govoriti, da so v skupščini ostajali vsi poslanci in tudi člani vlade. Posebno popularen je postal, ko je nekoč po dolgi obstrukciji zaklical vladni večini: Poljubite klopi, ki jih boste morali zapustiti! — Med okupacijo je M. Radojković s svojim ljudstvom zvesto delil zlo in trpljenje ter si je tudi drugače kot človek naroda pridobil neomejeno spoštovanje in zaupanje. Po osvoboditvi se politično ni hotel več udeleževati česa, da je vrsta na mladih.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefov« gresko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črevesju, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogi. reg. S. št. 30474/35.

* Akademija sedem umetnosti. V Beogradu deluje že šest let prva in edina naša samostojna in privatna akademija, ki ima naziv »Akademija sedem umetnosti«. Ustanovljena je bila po iniciativi znanega knjigarja in založnika Gece Kona v Beogradu, njeni ustanovitelji in prvi delavci pa so bili pisatelji, pesniki in slikarji, ki so že dolga leta v poslovnih stikih s Konovo založbo. Akademija sedem umetnosti je dala na svoj program hvalavredno nalogo, da bo vsako leto ob svoji redni skupščini izplačala kakemu jugoslovenskemu pisatelju ali likovnemu umetniku nagrado v znesku 10.000 din. To svojo nalogo je akademija izpolnila doslej še vsako leto in tudi zdaj na svoji sedmi glavni skupščini, ki je bila v nedeljo v Beogradu v dvorani Kolarčeve ljudske univerze. Skupščina so se udeležili tudi vsi umetniki, ki so doslej prejeli nagrade od te privatne akademije.

* Karikatist Kondor razstavlja v Beogradu. Karikatist Ladislav Kondor, prekmurjski rojak, ki je svoji umetnosti sicer samouk, a ima v svoji zbirki karikature najodličnejše osebnosti vsega sveta, je prišel te dni v Beograd in bo od 12. t. m. razstavljal svoja dela v dvorani Inženjerskega doma. Ves čas razstave bo tudi karikirar obiskovalce ter za mal denar prodajal svoje karikature. Pred otvoritvijo razstave se je umetnik oglašil v uredniških beograjskih listov, ki so z daljšimi članki opozorili na delo in na prireditev zanimivega umetnika.

Iz Ljubljane

u— Kdaj bo odkrite Prelovecvega spomenika pred Matko? Na to vprašanje v nedeljskem »Jutru« smo prejeli naslednje pojasnilo: Namen postavitve spomenika popularnemu skladatelju in zborovodju Zorku Prelovcu je, žal — naletel na nepredvidene težave tako glede prostora, kakor tudi oblike spomenika. Prav tako se je tudi studij njegovih pesmi zaradi nemirnih zadnjih tednov v zvezi z odsotnostjo pevcev nekoliko zavlekel, vendar pa upamo, ako smemo računati s sedanjimi prilikami, da se bo koncert Prelovecvih pesmi vršil v prvi polovici prihodnjega meseca. Odbor »Ljubljanskega zvonca«.

stavljajo velike zahteve na sestavo sporeda in njega izvedbo. Kogojeva akademija jih je le deloma zadovoljila. Predvsem si želimo več smisla za koncertno petje!

Ojačani operni orkester je otvoril večer z »Nočjo na pusti gorici« od M. Musorgskega. Na prisotne, ki so pod vtisom težke Kogojeve usode z resno zbranostjo sledili zvokom, je ta točka napravila verjetno najgloblji vtis. Musorgskega preprosti, kratkospinski, nezamotani nas zvočkovne gradnje, ne temelji na presnetljivem nasprotju s kaotičnim izrazom glasbe same. Stokanje violin spominja na blodnje nemirne duše, tuborno podtalno se oglašajo trobila, surovo udarja ob uho kričeči plesni motiv, tajinstveno bije nočni zvon in le polagoma utihne do pokojne tišine bog razbrzdanih elementov. Ali ni ta skladba razpoda razgretega ustvarjalčevega mozga? — Med solisti so najbolj ogreli recitatorji (Lipah, Šaričeva, Danilova, Jan) tako po izbiro poezij kot po dovršenem podajanju. V. Vodnikov, Prešernovi, Gradnikovi, Kosovelovi in Klopčičevi stihji so bodisi v trdo izklesani besedi, bodisi v mehkih prelivanju zvokov toplega organa ali z mrko zamaknenostjo zajeli poslušalčeve duše.

Kot skladatelj je bil Kogoj na večeru premalo zastopan. Gdč. Hejbalova je zapela njegovo »Jaz se te bom spomnila« iz mladih dni, ga. Kogojeva pa »Istrski mladič«, medtem ko sta obe pevki, kakor tudi gdč. Bašičeva in g. Lupša, izpolnili spored še s pesmimi Mendelssohna, Wagnerja pa Zajca, Adamiča, Premrla in Švare. Španski ples na nepomembno glasbo B. Adamiča v izraziti izvedbi gdč. Wiskakove ni ujemal z značajem ostalih točk. Učinkovita predigra Borodinovnega »Kneza Igorja« je v ne baš najboljši uranosti zaključila prireditev. Dirigiral sta g.š. Nef-

u— Poroka zavednega sokolskega para. V žalni sta se v nedeljo popoldne poročila mladija sokolska delavca, podstarosta viškega Sokola br. Rudi Marinič in gdč. Ida Suligojeva, učiteljica v Ambrusu. Za priči sta bila br. Stane Brodnik in br. Lipe Kosec. Bilo srečno!

u— Združenje gledaliških igralcev, sekcijska Ljubljana, se najprisrčneje zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način prispevali k lepo uspehi akademiji za bolnega skladatelja g. M. Kogoj.

u— Petki zbor Glasbene Matice ima drevi in v četrtek, obakrat ob 20. važni povelji vaji vsega mešanega zbora. Nova navodila! Odbor.

OTROŠKE OBLEKE

Bebi perilo najceneje pri »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

u— Rekord Ljubljanskega tramvaja za vse svete. Električna cestna železnica ima na praznik Vseh svetih vsako leto tako živahen promet, kakršnega sicer ne doživimo noben drug dan. Letos pa je tramvajski promet v resnici presegel vse dosedanje rekorde. Pred dograditvijo svetokriške proge tramvajska uprava noben dan ni izdala več kot 35.000 vozovnic. Lani je na praznik Vseh svetih ta številka dosegla 44.469, letos pa se je povečala na 49.058. Ker smo letos dobili tudi nove vozove domačega izdelka, je bilo s prikolicami vred v prometu 52 tramvajskih voz, ki so prevozili 8400 km, kar predstavlja prebližno petino ekvatorja Lani je tramvajska uprava na vse svete kasirala din. 79.778, letos pa 88.197 din. Ljudje, ki so se ta dan posluževali tramvaja, so izdali za vozovnico povprečno po 1.80 din, iz česar razberemo, da se je v Viču in St. Vidu, od koder stane vožnja 2 din, peljalo do Sv. Križa razmeroma malo ljudi kar je pač razumljivo, ko imata Vič in St. Vid vsak svoje pokopališče. Odkar imamo proga do Sv. Križa, se je tudi promet na drugih tramvajskih progah za lep odstotek povečal.

ZIMSKO PERILO, Karničnik, Nebotičnik.

u— Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto priredi prihodnje predavanje v sredo 8. t. m. ob 19. v kemistični dvorani na I. št. realni gimnaziji v Vegovi ulici. Predaval bo g. nadzornik Josip Strekelj. O vzajemni povratnosti, torej o delu na vrtu, ki ga je treba sedaj nemudoma izvršiti. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni.

u— Pretep v Kolodvorski ulici. Sredi popoldneva sta se včeraj v Kolodvorski ulici potokla dva Dalmatinca, ki sta vzbudila med pasanti precej pozornosti. Pred enim izmed dalmatinskih vinotočev sta se namreč prav po južnjakovo najprej prepirala, potem pa sta si skočila v lase. Zakaj jima je tako gorko postalo pri duši, da sta se po kratkem prepiranju še dejansko spopadla, se sicer ne ve, a najbrž sta morala imeti kak družinski spor. Močaka sta namreč rodna brata, ki ju pa to krvno sorodstvo ni motilo, da bi si bila prizanašala. Na srečo mimo manjših prask ni bilo hujših posledic, kakor da sta morala spremiti stražnika na policijsko postajo. Ker se ni sta ogrešla več kakor proti javnemu redu in miru na cesti, z oblasti ne bosta imela težkih računov.

VOJAKI!

Zdrave noge vam ohrani originalni SANO-PED. Vrečica 2 din.

u— Važno za gg. tehnike. Na vse tehnične potrebe, kakor risarska orodja, računalna, pavzne papirje in druge pripomočke nudi popust trdka M. Tičar. (—)

u— »Boompe a Dalje« najnovejši družabni ples se bo poučeval drevi ob 20. uri pri »nadaljevalnem plesnem tečaju« Jen kove šole v Kazini. Novi začetniški tečaj za novince dame in gospode se otvori v petek 10. t. m. ob 20. uri. Informacije in vpisovanje tudi za posebne ure vsak dan. Akademiki, dijački-nje imajo popust. (—)

u— JNAK Edinstvo. V torek, dne 7. t. m. ob 20. bo v lokalni »Dobrodoš« reden članski sestanek. Udeležba je obvezna posebno za tov. juriste. Po sestanku seja odbora. Predsednik. (—)

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

fat in dr. Švara, za klavirsko spremljavo pa je poskrbel poleg obeh imenovanih še g. Simoniti. Požrtvovalnost, s katero so se stavili zgoraj imenovani umetniki na razpolago trgopcem drugu v prid, je vredna hvale in posnemanja. P. S.

Zapiski

Nova številka »Misi in dela« prinaša poleg uvodnika razpravo doc. dr. Stojana Bajčiča »Banovina Hrvatske«, članek ing. J. Teržana »Zemlja, človek — kmetstvo, naroda«, aktualne pregled dr. B. Vrčona in dr. Podrobnjeje bomo prikazali ta zvezek v eni prihodnjih števil.

Srbska študija o poeziji Iga Grudna. Naš slovenski rojak, dr. Ton Smerdel je priobčil v najnovejšem zvezku skopljanskega »Južnega pregleda« in v posebnem oddelku študijo »Lirika Iga Grudna«. Pisec vidi v razvoju slovenske povojne lirike dve smeri: pesniški realizem in ekspresionistično romantiko. V teh dveh smereh so po dr. Smerdelu najznačilnejša imena: Alojz Gradnik, Vida Taufer in Igo Grudna. Vso trojico označuje neki poseben nemir, ki je umetniško najboljšje izražen pri Gradniku, prefinjen pri Vidi Tauferjevi in apokaliptično privlačen pri Igu Grudnu. Na to ples karakterizira z zgoščenimi potezami celotni razvoj naše povojne poezije in prehaja h Grudnu. »Gruden se razločuje od Gradnika in Tauferjeve po notranji iskrenosti, žolčljivi patetiki in bridkem poudarjanju socialne krivice. Pri Grudnu, kakor tudi pri večini pisateljev iz Julijske krajine, je formiran poseben življenjski stud nasproti nasilju, vzporedno z njim pa je naglašena bojevitost, ki ima kak pogosto, zlasti v njegovi liriki, tragičen konec v resigniranem popuščanju pred zlom, v čigar zmago pa vendarle ne veruje.« Nato pisec podrobno

Zou-Zou SESTRA ALI LJUBICA

z Josefino Baker, edinstveno ženo, ki se ji ni klanjal samo ves Paris, marveč so uživala njen čar vsa vlemesta v Evropi. Tudi Ljubljana uživa, to kažejo razprodane predstave! — Preskrbite si vstopnice že v predprodaji! — SAMO SE DANES! Nepreklicno zadnjkrat! — Za mladino neprimerno! Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO SLOGA, tel. 97-30.

Iz Celja

c— Za vodovod v št. Juriju ob juž. žel. je razpisala banska uprava dobavo 2.356 m cevi iz litega železa. Proračun znaša 253.600 din. Druga javna pismena ponudbena licitacija bo v ponedeljek 13. t. m. ob 11. v prostorih hidrotehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani.

c— V Vojniku je umrla v nedeljo Barba Pokornova, hčerka banovinskega zdravnika dr. Mirka Pokorna; pogreb bo danes ob 16.30 na pokopališču v Vojniku. V celjski bolnišnici je umrl 32-letni poestnik Adam Videc iz Male Breze pri Sv. Lenartu nad Laškim. Pokojnika bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

c— V kaznilnici še dalje zatrujeta svojo nedežnost. Okrožno sodišče v Celju je letos pomladi obsodilo Franca Košca in njegovega brata Rudolfa s Frankolovega, ki sta bila obtožena, da sta izvršila roparski napad na gostilničarja in posestnika Zerovnika in njegovo ženo na Frankolovem ter vlom v prostore finančne kontrole v Vojniku. Franc je bil obsodjen na 7 let, Rudolf pa na 6 let robije. Oba brata sta pri razpravi in tudi pozneje odločno zaničala krivdo. Sedaj sta poslala iz kaznilnice staršem pismo, v katerem zopet trdita, da sta nedolžna, in obdolžujeta napada na Zerovnika in njegovo ženo nekega posestnika in nekega delavca, ki ga je bil baje posestnik nagovoril k napadu. Orožništvo je v tej smeri uvedlo preiskavo.

c— Marija Hočevarjeva je podlegla poškodbam. V nedeljo smo poročali, da je na železniški progi pri Rečici na Paki v soboto zjutraj lokomotiva savinjskega osebne vlaka treščila v 76-letno preužitkarico Marijo Hočevarjevo iz Podgore pri Smartnem ob Paki in jo odbila s proge. Hočevarjevi je počila lobanja, dobila pa je tudi hude poškodbe na rokah. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer pa je že polpodne izdihnila.

c— Staro sovraštvo. V Vojniku sta se v nedeljo sprla 24-letni dninarjev sin Anton Bobnar iz Škofje vasi in delavec Ciril Kuzman med katerima je vladalo že staro sovraštvo. Kuzman je v jezi pograbil nož ter zabodel Bobnarja v vrat in levo pleče. Težko poškodovanega Bobnarja so oddali v celjsko bolnišnico.

c— Savinja, ki je dosegla v nedeljo popoldne 2.50 m nad normalo in s pritoki vred povzročila v Celju in Savinjski dolini veliko poplavo, je včeraj upadla že za 1.50 m. Ker je nastalo večerjo lepo solčno vreme, je nevarnost nadaljnjih poplav minila.

Iz Maribora

a— Slavnostna otvoritev Sokolskega planinskega doma na Pohorju bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob 11. uri. V proslavo otvoritve priredi mariborsko sokolsko prijateljski večer v sredo, dne 8. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Sokolskega doma v Mariboru. (—)

a— Drava je narasla. Zaradi nedeljskih nočnih nalivov je Drava precej narasla. Njena površina je zelo motna.

a— Stari mariborski rod izumira. V Slovenski ulici 40 sta preminila zasebnika Emilija Fohr, ki je dosegla visoko starost 86 let, in zasebnik Ivan Oblak, star 79 let.

a— Iz gledališke pisarne. V kratkem bo prihodnja dramska premiera »Hinaev« v Skrbniškovi režiji. Ta Shawova igra je imela pod naslovom »Kako z bogatstva« tudi v Ljubljani zelo lep uspeh. V zanimivi vlogi hčerke glavnega junaka debutirala gdč. Vlasta Sernečeva iz Celja, ki je Mariborčanom že znana po svoji Spakovici v igri na prostem »Sen kresne noči«.

a— Blaga arca. Letošnja pokopališna zbirka aglneke ženskega društva je vrgla 4414.25 dinarjev, ki so namenjeni dobrodelnim namenom.

a— Pomembno 20letno kulturno delo Glasbene Matice. Sinoci v ponedeljek je bil jubilejni občni zbor Glasbene matice v Mariboru. Dne 5. sept. t. l. je namreč poteklo 20 let, kar je vzniknila mariborska Glasbena matica, ki ji sedaj predseduje odvetnik dr. Rudolf Ravnik. Iz izbrnega poročila ravnateljice M. Rozmanove o 20letni bogati kulturni bilanci je razvidno, da je priredil matični pevski zbor v 20 letih več kot 100 koncertov. V matični glasbeni šoli se je v tem času izšolalo 4070 učencev. Za uvod v svoje 20 leto je priredila matica vo-

Kino Matica — 21-24 DEMONSKA SIMFONIJA
SAMO SE DANES!
Predstave ob 16., 19. in 21. uri.
Muzikalna drama najlepših kompozicij in melodij nesmrtnega IRVINGA BERLINA

še danes ponavljamo prekrasni nepozabni film

Nihče naj ne zamudi tega sporeda!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION — tel. 22-21.

BREZDOMCI

kalo instrumentalni koncert. Potem sta priredila pevski zbor in orkester še po en koncert. Ugodno je bila rešena v 20 poslovnem letu tudi dirigentska kriza. Matičarji pa so šli tudi na mejo in so peli našo lepo pesem po raznih slovenjgorajskih krajih, v Apačah, Radgoni, Radenci, Vuzmetincih in Rušah. Za našo Glasbeno matico pa so nastopile v jubilejnim letu težkoče zaradi pomanjkanja društvenih prostorov. Glasbena matica se bo ponovno obrnila na mestno občino s prošnjo za pomoč bodisi s kritjem presežka najemnine ali pa z odstopom primernih prostorov. Novemu matičnemu odboru bo poverjena velika skrb za novo društveno stredo. Matični občni zbor ob času poročila še traja.

a— Volitve v Studenec. V nedeljo 5. t. m. so bile na predlog združnikov IV. volilne edince ponovne volitve delegatov za Nabavljalno združbo drž. uslužbenecov v Mariboru. Kakor znano so bile redne volitve delegatov v vseh volilnih edincih še le pomladi lanskega leta. Na zahtevo četrtine volilcev se morajo po pravih izvršiti ponovne volitve v dotični edinci vsak čas. Lani sta nastopili v IV. vol. edinci dve skupini in sicer listi zadruharjev C. Hočevarja in Fr. Plevanca. Prva je dobila takrat 112 glasov in 4 delegate, druga pa 240 glasov in 8 delegatov. Tokrat so volili 13 delegatov. Izid volitev, ki so vzbudile v Studencih veliko zanimanje, je bil sledeč: oddanih je bilo 382 veljavnih glasov. Lista Cirila Hočevarja je dobila 170 glasov in 6 delegatov, lista Fr. Plevanca pa 212 glasov in 7 delegatov. Napram zadnji volitvam je torej napredovala Hočevarjeva lista za 58 glasov in je pridobila 2 delegate lista Fr. Plevanca pa je nazadovala za 28 glasov ter je izgubila enega delegata.

a— Iz vrst obmejnega učiteljstva. Kakor znano posveča naše obmejno učiteljstvo, ki je organizirano v sreskem učiteljskem društvu za Maribor lev breg, posebno pozornost obmejnemu vprašanju, obmejnemu šolstvu, učiteljstvu, deci ter vsem drugim obmejnim vprašanjem, posebno še narodno obrambnim problemom. Omenjeno društvo spada med naša najagilnejša učiteljska društva, zlasti v večletni dobi predsedovanja g. Mirka Vaude, in bo naše obmejno učiteljstvo v njegovem okviru na sobotnem obnem zboru v krčevinski šoli razpravljalo poleg tekočih stanovitih in društvenih zadev tudi o vseh preetih obmejnih šolskih in nacionalno kulturnih vprašanjih.

a— Tatovi po kavarnah. V zadnjem času se pojavljajo po nekaterih kavarnah zločinci, ki so se specializirali na tatvine plaščev. Med drugim so ukradeni plašči Valterju Fiberniku iz Cankarjeve ulice, Gerhardu Haemannu iz Prešernove ulice in mesarskemu pomočniku Francu Ucmnu iz Murske Sobote. Vsi trije so oškodovani skupno za 5500 din.

a— Noževa konica v prsih. V nekem vilotu pri Zg. Dupleku je nenadno nastala prava fantovska bitka. Sredi splošnega fizičnega obračunavanja je obležal nezavesten in ves krvav 17letni posestniški sin Ivan Muršec, ki so ga reševalci prepeljali v splošno bolnišnico. Mursecu je ostala noževa konica v prsih, ki so mu je s takojšnjo operacijo odstranili. Razen tega ima Mursec resne poškodbe na glavi in desnici. Orožniki so v zvezi s tem krvavim spopadom zajeli nekega Rudolfa Caplo, ki se nahaja v tuk. sodnih zaporih.

O Delavski knjižnici v Celju

Iz vrst bivših obiskovalcev Delavske knjižnice v Celju smo prejeli: Sedanja uprava Delavske zbornice je objavila v dnevnem časopisu reklamo o otvoritvi Delavske knjižnice v Celju. V tej reklami pa

Dr. Ivan Pintar, Mediko-kirurški učni zavod v Ljubljani, njegov nastanek, razmah in konec. Pod tem naslovom je izdal ples v knjigi na 96 straneh svojo habilitacijsko disertacijo, ki obravnava zanimive pojave iz zgodovine medicine na Slovenskem. V uvodnem delu razpravlja dr. Pintar o mediko-kirurških koežjih v splošnem. Na takih licejih so se v dobri, ki je kirurška spadal med ce, so jih za razliko z zdravniški dolgo časa šteli med obrtnike. Šele z daljšim razvojem kirurških šol je začela tudi kirurgija povečavati svoj ugled in se boriti za priznanje enakopravnosti z medicino. Pisec prikazuje podrobno ta razvoj in zlasti opozarja na njegov potek v naših deželah. V nadaljnjih poglavjih podaja dr. Pintar izsledke svojega proučevanja zgodovine ljubljanske šole in sicer posebej po njenih razvojnih razdobjih: od leta 1782—1808, v dobi Ilirije, ko je postala del del Ecole centrale t. j. univerze, dalje v letih 1813—1833, 1833—1848 in 1848—1849. L. 1849. je bila šola ukinjena in z njo se je zaključila zanimiva razvojna doba našega medicinsko-kirurškega šolstva. Pisec se posebej zaustavlja pri vidnejših osebnostih, ki so delovale na ljubljanski šoli, zlasti pri znamenitem prirodopiscu Hacquetu, pri A. Makovicu, prof. V. Kernu itd. in navaja bibliografijo njihovih strokovnih spisov. Ta nesporna zanimiv in potreben dosežek k zgodovini medicine na Slovenskem bo lahko ocenila strokovna kritika, mi ga samo beležimo kot nov pojav na malo obdelanem področju domače znanosti. Razprava je opremljena s portreti in faksimi.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

je izostalo poročilo o pravem dejanskem stanju, ki menja nima mnogo opravka s širjenjem prosvete med delavstvom. Delavska knjižnica v Celju, ki jo je po sili razmer prevzela sedanja imenovana uprava Delavske zbornice, so ustanovile svobodne delavske strokovne organizacije vseh smeri, t. j. Strojarna komisija, Narodna strokovna zveza in Jugoslovanska strokovna zveza že 2. januarja 1938. Podpora v znesku 10.000 din, ki je bila lani vnesena v proračun Delavske zbornice, je takratni minister za socialno politiko in narodno zdravje po zahtevi zainteresiranih krogov črtal. Knjižnica je morala tako brez sberne podpore prebroditi začetne težkoče. Kljub temu se je krog čitateljev zadovoljivo širil.

Ko je sedanja uprava prevzela Delavsko zbornico, je prevzela tudi Delavsko knjižnico v Celju, ki so jo vodili svobodno izvoljeni predstavniki delavstva. Odgovodala je službo dopisniku in namestila novega, bivšega knjižničarja, ki je opravljala začetne posle brezplačno, pa je odslovila brez odpovedi ali nagrade za izvršeno delo. Knjige ki so jih strokovne organizacije brezplačno posodile knjižnici, so morali takoj izročiti. Podpora v znesku 10.000 din za knjižnico je sedaj odobrena. Razumljivo je, da organizirano delavstvo oboja samostalne sklepe, zaradi česar so dosedanja obiskovalci do zadnjega opustili obiskovanje Delavske knjižnice, čeprav je uprava nabavila že večje število knjig. Smatramo, da delajo sedaj reklamo za Delavsko knjižnico zaradi težkih posledic, ki so že vidne, ker duh ne prenaša sile, čeprav so upravne stroške pri knjižnici sedaj povečali od 500 na 3.000 din na mesec. Ugotoviti moramo tudi, da ni bil v knjižnici vpisan niti en član Jugoslovanskega ZZZ. Delavstvo in ostala javnost se ne data varati z večkratnimi izjavami, zato želita točnega poročila, ker sta mnenja, da se za to otvoritvijo skriva pravi namen — zatvoritve.

Iz Ptujja

— Royal kino. Ptuj. Danes predvajamo največji socialni film v francoskem jeziku »Zloraba zaupanja« z divno Danielle Darrieux, nepozabno Marijo Večero iz filma »Mayerling«. Prih-dnji spored: »Gozdni akordi« po Ganghoferjevemu romanu. (—)

Iz Kranja

— Koncert Jadranske straže. Ki bo drevi ob pol devetih v veliki dvorani Narodnega doma, bo družabni in umetniški dogodek v našem mestu. Po idejnim nagovorom nastopi iz prijaznosti naša priznana in odlična operna pevka gdč. Vera Majdčeva, pri klavirju pa sodeluje iz jubelnosti diplomirana konservatoristka gdč. Marija Horakova, mladinski zbor gimnazije pa zapoje himno Jadranske straže pod vodstvom ge. prof. Slugove in g. Liparja. — Z'obino udeležbo manifestirajmo jadransko misel in zavest!

R A D I O

Torek, 7. novembra
Ljubljana 7: Jutrnji p. z. (plošče). — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Vesele zvoki (plošče). — 11: Šolska ura: Naše rudno bogastvo (prof. J. Bačar). — 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.20: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Plesna glasba (plošče). — 18.40: Stajarski gradovi (g. Leo Pettau). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Prebivalci Perasta v XVIII. stoletju. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Čajkovskij: Uvertura 1812 (plošče). — 20.20: A. Leskovčeva drama »Vera ali nevera«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih igra radijski orkester. — Beograd 19.40: Plošče. — 20.10: Pevska ura. — 20.40: Poljudni napevi. — 21: Slike za čelo. — 21.40: Plošče in plesi. — Zagreb 17.15: Radijski orkester. — 20: Hrvatski pesniki v besedi in glasu. — 20.30: Sonate. — Fraga 20.10: Koncertni večer. — 21.15: Plošče. — 21.30: Češki skladatelj. — Sofia 19: Koncert orkestra. — 20: Komorna glasba. — 20.30: Ruske romance. — 21.20: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 16: Koncert orkestra. — 20.15: Popularne melodije. — 22.50: Kakor Berlin. — Berlin 20.45: Koračnice. — 21: Simfonični koncert. — 22.30: Lahka glasba. — 24.15: nočni koncert.

Koristni nasveti za gospodinje

Ce se je zamašil odtok, tedaj vlijmo vanj najbolj tople mešanico pralne sode in jesa, ki bo raztopila mlo ali maščobo, zavoljo katerih se je cev zamašila.

Ce moramo ob toplih dneh ali v topli sobi zvaljati testo, tedaj uporabimo namesto običajnega valjarja z mrzlo vodo napolnjeno in dobro zamašeno steklenico.

Ce so postali usnjeni pasovi ali jermen trdi, jih položimo za več ur v vročo milnico, ko jih vzamemo iz nje, jih postavimo, ne da bi jih oplaknili, na hladno mesto sušiti. Nazadnje jih zdrgnemo s krpo, ki smo jo pomočili v laneno olje.

Pečena jetra ne postanejo trda, če pomočimo najprvo vsak kosček surovih jeter v mleko in ga damo šele potem v vrelo mast. Mleko potem lahko porabimo za omako.

80 ljudi utonilo v reki

Na kitajski reki Agani se je nedavno potopil splov, ki je prevažal 80 oseb. Iz vode so potegnili doslej samo 29 trupel.

Gospodarstvo

Veliko zanimanje inozemstva za naš les

V prvem mesecu vojne v Evropi se je naš izvoz lesa v inozemstvo zaradi prometnih težkoč in nejasne situacije skrčil na eno tretjino prejšnjega obsega. Že v oktobru je znova oživel, v zadnjem času pa je postalo povpraševanje po našem lesu izredno živahno. Posebno ugodna situacija za naš izvoz je nastala v zvezi z izvajanjem nemške blokade v Baltičkem morju in angleško-francoske blokade v Severnem morju. Zaradi te blokade je baltičski m. državam in deloma tudi Rusiji zaprta pot v Zapadno Evropo. Celo izvoz iz Norveške in Švedske je zelo otežkočen. Vrh tega se je blago iz severnih držav zelo podražilo zaradi visokih prevoznih in zavarovalnih premij (vojni riziko).

Ti razlogi so napotili zapadno evropske države, da obračajo sedaj svojo pozornost našemu lesnemu trgu. Poleg Angležev se pojavljajo na našem trgu kot kupci tudi Francozi. Znano je, da smo prej imeli v Franciji velike težkoče zaradi naše zahteve po zvišanju kontingentov in zaradi drugih ugodnosti za izvoz našega lesa. Sedaj ko so prenehali dovozi iz severnih držav, pa prhašajo francoski uvozniki sami k nam zaradi nakupa lesa. V naši državi se mudijo zadnje dni predstavniki velikih francoskih uvoznikov zaradi popojanj o nakupu večjih količin našega lesa.

Enaki razlogi so merodajni, da se je pričela živno zanimati za naš les tudi Anglija, ki je prej krila več nego tretjino svoje uvozne potrebe v baltičkih državah in Rusiji. Kako velika je uvozna potreba

zapadnoevropskih držav nam priča tudi okolnost, da nudijo Angleži odkup našega lesa s prevzemom v naših lukah in tako, da bodo nakupljeno blago na lastni riziko z angleškimi ladjami prevažali v Anglijo. Seveda pa bo Italija tudi v bodoče ostala naš glavni odjemalec, ker je italijanski trg zaradi bližine in starih poslovnih zvez za naš izvoz najprimernejši.

Kontrola izvoza prago

Tudi v Nemčiji bomo nadalje izvažali les. Nemci pa naš mehi les ni več tako nujno potreben, ker ima sedaj na razpolago lesno produkcijo baltičkih držav in Poljske. Pač pa se zanima Nemčija za naš trdi les in zlasti za železniške prago. Nemčija potrebuje trenutno veliko število železniških prago za obnovo železniškega prometa na Poljskem. Ker se razne države zanimajo za naše železniške prago, se je izkazala potreba, da se uvede kontrola izvoza prago. Pravkar objavila izvozni odbor pri Narodni banki opozorilo izvoznikom lesa v Nemčijo, da se jim bo dovolil izvoz hrastovih prago in specialnih kretniških konstrukcij samo v sorazmerno z izvozom tega blaga v prejšnjih letih. Izvozniki morajo zato najkasneje do 15. novembra t. l. predložiti devizni deklaraciji Narodne banke prijavo o izvršenem izvozu tega blaga v Nemčijo v letih 1937., 1938. in v letu 1939. do 31. oktobra. V teh izjavah morajo izvozniki navesti datum izvoza, število izvoznikovega dovoljenja, vrsto, vrednost in količino blaga te vrste, ki so ga izvozili prejšnja leta v Nemčijo.

Gospodarske posledice izselitve nemških manjšin

V zvezi s sporazumom o repatriiranju nemške manjšine iz Estonije objavlja londonski »Financial News« daljši članek, v katerem pravi med drugim naslednje: Finančne in gospodarske posledice tega sporazuma ki se bodo gotovo uporabile tudi pri sporazumih z drugimi državami, kažejo, da ima povratek nemških manjšin za Nemčijo v sedanjem trenutku velik finančni značaj. Izseljenci, ki se vračajo v Nemčijo morajo pustiti v Estoniji svoje premoženje, ki ga prevzame Nemčija zaradi likvidacije, od Nemčije pa dobe protivrednost bodisi v zemlji ali pa v državnih papirjih. Na ta način si bo Nemčija ustvarila velike finančne terjatve v dotičnih državah, ki jih bo lahko uporabila za financiranje uvoza.

Imovina nemških manjšin v baltičskih državah se ceni na okrog 100 milijonov angleških funtov (22 milijard din) skupno imovina nemških manjšin v Evropi (v baltičskih državah, Danski, Italiji, Madžarski, Jugoslaviji in Rumuniji) pa ceni londonski

ski list na 1 milijardo funtov (220 milijard dinarjev). Če bi Nemčiji uspelo, da se izselijo vse nemške manjšine iz teh držav, bi prišla do ogromne finančne terjatve, ki bi jo lahko uporabila za kritje primanjkljaja v trgovinski bilanci odnošeno za nakup blaga v prizadetih državah. Seveda pa danes transfer kapitala v obliki blagovnega izvoza ni tako enostaven, saj ga posamezne države dopuščajo le v izjemnih primerih in po določenih pogojih in tudi le v daljšem roku. Tudi ni mogoče v posameznih državah kar v naglici izvesti likvidacije premoženja in nepremičnin, ki bi jo pustili oni Nemci, ki se selijo v Nemčijo. Londonski listi opozarjajo na to, da lahko tudi druge države pridejo s podobnimi zahtevami glede repatriiranja svojih manjšin. Države, ki bodo pristale na transfer imovine nemških manjšin, ne morejo odbiti drugim državam podobnih zahtev. V evropskih državah pa je mnogo tujega kapitala ki teži za tem, da bi se vrnil, kar pa onemogočajo razne devizne omejitve.

Oskrba naše tekstilne industrije z bombažem

Poročali smo že o uvozu večjih količin bombaža iz Turčije, kar je imelo za posledico, da je prišlo do nagle likvidacije naših klirinških terjatev v Turčiji. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih se mudijo v Turčiji naši odposlanci zaradi sklenitve kompenzacijskega dogovora za nadaljnji uvoz turškega bombaža. V najnovijem trgovinskem sporazumu nam je tudi Grčija obljubila večjo dobavo bombažne preje, in sicer v celotni količini 135.000 kg. Iz Italije pa bomo nadalje dobivali bombažno prejo v kompenzacijo za nekatere naše proizvode. Bombaž bomo po najnovijih vestih dobivali tudi iz Egipta. Iz Beograda poročajo, da se tam mudijo zastopniki egiptске bombažne trdnice Graso & Comp, ki jih je včeraj sprejel trgovinski minister dr. Andres. Ministru so zastopniki predložili načrt za dobavo egiptске bombaža in je pričakovali, da bo to vprašanje v kratkem rešeno.

Vprašanje centrale za surovine

Poročali smo že, da je prišlo do zastoj v rešitvi vprašanja ustanovitve direkcije za zunanjo trgovino. V okviru te direkcije je bila prvotno zamišljena ustanovitev posebne centrale za surovine. Kakor pa se zdi so ta načrt že opustili. Sedaj zagotavljajo, da sta predloženi dve alternativni: Po prvi naj bi se centrala za surovine ustanovila pri inspekciji državne obrambe; po drugi pa bi se ta centrala ustanovila kot poseben oddelek trgovinskega ministrstva.

Gospodarski krogi, ki so v prvi vrsti zainteresirani na tem vprašanju so svoje stališče že predložili merodajnim činiteljem. Po tem predlogu naj bi centrala organizirala glede skrbne s surovinami predvsem one industrijske stroke, ki potrebujejo inozemske surovine. Industrijska podjetja naj bi sama izvršila večino tehničnih dela. Delo centrale bi bilo osredotočeno v komisijah in v skupnem koordinacijskem odboru pod vodstvom trgovinskega ministra. V tem odboru naj bi bili zastopani predstavniki industrijskih zbornic in strokovnih industrijskih organizacij. Ta ustanova naj bi skrbela za uvoz in razdelitev surovin na posamezne industrijske stroke in posamezna podjetja po stvarnih potrebah. Vrh tega naj bi ta ustanova po vsej državi organizirala racionalno zbiranje ostankov surovin, zlasti starega železa, ostalih kovinskih in tekstilnih ostankov itd. Končno bi izvedla akcijo za zboljšanje in kakovosti in povečanje produkcije domačih industrijskih surovin.

Nadaljevanje trgovinskih pogajanj s švico

Včeraj je prispela v Beograd švicarska gospodarska delegacija, ki se je že pred tedni mudila pri nas. Vodi jo delegat za trgovinska pogajanja dr. Ebrard. Ista delegacija se je zadnje dni pogajala zaradi ureditve trgovine z Rumunijo. Pogajanja z našo gospodarsko delegacijo, ki jo vodi pomočnik zunanjega ministra Milivoje Pija, so se že pričela. Namen pogajanj s švico ni sklenitev neke nove trgovinske pogodbe, ker ima-

mo že takšno pogodbo od junija 1. l. izpolnjevati z naknadnim protokolum, ki je bil sklenjen v septembru 1. l. Namen razgovorov je, da se z novimi pogajanjimi uredi razna tekoča tehnična vprašanja o blagovnem in plačilnem prometu na podlagi obstoječih sporazumov. Pogajanja bodo trajala 3 do 4 dni. Poleg ravnatelja za trgovinska pogajanja pri švicarski vladi dr. Ebrarda sta pa v delegaciji tudi podravnatelj švicarskega kompenzacijskega urada in tajnik švicarske zveze za trgovino in industrijo. V imenu naše države vodijo razgovore pomočnik zunanjega ministra Milivoje Pija, prvi viceguverner Narodne banke Ivo Belin, upravnik Zavoda za pospeševanje znanje trgovine Miljutin Petrović, glavni ravnatelj Prizada Edo Marković in diplomatskokonzularni pripravnik zunanjega ministrstva Dušan Karliković kot tajnik delegacije.

Gospodarske vesti

— Spremembe pri »Jugoslovenskem Lloyd«. Zagrebški gospodarski dnevnik »Jugoslovenski Lloyd« objavlja v nedeljski številki na čelu lista, da je dosednji lastnik, ravnatelj in urednik Ivan Malinar izročil svoje pravice in dolžnosti in s tem vodstvo ter urejevanje lista dr. Zlatanu Ružiču, gospodarskemu publicistu, ki je bil doslej zunanji sodelovnik lista. Dosednji lastnik Ivan Malinar je z malimi presledki polnih 30 let sodeloval pri Jugoslovenskem Lloyd, ki je danes edini gospodarski dnevnik v Jugoslaviji.

— Poslovni red sveta pokojninskega zavarovanja. Svet pokojninskega zavarovanja, ki ga tvorijo predstavniki pokojninskih zavodov v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu in Zagrebu, je na svoji seji, ki je bila meseca septembra v Ljubljani, sprejel poslovni red, ki ga je predložil v odbrobitve ministru za socialno politiko. Sedaj poročajo iz Beograda, da je minister za socialno politiko odobril ta poslovni red. Svet pokojninskih zavodov bo po tem poslovniku štiti interese pokojninskih zavodov, stavljenih predloge glede administracije in glede zavarovalnih predpisov ter posredoval v sporih med pokojninskimi zavodi. Svet bo imel tudi dolžnost, da ustanovi skupni rezervni fond za izravnavo rizika in bo izdal »Glasnik pokojninskih zavodov«. Prirejal bo tudi strokovne tečaje in predavanja o pokojninskem zavarovanju. Njegovi sklepi so obvezni za vse zavode, če so sprejeti soglasno. Kakor smo že poročali, je bil zadnji zasedanji v Ljubljani sprejet tudi soglasen sklep, po katerem predlaga svet, naj se pokojninsko zavarovanje nameščenec razširi tudi na trgovske pomočnike, zobne tehnike in strojne in strojniškim izpitom. V ta namen izdelujejo zavodi konkretne načrte, da se predložijo ministru za socialno politiko.

— Carinjenje tkanin iz celulozne volne (Zellwolle). Nemčija je nedavno tudi za izvoz prepovedala izdelovanje tkanin iz čiste volne. Volneni preji mora biti primestna celulozna volna (Zellwolle). Na vprašanje kako se carinijo take tkanine je ministrstvo financ odločilo naslednje: Glede na točko 6. splošnih pripomb k V. delu carinske tarife se vsi izdelki iz preje, ki vsebuje nad 10 do 50% naravne ali umetne svile carinijo kot polsvilene tkanine. Pod umetno svilo pa je razumeti tudi celuložno volno (Zellwolle).

— Ukinitvena je prepoved ustanavljanja kmetijskih tvornic spirita. Ministrski svet je predpisal uredbo o spremembi zakona o državnih trošarin, ki zopet dopušča ustanavljanje novih kmetijskih tvornic spirita. Dosedanje omejitve so postale brezpredmetne odkar se je potrošnja spirita za mešanje z bencinom v zvezi z napredujočo motorizacijo prometa znatno dvignila. Na merodajnih mestih je bil nedavno stavljen predlog, naj bi se glede na nesigurno oskrbo z bencinom povečal odstotek uporabe spirita, kar pa zaenkrat ni izvedljivo, ker nimamo dovolj spirita.

— Sprememba uredbe o gospodarskih zbornicah. Trgovinsko ministrstvo je pripravilo uredbo o spremembi uredbe o trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornicah. Te spremembe določajo, da vodi zbornice zadeve, če je več zborničnih svetnikov poklicanih na oroke vaje, predsedstvo samo. Če bi pa moral eden član predsedstva ali če bi moral več članov predsedstva na oroke vaje, bo predsedstvo določilo enega ali več članov zborničnega sveta, ki bodo opravljali tekoče zadeve in nadomeščali člane predsedstva, dokler bodo na orokeh vajah.

— Zamenjava mark, ki jih prenašajo »vzonski delavci iz Nemčije. Kakor je znano, smejo naši sezonski delavci, ki delajo v Nemčiji, poslati v domovino na mesec preko kliranga le po 40 mark. Ko pa se vračajo smejo vzeti s seboj le 10 mark v srebru. Zaradi velike ponudbe mark, ki jih prinašajo delavci, je cena markam na severnih obmejnih postajah zelo nazadovala. Da bi naše delavce obvarovala škoda, ki jo pritrpijo s prodajo mark za vsako ceno je, Narodna banka ob koncu septembra uvedla odkup teh mark preko Putnika v Mariboru in na Jesenicah, in sicer po tečaju 9 din za marko. Te dni pa je bil ta odkup srebrnih mark nenadoma ustavljen, in to prav v času, ko je pričakovati, da se bo vrnilo iz Nemčije na tisoče sezonskih delavcev, ki jim sedaj potokejo pogodbe. Na Narodno banko je bil naslovljen apel, naj obnovi nakup mark in na ta način obvaruje delavce velike škode.

— Težkoče pri oskrbi naše industrije s parafinom. Domače tvornice, ki izdelujejo pasto za čevlje in parkete ter druge izdelke iz parafina (sveče) so začele v težavah položaj zaradi oskrbe s parafinom. Dosele je bila Poljska glavna dobaviteljica parafina za vso Srednjo Evropo. Poljski vrelci nafte, iz katere se pridobiva parafin, so sedaj prišli pod rusko oblast. Ameriškega parafina doslej nismo uvažali, ker je bil vedno za 50% dražji, sedaj pa znaša podražitev zaradi visokih prevoznih 100%. rumunski parafin pa je kvalitativno slabši. Uvozni odbor pri Narodni banki je pristal na to, da odobrava uvoz parafina iz deviznih držav podjetjem, ki so doslej dobivali parafin iz Poljske.

— Pred velikimi redukcijami v dalmatinski cementni industriji. Vojno stanje v Evropi je hudo zadelo cementno industrijo v Dalmaciji, ki je doslej 80% svoje produkcije prodala v inozemstvo. Že pred vojno se je ta industrija morala hudo boriti zaradi konkurence na tujih tržiščih, zaradi deviznih težkoč in naglega razvoja konkurenčnih tvornic v inozemstvu. Zato je bila prisljen obratovati z zmanjšano kapaciteto. Iz izbruhom vojnega stanja pa se je skoro ustavil izvoz, pomorski izvoz se je zaradi vojnega rizika silno podražil, kar je povzročilo, da so trenutno najvažnejša zunanja tržišča za naš izvoz praktično zaprta. Tudi domača potrošnja je zaradi nesigurnosti v svetu in visoke trošarine slaba. Ker imajo tvornice polna skladišča izdelanega cementa, napovedujejo v kratkem v vseh tvornicah velike redukcije delavstva.

— Podražitev terpenina in lanenega semena. Med industrijskimi surovinami, ki so se v zadnjem času občutno podražile, je omeniti zlasti terpenin, ki se je v inozemstvu podražil od 68 na 120 angl. funtov. Občutno se je podražilo tudi laneno seme. Cena domačemu lanenemu semenu (iz državnega posestva Belje) se je dvignila od 2.80 na 4.50 din za kg.

Dobave. Centralna direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo naprave za avtomatsko izključevanje akumulatorske baterije ter ročnih sredov. — Pomorsko letalska šola v Divuljah sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo risalnih in navigacijskih pripomočkov. — Mornarska komanda v Šibeniku sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo barv in slikarskega materiala.

— Dobave. Direkcija drž. rudnika v Kakanju sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo papirja v ploščah, glav za napažanje kotlov, in parketov iz parjene bukovine. Uprava vojno-tehniškega zavoda v Kragujevcu sprejema do 11. t. m. ponudbe za dobavo pogonskega olja za ležaje, do 14. t. m. pa za dobavo navadnega kartona. Direkcija drž. rudnika v Vrhniki sprejema do 16. t. m. ponudbe za dobavo krožnih žag. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 18. t. m. ponudbe za dobavo pocinkanih verig, škarij, ključev in prebijačev, do 21. t. m. pa za dobavo ključev, ključev, kizoznih školjk, kompletnih kizozov, umivalnikov, rešetk za ognjišča parnih kotlov.

— Licitacije. Dne 13. t. m. bo pri upravi vojno-tehniškega zavoda v Kragujevcu licitacija za dobavo večje količine konstruktivnega jekla, do 14. novembra pa za dobavo orodnega jekla. Dne 16. t. m. bo pri dravski divizionski oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del za postavitev vojnih objektov na Vrhniki. Dne 24. t. m. bo v skladišču 1. oddelka vojno-tehniškega zavoda v Hanjuri pri Skoplju pismena pogodba za dobavo 10.000 kg livarskega koksa. Dne 7. decembra bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo razne pločevine.

— Prodaja. Dne 10. t. m. bo pri glavni carinarnici v Ljubljani javna prodaja 1 vagona granitnega kamenja, lesa, desk, lanelnolne zmesi in parafina.

Borze

6. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 33 in v Beogradu po 32.5. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravno po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri mlačnejši tendenci nudila po 437 (v Beogradu je bil tečaj višji

in je znašal 438.25 — 440). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficialni tečaji: London 175.30 — 178.50, Pariz 99.10 — 101.40, New York 4408 — 4468, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 736.50 — 748.50. Tečaji na svobodnem trgu: London 216.64 — 219.74, Pariz 122.47 — 124.77, New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 909.63 — 921.63.

Efekte

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 437 bl., 4% agrarne 53 bl., 6% begluške 82 bl., 6% dalm. 70 — 73, 6% šumske 76 bl., 7% stabiliz. 90 bl., 7% invest. 97 bl., 7% Blair 89.12 — 91, 8% Blair 92.50 — 94; delnice: PAB 200 den., Gutmunn 40 den., Trboveljska 200 den., Sečerača Osijek 90 den., Osiječka lijevaonica 150 den.

Posvet predsednikov slovenskih učiteljskih društev

Ljubljana, 5. novembra.

Po enkrat ali dvakrat na leto se sestanejo skupnem posvetu predsedniki vseh učiteljskih društev iz Slovenije. Okrajnih učiteljskih društev je v naši banovini 34 in tak zbor predsednikov vseh okrajnih učiteljskih društev je bil danes dopolnjen v risalnici ljubljanske gluhonemnice na Zaloški cesti. Zbor je bil na pobudo vodstva ljubljanske sekcije JUU. Zborovanju so prisostvovali tudi člani sekcijske uprave, upravnega odbora in nadzorne odbora. Predsedniški zbor je otvoril in vodil predsednik ljubljanske sekcije JUU g. Metod Kumelj, ki je v uvodu pozdravil vse navzoče člane in službojočega policijskega komisarja.

Iskreno je bil sprejet pozdravni brzojav, ki ga je poslal predsedništvo glavnega odbora iz Beograda JUU.

Predsednik g. Kumelj je poročal o nedavnem sprejemu pri ministru prosvete g. Božu Maksimoviću in pri načelniku za ljudsko šolstvo g. Aleksiću. Znesel mu je težnje slovenskega učiteljskega in sicer prenehanje s prenehanjem pri službeni potrebi in razpisovanje vseh prostih učiteljskih mest. Prošnje za prenehanje naj bi reševala posebna komisija pri banki uprave v Ljubljani, njen član pa naj bi bil tudi zastopnik JUU. Minister g. Maksimović je obljubil, da bo otvoril kredit za 300 učiteljev pripravnikov in jih bo pomaknil v uradniško skupino.

V razgovor je prišla tudi nedavna resolucija kmetijske zbornice, ki zahteva uvedbo nekaterih novih načel pri našem šolstvu. Napak bi bilo, ko bi posamezni stanovni dobili prevelik vpliv na naše šolstvo. Ljudska šola naj da temeljne za nadaljnjo izobrazbo in naj ne bo nobena strokovna šola.

Glavni tajnik g. Drago Supančič je predložil navzočnemu predsedniškemu zboru tiskano poročilo o dosedanjem tajniškem delovanju. Poročilo je skrbno sestavljeno in nudi ltrpen vpogled v delo JUU, naše največje strokovne in kulturne organizacije. Točno prikazuje razmere na glavni skupščini JUU, kjer je hrvaško učiteljsvo zapustilo zborovalno dvorano in izstopilo iz skupne stanovske organizacije.

Eno glavnih naporov JUU je delo pri zaščiti članstva. Za vsak primer prenehanje je organizacija pokrenila potrebne korake in intervenirala pri odločujočih činiteljih ustno in pismeno. Seznam neresenih zaščitnih primerov obsega 79 primerov. Od teh je 25 ločenih družin.

Vodstvo sekcije se je trudilo za redno napredovanje po rangnih listah, kakor jih je sestavilo ministrstvo prosvete. Ker so

Beograd. Vojna škoda 438.25 — 440, 4% severne agrarne 51.50 den., 6% begluške 80.50 — 81.50 (81), 6% dalm. agrarne 75.50 — 76 (75), 6% šumske 73.50 — 74.50, 7% stabiliz. 97 den., 7% invest. 99 den., 7% Seligman 98.50 den., 7% Blair 89.50 — 91, 8% Blair 93.50 — 94, Narodna banka 7000 den., PAB 204.50 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ Novošadska blagovna borza (6. t. m.) cen. enca čvrsta. Pšenica: baška okol. Novi Sad 167.50 — 170; gor. b. 169 — 171; strem. slav. 166 — 169; rž: baška 130 — 132.50. Oves: baški sremski in slavonski 146 — 148. Ječmen: baški in sremski 64/65 kg 150 — 152.50. Koruza: uška 128 — 131; banatska 126 — 128; parleta Indija 128 — 131. Moka: baška in banatska »0« in »0gg« 255 — 260; »2« 235 — 240; »5« 215 — 220; »6« 195 — 200; »7« 165 — 170; »7« 122.50 — 125. Fižol: baški, sremski beli brez vreč 335 — 340. Otrubi: baški in sremski 105 — 106, banatski 103 — 104.

krediti za redno napredovanje že izčrpani, je bil naprošen minister prosvete, da doseže izreden kredit. JUU je izneslo željo, naj se pri napredovanjih ukinejo v bodoče vse protokcije. V najtežjem položaju so pripravniški skupini. Tem bo treba res najprej ustreči.

Letos so povzročili razpisi službenih mest upravičeno kritiko in odpor. Razpisana so bila le slabša mesta, ki za starejšje učitelje in take z družinami ne pridejo v poštev. V poslednjem času je bilo oddanih spet 34 boljših mest brez razpisa in to v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in v njih bližini.

V težkem položaju so tudi učitelji kontraktualni. Nekateri so že po 20 let v službi, pa njih položaj še ni zadovoljivo rešen. Za njih izboljšanje so bili sprejeti potrebni sklepi.

Nato je bila razprava o predlogih za novi finančni zakon. Vsa sreska družava naj dostavi sekciji potrebne predloge.

Og leta 1931. so bile težave z nameščenjem učiteljskih kandidatov. Pred leti je bilo več sto nezaposlenih, zdaj je nenamerno število kandidatov samo 30. Omembe pa je vredno, da je odšlo zadnje dni 20 mladih slovenskih učiteljev v vardarsko banovino. Pri nas so krediti za nova nameščenja izčrpani, dočim so bila na jugu naše države mnoga mesta še nepopolnena. Seveda pa primanjkuje tudi v Sloveniji še precej učiteljskih moči. Samo v srezu Murska Sobota je 31 praznih razredov, ki nimajo potrebnih učiteljev.

Iz obširnega tajniškega poročila je razvidno tudi marljivo delovanje Mladinske maticе, odseka za sestavo učnih knjig in drugih. Vseh odsekov je 13. Poročilo je bilo sprejeto s pohvalo.

O blagajni je poročal nadzornik g. Rado Grum, o urejevanju stanovskih galsil pa ljubljanski učitelj g. Vekoslav Mlekuz.

Zivahno razpravo je zbudilo poročilo o aktivizaciji članstva. Govor je bil tudi o novih pravilih za učiteljska društva. G. Franjo Roš iz Celja je nanizal precej lepih misli o izboljšanju našega šolstva. G. Slavko Hudales iz Litije je razpravljal o pravnem položaju in je pokazal na skrb javnih nameščenecov, ko se v zadnjem času brez potrebe navijajo cene življenjskih potrebščin. Predsedniški zbor je sprejel nujen sklep in ga bo dostavil odločujočim činiteljem v vednost. Nato je bil govor o raznih stanovskih in prosvetnih zadevah, o pedagoškem udejstvanju. V iskrenem, tovariškem soglasju je bil zbor zaključen.

Posveti v Beogradu

Beograd, 6. nov. p. Podpredsednik vlade dr. Vlado Maček je davi prispeval v Beograd in je imel takoj po svojem prihodu v hotelu Bristol daljši razgovor s hrvatskimi ministri.

Ob 10. dopoldne so se pri predsedniku vlade sestali šefi vladnih strank. Nadaljevali so razgovore, ki so jih pričeli že v petek in ki so se nanašali na razna politična vprašanja. Predvsem so se posvetovali o novem občinskem zakonu in o bližnjih občinskih volitvah.

Po tej konferenci je imel dr. Maček daljši razgovor še posebej s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem.

Jugosloven kot delegat na ameriški konferenci

Beograd, 6. nov. p. V Havani na Kubi se bo sredi tega meseca vršila konferenca ameriških držav, katere se bodo udeležili tudi delegati mednarodnega delovnega urada iz Ženeve. Med njimi sta kot zastopnik delavstva Jauhaux iz Pariza, kot zastopnik delodajalcev pa generalni tajnik beograjske centrale industrijskih korporacij Djoka Djurčin.

Angleški filmi v vojni

Velika Britanija krepi svoje živce tudi pred filmskim platnom

Warder Street, glavno središče angleške filmske industrije, se nadeja, da bodo kinematografska podjetja zdaj začela bolj intenzivno spraševati po zabavnih in lahkih filmih, kakršne so v zadnjih letih zavračala. Dosele je bilo namreč največje povpraševanje po »strašnih« (horrible) filmih. Ti bodo zdaj po vsej priliki stopili v ozadje, kajti življenje je danes že samo na sebi dovolj strašno.

Zaenkrat ima velik uspeh v angleških kinematografskih film »Užiti idiotac«, ki se odigrava v nekem hotelu v začetku imagnarne vojne. Drugi film silnice vrste je film o nemški invaziji v Anglijo iz l. 1911. Proti vzpizorizirajo tega traka so nekaj časa vladali tehni pomisleki. Angleška cenzura se je bala, da ne bi postali ljudje preveč vznemirjeni. Slednjič pa je premagala predsedke in danes teče trak z velikim uspehom v mnogih kinematografih.

Poleg teh dveh filmov cenijo danes na Angleškem posebno novo verzijo filma

Ameriški Rdeči križ v Evropi

Iz Amerike odpotuje v Evropo posebno odposlanstvo ameriškega Rdečega križa. Delegacija ima nalog, proučiti vprašanje, kako bi se dalo pomagati vojskujočim se državam. Odposlanstvo pojde najprej v Ženevo, potem pa bo obiskalo vse evropske države, ki se nahajajo v vojni.

Tri nove italijanske oddajne postaje

V ponedeljek so bile izročene prometu tri nove italijanske radio-oddajne postaje, in sicer: Benetke, Verona in San Remo.

Zadnja navodila

Pilot angleškega bombnika prejema na francoskem letališču poslednja navodila pred startom

Eskimi in vojna

„Beli možje so znoreli — začeli so se pobijati“

Kapitan Ejna Mikkelsen, danski inšpektor vzhodne Grenlandije, je poročal po svojem povratku v Kodaň o vtisu, ki ga je napravila vest o novi vojni na Eskime. Nekega dne se je inšpektor vozil s svojim motornim čolnom, ko se mu je približal grenlandski ribič s svojim kajakom in vzkliknil: »Beli možje so znoreli. Začeli so se medsebojno ubijati.« Na ta način je Mikkelsen sam zvedel za izbruh vojne.

Ker Eskimi niso mogli pojmiti, zakaj se beli možje medsebojno ubijajo, jim je moral Mikkelsen pojasniti, da so prebivalci zelo velike vasi navalili na drugo veliko vas, pobili njene prebivalce in se polastili te vasi. Pojasnilo je napravilo na Eskime velik vtis. Dejali so, da so belokožci res znoreli in da ni mogoče več imeti spoštovanja pred njimi.

V zadnji vojni, ko na Grenlandiji še ni bilo radia, se je tamkajšnje belo prebivalstvo balo, da bodo napadli morda tudi Dansko. Toda Eskimi, ki so bili obiskali Kodaň in so tam videli ogromne ceste ter neštete kamenite hiše, so ga tolažili, češ da je Danska neizmerno bogata in da ima izredno močne vojske. Če bi se dolgi kralj Kristijan, so dejali, postavil pred grad Amalienborg na čelo svojih z medvedjimi kapami pokritih vojščakov in zapovedal pohod v Evropo, bi se nedvomna vsa druga ljudstva podvrгла...

Razočarana novoporočenca
Eksekutorjev znak na poročni postelji

Ko se je te dni mlada, pravkar poročena dvojica v Milanu vračala iz cerkve in je stopila v svoje novo opremljeno stanovanje, je obstala kakor ukopana: poročna postelja in sploh vsi kosi lepega pohištva so nosili eksekutorjev pečat. Kaj je pomenilo to? Vratarjeva žena je pojasnila, da je med poročnim obredom prišel v hišo sodni izvršilec z več drugimi možmi in je zarubil vse pohištvo, češ da so ga nabavili na sleparski način.

Sleparski način? Mlada žena je pogledala mladega moža s pogledom, ki bi ga mogel sežgati, če bi ne bil mož pri stvari res nedolžen. Kmalu se je namreč izkazalo, da je mož kupil opremo od nekega trgovca, ki si jo je nabavil na nezakonit način. Plačal je namreč z menicami brez vsake vrednosti. Ker se mu je potem mudilo,

Deževni oktober

Letošnji oktober je bil najbolj deževen mesec v zadnjih sedemdesetih letih. To ugotavljajo švicarski listi za švicarsko ozemlje, velja pa menda tudi za druge kraje na našem kontinentu.

Padec s telefonskega droga

Petdesetletni telefonski monter iz Lugana Pietro Soldini se je te dni zaradi nekega popravila povzpel na telefonski drog in je z njega tresčil na zemljo ter se ubil.

Smrt v razbeljenem železu

V železolitarni Wendel v Hayangu pri Mogunciji na Francoskem se je te dni prekucnil kotel z razbeljenim železom. Tekočina je poškodovala tri livarje, ki so zaradi strašnih opeklin umrli kmalu po prevozu v bolnišnico.

Zane Grey:

Zakon zapada

Roman

Prvo poglavje

Treba ji je bilo le pomisliti na sinove treh Thurmanovih rodbin, ki je živela z njimi v skupni domačnosti. Skoraj vsi so bili fantje okrog dvajsetega leta — samo Enoh Thurman jih je imel že preko trideset, in njegov bratranec Serge ni bil dosti mlajši od njega. Le eden izmed njih je bil oženjen, kajti žensk je bilo to tako malo, da so se za vsako izmed njih dobesečno bojevali.

Drugače so bili pa pri vsej robatosti, h kateri jih je silila narava dežele, miroljubne duše in živeli so med seboj v pravem tovarštvu. Skupaj so kot cowboyi gonili črede na skopo pašo. Ilovili medvede in gorske leve, ki so zalezovali živino, obdelovali polja, spravljali rž in proso, sekali v gozdu drva — in skratka, živeli delovno, skromno življenje. Ves denar, kar so ga zaslužili — mnogo ga tako ni bilo nikoli — so vestno oddajali materam, kajti sami niso imeli nikakih potreb. Mestne izkušnje so jim bile neznane, in le redkokdaj je zašel kateri dalj kakor v najbližje mestce Rysen. Med vojno so bili res da nekateri izmed njih v vežbalnih taboriščih, in Boyd Thurman, najboljši jezdec izmed vseh, lovec, metalec lasa in drvar, se je celó boril

2

v Franciji na fronti. Toda vrnil se je bil neranjen in vzlic vsemu, kar je moral preživeti, v duši povsem neizpremenjen — dejstvo, ki je v očeh Maryje Stockwellove najboljše dokazovalo značajnost Thurmana — in ne samo teh, ampak vobče tontskih ljudi.

Odkar je tu poučevala, še ni bila videla kogarkoli izmed Thurmanov ali njihovih sorodnikov v pijanem stanju. Kadili so cigarete, ki so si jih sami zvijali, in se pretepali za vsak prazen nič, a lagali niso nikoli, in če je kateri kaj objubil, je ostal brezpogojno mož beseda. Bili so skromni velikani, snažni, čedni fantje, navzven povečini hladni in obrzdani, zmerom enako nered za težko delo kakor za šalo in ples. Pojavljanje mladega dekleta, kakršno je bila Georgija, je moralo nanje vplivati kakor goreča trava, ki jo vrže v izsušeno travo na stepi.

Rezki peket dirjajočih konj zunaj na cesti je zdrnil gospodično Stockwellovo iz njenega premišljevanja. Cowboyi so se vračali s paše — kar precej je morala govoriti z njimi, kajti enega izmed njih bo treba naprositi, naj se pelje jutri v Rysen po Georgijo.

Ko je stopala po vrtu, kamor so imele kokoši, psi in teleta neoviran dostop, se je šele pravi zavedala, kako izgubljeno se bo Georgija tu čutila. Saj je bilo tudi njo v začetku groza preperela, deloma samo iz lesa zgrajene farmarske hiše, ki je bila danes s svojo mahovito streho in svojimi mnogimi, v senco velikanskih, prastarih dreves odetimi prigradki mil in drag pogled njenim očem.

Ruski transporti
po Dunavu

Iz Carigrada poročajo, da bo Rusija dobavljala svoje blago Nemčiji preko Črnege morja, od Črnege morja dalje pa po Dunavu naravnost v Nemčijo. V prvi vrsti bodo ti transporti obsegali mangan in krom.

Po isti poti bo dobila Nemčija 12 tisoč ton turškega tobaka, ki je bil še pred začetkom vojne kupljen in čaka zdaj v skladiščih v Galacu. Nekaj tovorov turškega tobaka pa se nahaja tudi v bolgarskih pristaniščih Varni in Burgasu. Natovorjeni so na nemških ladjah, ki se od začetka vojne skrivajo v bolgarskih lukah, ker so se Nemci bali, da bi jih turške oblasti utegnile zapleniti.

Nemci so prvi

»Danziger Vorposten« piše, da je nemška uprava v Torunju izdala odlok, ki nalaga prebivalstvu tega kraja pod občutnimi kaznimi dolžnost pozdravljanja predstavnikov nemške vojske. Kdor nosi nemško uniformo ali celo samo znak na rokavu, temu pritiče pozdrav vsakega civilista. Poljaki se morajo takšnim možem odkriti ter se jim umakniti. Na trgu in v trgovini morajo postreči najprej nemško govoreče kupce, šele potem smejo priti na vrsto ostali.

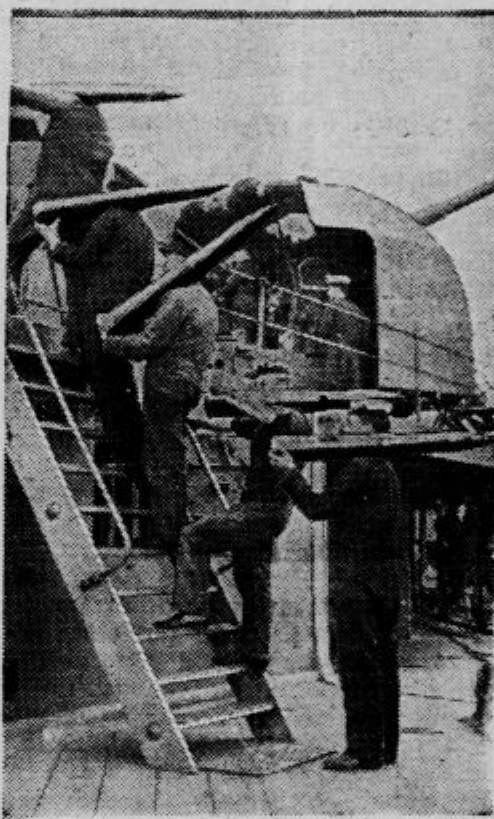
Kakšen bo november?

Po dveh mesecih dežja in poplav se marsikdo vprašuje, kakšno vreme se nam obeta v novembru. Budimpeštanski meteorolog Vargha napoveduje za čas od 5. do 20. novembra še nekaj deloma lepih dni, ki bodo celo sončni. Po 20. bo baje snežilo in bo pritisnil tudi mráz.

Gvadalkviri prestopil
bregove

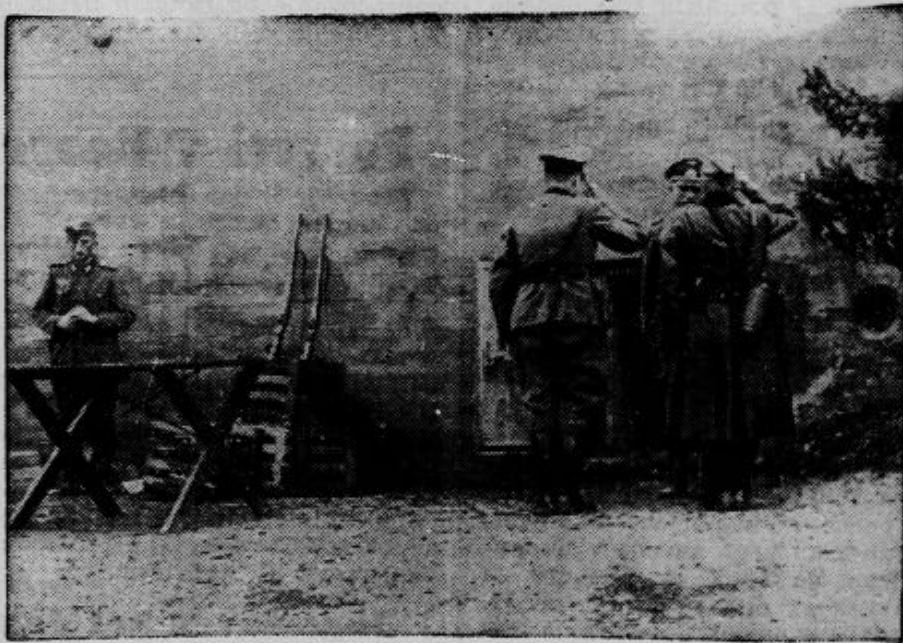
V četrtek prošlega tedna so morali zapreti pristanišče v Sevilli. Reka Gvadalkviri se je namreč razlila čez svojo strugo in je poplavlila velik del ozemlja pri Triani, kjer so morali izprazniti mnogo hiš.

Hrana za ladijske topove

V nekem angleškem pristanišču nakladajo na vojno ladjo granate za obstreljevanje sovražnih ladij

Nemci na zapadu

Nemški častnik posluša poročilo dveh oficirjev o položaju v prednjih vrstah pred sovražnikom

Smrt gleda iz zemlje

Topovska skričališča na Maginotovi liniji

Letalski napad na morju

Pomorščak opisuje svoje vtise in doživljanje v pomorski vojni

Mornar z neke britske vojne ladje, ki je spremljala oddelek trgovinskih ladij, opisuje na sledeči način več nemških letalskih napadov v 48 urah na to brodogojce:

Ob 8. smo odpuli iz nekega pristanišča na severozapadni angleški obali. Videti ni bilo dosti. Težka megla je ležala nad ladjami in zakrivala vsak razgled. Vse je bilo zavito v sivino in ljudje na delu so bili kakor sence duhov pred temnim ozadjem. Moštvo je bilo povsod na svojem mestu. Mornarji so stali pri topovih in baterijah zoper letala ter so hudo trpeli zavoljo mraza, ker so bili nezavarovani. Poskušali so se ogreti z gibanjem rok in nog. Pozneje se je prikazalo sonce in sijalo malo skozi megleno steno, ne da bi dajalo toploto.

Ladje iz spremstva so bile za nami. Ob straneh so patrolirali angleški in francoski rušilci. Včasih so zavozili z veliko brzino naprej, če se jim je zdelo, da so opazili kaj sumljivega, nato so se vračali na svoje mesto. Kapitan je stal na poveljniškem mostu, s pičo v ustih ne da bi se ganil in zrl predse. Stražo so izmenjali, drugače je vladala popolna tišina v vsej okolici. Počasi se je zvečerilo. Mornarji so stali utrujeni naokrog, nihče ni spregovoril. Kapitan je odšel včasih za dve, tri ure spat in se je vračal potem na poveljniški most, vedno s pičo v ustih. V temi se je pojavil nenadno drug konvoj in po objavnem pozdravu so ladje odpule naprej, ladja za ladjo, skrbno zastražene po rušilcih. Eden izmed rušilcev se je poglaval nenadno naprej, da preišče temen predmet, ki je plul v morju, toda ta je izginil in rušilec se je vrnil na svoje mesto.

Drugi dan, ob 10., pa je začela ena izmed spremljevalnih ladij nenadno streljati. V daljavi smo med oblaki zagledali letočeno senco. Ogenj je postajal čedalje hujiši, sovražni letalec se je bližal. Izginil je in se ni prikazal več. Šlo je očitno za izvidni polet. Kuhar je prišel s sendviči in toplim čajem, vendar ga nihče ni hotel opaziti in se je nevoljno vrnil. Baterije so zopet začele streljati. Vsi so pozabili pri tem na glad. Opazovalec je naznanil preko ladje, šlo je pa za vodilno ladjo drugega konvoja. Na severu in na jugu so se vlekle težke megle. Samo pred nami je bilo modro nebo, tako da smo imeli dober razgled na daljavo kakšnih 8 do 9 milj. Sonce je stalo baš nad nami in vse oči so bile obrnjene navzgor, kajti napadi se dogajajo večinoma tedaj, ko slepi sonce straže pri obrambnih topovih. Čez kakšnih 10 minut so se pojavila tri letala in se usmerila naravnost proti nam. Potem je šlo vse zelo hitro. Topovi so otvorili ogenj, rumeni plameni so silili iz cevi, povelja in kriki so se vrtinčili skozi zrak. Ogenj na desni in levi, vodni stebri so brizgali kvišku, kjer so bombe padle v vodo. Krogle iz strojníc so treskale na krov, tulci izstrelkov protiletalskih topov so švigali naokrog — in nenadno se je spet vse umirilo. Letala so izginila v megleno steno v daljavi. Nobena ladja ni bila poškodovana, noben mož ranjen.

Kuhar je s svojimi sendviči in čajem spet prilezel gor. Mornarji so ugotovili, da so vsi prav za prav zelo lačni. Del posadke je odšel pod krov jest. Sonce je spet sijalo in kuhar je bil videti vesel, da ga niso prezrli. Toda kratko potem se je spet pojavilo sovražno letalo, streljanje se je začelo iznova, v daljavi smo slišali strele drugega konvoja, ki so ga bili napadli. Potem je priletel še več letal, a so se morala isto tako vrniti v megleno steno.

Poveljnik drugega konvoja je sporočil, da ni zadeta nobena ladja in da tudi ni nobenega mrtveca. »Dobro,« je dejal naš kapitan, ki je stal še vedno na mostu in je bil svojo pičo poslal dol, da mu jo natlačijo. A letala so se pojavila znova, vendar so jim sedaj sledila britska lovka letala, ki so jim bila tik za petami ter jih neprestano obstreljevala iz strojníc. Z brzino 300 milj na uro so zagrmela nad našimi glavami in izginila v oblakih.

Nekemu rušilcu so sporočili, da je bilo neko letalo sestreljeno in se je odpravil, da ga poišče. Sonce je zahajalo kakor rdeča ognjena kroglja, postalo je popolnoma temno, dokler ni vžrel mesec, ki je ves naš sprevod obil s tajnstveno svetlobo. Kapitan tega očitno ni bil vesel, ker je bila možnost nočnega napada na nas. Vse pa je postalo spet tiho, morje se je spreminilo v rumenkasto vodo. Prišli smo v vodo, kjer je bil napad podmornic izključen. Naša naloga je bila opravljena. V daljavi so se prikazale hiše nekega pristaniškega mesta, zapustili smo ladje in se odpeljali v luko. Kapitan pa je stal še vedno na poveljniškem mostu in dajal svoja kratka, jasna povelja.

A NEKDOTA

Francoskemu kralju Ludoviku XI. je neki kmet poslal nekoč v dar nenavadno veliko peso. Kralj, ki je bil v kmetovi hiši preživel nekoliko lepih ur, mu je dal kot svoje darilo 1000 srebrnikov.

O tem je zvedel neki posestnik v kmetovem sosedstvu in kmalu potem je orišel pred kralja z lepim arabskim konjem ter mu ga ponudil v dar.

Ludvik je takoj opazil, kam mož meri. Dar je sprejel in ga začel zelo hvaliti. Posestnik se je zibal že v najslajših upih, kako mu bo vladar darilo plačal. Tedaj je kralj zaklical: »Prinesite mi peso!« Prinesli so jo in kralj jo je izročil posestniku z besedami: »Veljala me je tisoč srebrnikov, dajem ti jo za konja!«

VSAK DAN ENA

»Kaj berem tukaj?! V vašem mestu raznese pošta največ pisem!«

»Če pomislim na opomine, ki jih samo meni pošiljajo upniki, se mi to ne zdi nič čudnega.«

(»Guerin Meschino«)

se rezgetaje zgrnili okrog lese, nato pa spet v strnjeni vrsti zdrevili po širnem pašniku.

Pred nekimi hlevskimi vrati je Mary končno našla devet cowboyev, ki so stali v gruči in se pogovarjali.

Kadar so bili tako skupaj, so se ji zdeli prav za prav vsi čudovito podobni drug drugemu, in človek je moral res natanko pogledati, da jih je razločil. Vsi so bili visoke rasti, vitki in žilavi, široki v ramenih, v bokih pa ozki, in vsi so imeli močna, rahlo ukrivljena stegna, kakršna izdajajo rojenega jezdeca. Njihovih obrazov danes že zato ni bilo moči razbrati, ker so bili vsi pokriti z debelo plastjo prahu. Vsi so imeli velike sombrere — večina črne, nekateri sive, a vsi so bili stari, umazani, pomečkani in globoko potisnjeni na oči — modre, bluzam podobne flanelaste srjace in hlače zatlačene v visoke škornje, na katerih so jim zvenketale dolge ostroge z velikimi kolesi. Gospodični Stockwelowi so oddravnili s tistim nekam zategnjenim glasom, ki dela teksaško narečje usesu tako prijetno.

»Fantje, eden izmed vas mi mora storiti posebno uslugo,« je dejala nato.

Enoh Thurman, »odja vse družbe, možko lepa jahaška postaja,« je stopil naprej.

»Če vas je treba peljati na ples, bi prosil, da me blagohotno upoštevate, gospodična Mary,« je tehtno odvrnil.

Prelepe jasne, svetlosive oči so mu pri tem blisnile, in smehljaj mu je izpreletel drugače tako resni košeni obraz.

Hrvatske šolske reforme

Napovedi in informacije „Hrvatskega dnevnika“

„Hrvatski dnevnik“ napoveduje velike reforme u prosvetni politiku banovine Hrvatske. Načrt za te reforme pripravlja predstojnik prosvetnog odeljka banske oblasti Skorjač. „Pred njim leže na mizi — prvi list — zbrana dela Antona Radica, kar dokazuje, da bodo reforme zelo globoke in daljnosežne. Sistem pouka v naših šolah je po večini nemški. Pri nas so enostavno naši pedagogi kar precepili tuje ideje na naše prilike. Tako smo stisnili naše narodno življenje v tuje kalupe. Dosedanja prosvetna politika na naših osnovnih šolah ni odgovarjala potrebam našega ljudstva. Odslej bo zastrujal po vseh naših prosvetnih ustanovah od ljudske šole pa do vseučilišča nov duh, ki bo odgovarjal idejama pokojnega ideologa hrvatskega kmetijskega pokreta Antona Radica.“

O nameravanih reformah objavlja „Hrvatski dnevnik“ še te informacije: „Predvsem se bo pričela reforma na ljudskih šolah. Grafikon o neprisposobnosti dokazuje, da ni mogoče sablonizirati osnovnošolskega pouka. V bodoče ne bo mogel biti isti način pouka v srezih brez analize in v srezih z velikim odstotkom nepismenih. Tako n. pr. bi se lahko

spremenil način pouka v srezih z velikim odstotkom nepismenih tako, da bi otroci hodili v šolo vsak drugi dan, namesto cel teden. Na ta način bi pridobili prostor in čas za pouk otrok, ki danes sploh nimajo prostora v šolah ter so obsojeni na nepismenost... Pripravlja se načrt za zidanje novih osnovnih šol. Sicer pa so naši travniki in gozdovi tudi učilnice, v katerih se lahko hrvatska deca mnogočesa nauči. Treba bo tudi reducirati število knjig za posamezne razrede osnovnih šol.

Reformirali bomo tudi srednje šole. Srednja šola ne sme biti samo priprava za vseučiliški studij. Abiturient srednje šole mora biti že sposoben za življenje. Predvsem mora poznati življenje svojega naroda in njegove potrebe. Zato bo uvedena v bodoče na hrvatskih srednjih šolah tudi sociologija. Enako bodo obširne reforme izvršene na univerzi. Narod potrebuje strokovnjakov, dobrih agronomov, tehnikov, zdravnikov, inženjerjev, sodnikov itd. Naše gospodarstvo se vedno boleha zaradi pomanjkanja res sposobnih in pravih strokovnjakov. Doselej so imele naše univerze le malo zvez z resničnim življenjem.“

Splitski »Narodni list«

V Splitu je prišel izhajati »Narodni list« kot glasilo jugoslovenskih nacionalistov v banovini Hrvatski. Glavni urednik mu je bivši minister dr. Grga Anđelić. List je prevzel ime, ki ima zlasti v Dalmaciji najlepšo tradicijo, saj je bil svoje čase »Narodni list« pod Blankinijevim vodstvom zastavljalo nacionalna preporoda na našem Jadranu. V svojem programatičnem uvodniku izpoveduje »Narodni list« svojo globoko vero v narodno edinstvo, ki usodno veže Srbe, Hrvate in Slovence in jim nalaga, da solidarno organizirajo skupno državno življenje. Članek se postavlja na stališče stvarnosti. Današnja banovina Hrvatska je tu, in s tem dejstvom morajo računati tudi jugoslovenski nacionalisti. Pripravljeni iskreno sodelovati na izgradnji banovine Hrvatske, bodo nacionalisti svojo pažnjo posvečali predvsem tudi onim vprašanjem, ki so vezana z usodo skupnosti našega naroda in naše države. Čim silnejši so faktorji, ki delujejo decentralizirajoče, tem bolj so potrebni faktorji, ki te tendence skušajo v skladu z interesi celote. »Narodni list« iskreno želi, da bi se ti dve stvari vzajemno spopolnjevali. Danes vladajoči faktorji v banovini Hrvatski naj bi, braneč banovino Hrvatsko, branili tudi kraljevino Jugoslavijo, a jugoslovenski nacionalisti, braneč kraljevino Jugoslavijo, morajo braniti tudi banovino Hrvatsko. »Kot jugoslovenski organ bomo odločno žigosali vse ono, kar bi smatrali, da ni v skladu z interesi države, a ravno tako bomo brez obzira kritizirali vse, kar bomo smatrali, da se podvzema proti interesom naše banovine Hrvatske. Napram vladi g. Cvetkovića ostajamo v odločni, toda objektivni opoziciji. Bori se bomo proti vsaki totalitaristični ideji in ideologiji, pa naj se pojavlja v kateri koli obliki. Branili bomo vse nacionalne institucije in ljudi, presojajoči stvari vedno s polno objektivnostjo in mirnostjo. Ako se bodo okrog nas zbrali vsi nacionalisti banovine Hrvatske, Hrvati in Srbi, potem smo sigurni, da bomo predstavljali silo, ki bo neminovno vplivala na razvoj prilike v banovini.«

Uvodnik »Narodnega lista«, ki ga je napisal njegov glavni urednik, je povsod vzbudil pozornost zaradi svojega realnega gledanja na naše narodne in državne probleme. Programatičnega pomena sta v listu še članka bivšega predsednika dalmatinske pokrajinske vlade in senatorja, znanega srbskega prvaka dr. Uroša Desnice, ter bivšega ministra dr. Ljudevita Auerja. Dr. Desnica govori pod naslovom »Pogled v prošlost, nauk za bodočnost« o tem, kako so v 20 letih našega skupnega življenja utrpeli silno škodo naše duhovno edinstvo.

Beleške

Seja banovinskega odbora JNS v Ljubljani

V nedeljo dopoldne je bila v Ljubljani seja banovinskega odbora JNS in stranke mladinske banovinske organizacije. Seja je bila izredno dobro obiskana. Predsedoval ji je predsednik banovinske organizacije dr. Janko Rajar, glavni poročilci pa sta podala dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj.

Minister dr. Budisavljević pri Petru Živkoviću

Prošli petek popoldne je minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjan Budisavljević kot novi predsednik SDS posetil predsednika JNS Petra Živkovića na njegovem stanovanju. Objašnjava politika sta ostala dolgo v priskrbenem razgovoru.

Konferenca JNS v Požarevcu

V Požarevcu je bila v nedeljo konferenca delegatov Jugoslovenske nacionalne stranke za požarevsko okraj. Konferenci je predsedoval Bogoljub Jevtić. Prvi govornik je bil predsednik stranke Petar Živković, ki je govoril o programu stranke ter obširno razpravljalo o sporazumu med predsednikom Cvetkovićem in dr. Mačkom. Naglasil je potrebo, da sporazum odobri in definitivno zaključi novo narodno predstavništvo, izvoljeno v svobodnih in tajnih volitvah.

Za predsednikom Živkovićem je govoril podpredsednik stranke Jovo Banjanin, ki je zavračal napade na JNS, češ da je hotela priti preko sporazuma do vlade. »To je grda kleveta, — je rekel med drugim — ker mi nismo nikoli iskali oblasti, temveč smo in želimo najbolj iskreno sporazuma s Hrvati. Vlada nam sedaj objavlja volitve. Napoveduje, da bodo svobodne in tajne. Mi pa mislimo da je najboljša garancija za svobodne volitve nadstrankarska vlada, ki bi samo volitve izvedla in se potem umaknila.

Kot poslednja govornika sta nastopili bivši minister dr. Dragutin Kojić in bivši poslanec Jeremija Protić.

Občinske volitve bodo š. letos?

V nedeljo dopoldne je bil v Osijeku shod samostojne demokratske stranke. Govorili so predsednik stranke minister dr. Srdjan Budisavljević, glavni tajnik Sava Kosanović, bivši minister dr. Hinko Krizman in za HSS dr. Ziga Sol in Zeljko Klemenc. Minister dr. Budisavljević je obširno razpravljalo o potrebi čim tesnejšega sodelovanja med Srbi in Hrvati, posebno še v banovini Hrvatski, kjer so oboji med seboj ne razdruženi pomešani in povezani. Odločno je zavračal očitke, da bi dr. Maček s sporazumom hotel razdeliti državo: »Vse kar je bilo storjenega je bilo storjeno samo zato, da se čim bolj okrepi država in naša državna skupnost. V teku časa bomo izvedli popolno preureditev države in takrat bomo dobili poleg banovine Hrvatske še Slovenijo in Srbijo. Delali bomo za popolno povratek demokracije. Ze danes se ponekod lahko svobodnejše diha. Popolna svoboda pa se bo skoraj vrnila. V prvi vrsti je treba ljudstvu vrniti občine s tajnimi in svobodnimi volitvami. Še letos bodo izvedene svobodne občinske volitve s tajnim glasovanjem. Njim bodo sledile volitve v narodno skupščino in volitve v hrvatski sabor. Pri volitvah bomo stremili samo za tem, da pride do popolnega izraza svobodna volja ljudstva. Svoboda tiska bo uvedena, čim bodo rešena politična vprašanja. Nato pa bomo pristopili k reševanju naših gospodarskih in socialnih vprašanj.«

Volilni zakon za hrvatski sabor

Kakor poroča zagrebški »Jutarnji list«, je načrt zakona za volitve v hrvatski sabor že izdelan. Volitve v sabor bodo po volilnih okrožjih, ki bodo imela povprečno po 10 srezov. Voljenih bo s tajnim in svobodnim glasovanjem 100 poslancev, ki bo

do prejemale dnevnice samo v času zasedanja sabora. Volilni zakon bo zgrajen na načelu proporcije, tako da bodo lahko zastopane v bodočem hrvatskem saboru vse skupine, ki imajo pristaše med ljudstvom. Datum saborskih volitev za sedaj še ni določen ter je odvisen v glavnem od poteka dela za organizacijo banovine Hrvatske.

Rudarji pri ministru za šume in rudnike

V soboto popoldne je posetila ministra za šume in rudnike dr. Džaferja Kulenovića deputacija iz Slovenije in Srbije. Slovenske rudarje so zastopali Jurij Arh za strokovno zvezo Valentin Zupan za Narodno strokovno zvezo in Jože Rozman za Jugoslovansko strokovno zvezo. Delegati so predložili ministru spomenico, v kateri zahtevajo plačanje letnih dopustov v rudarskih obratih ter sklicanje ankete za revizijo pravilnika o Bratovskih skladnicah.

Iz slovenske politike

Kakor poroča beograjski »Pravda«, je odstopil dosedanjí šef ljubljanske tako zvezne kmetijske skupine g. dr. Dragotin Lončar. Njegovo mesto je provizorično zasedel g. dr. Vaupečić, ki pa je zahteval, da se mu dajo svobodne roke v pogledu sprejemanja novih članov v to skupino. Ostali člani pa mu tega pooblastila niso hoteli dati in so na svojem sestanku celoskopsko odločili, da vodstvo ne sme biti v rokah advokata.

Viharna nemška skupščina v Novem Sadu

V soboto in nedeljo je bila v Novem Sadu skupščina Zveze gospodarskih organizacij nemške narodne manjšine v Jugoslaviji. Skupščina je bila zelo burna, ker so poskušali tako zvali mladonemci pod vodstvom dr. Avenderja iz Pančeva prevzeti v svoje roke vodstvo Zveze. Dr. Johan Keck, bivši predsednik Kulturnega se je med prepričom s predstavniki Avenderjeve skupine tako razburil, da ga je zadel kap in so ga morali iz skupščine prepeljati v sanatorij. Zaradi tega je moral tudi odpasti njegova kandidatura za predsednika Zveze. Namesto njega je bil nato izvoljen za predsednika bivši narodni poslanec dr. Jozef Trischler. Od starih odbornikov je bil izvoljen samo bivši podpredsednik, dočim je večino odborniških mest zasedla s svojimi ljudmi skupina dr. Avenderja.

Frankovski klub v Splitu

V Splitu so se odcepili nezadovoljni skrajni desničarji od tamošnje mestne organizacije Hrvatske seljačke stranke. Ustanovili so svoj poseben klub, ki se je naselel v prostorih Francoskega kluba, ta se je preselil v bivše prostore banovinskega tajništva JRZ, ki je bilo po sklenitvi sporazuma likvidiran, odnosno združeno s tajništvom v Zagrebu. Predsednik novega kluba, ki ima mnogo frankovsko obeležje, je odvnetnik dr. Edo Bulat, ki je bil svoje čase med ustanovitelj Orjuna.

Naš parnik »Bor« ni potopljen

Sušak, 6. nov. o. Glede na vesti iz nemškega vira, da je neka podmornica potopila na Atlantskem oceanu tovorni parnik »Bor«, je objavilo ravnanstvo parobrodne družbe »Oceanica«, ki je lastnica tovrnega parnika »Bor«, izjavo po kateri je izključena možnost, da bi šlo za jugoslovanski parnik, ki je njena last. Ker se ta nahaja sedaj v nizozemski luki Dordrecht pri Rotterdamu. Po Lloydovem registru je več parnikov s sličnim imenom, tako norveški parnik »Bore«, švedski parnik »Bore« 7 finskih parnikov pa ima ime »Bore« z rimskimi številkami od IV do X. Verjetno je, da gre pri potopitvi za eno izmed teh tujih ladij.

Javna dela v poplavljenih krajih

Zagreb, 6. nov. o. Davi je ban dr. Šubačić odstopal z avtomobilom v spremstvu načelnikov odelkov banske oblasti za tehnična dela in kmetičko gospodarstvo ter strokovnjakov in kraje srezov Novska in Nova Gradiška kjer so povzročile zadnje poplave mnogo škode in uničile skoro vse letino. Ban je pregledal puščeno kraje ter je odobril kredit milijon dinarjev za javna dela v teh krajih. Ugovoreno je, da bo potrebnih okoli 150 vagonov koruza za prehrano prebivalstva prelozime. Ta koruza se kmetom ne bo delila zastojni, ni si jim ne bo profitala, temveč se bo nabavljala namesto denarja kot plačila za izvršena javna dela.

Različniški nagrad na samostan

Dubrovnik, 6. nov. o. V zadnjih dneh je bil izvršen pikski napad na staro vasi pravoslavni samostan v Dubrovniku pri T. E. binju. V samostan je vdrlo sedem maskiranih borbovnikov, rodnikov in pa se je posrečilo po hudi borbi odbiti napadalec. V boju je bilo oddanih več strelcev. Posrečilo se je prijeti štiri razbojnika, med njimi njihovega voditelja Radvana Jokanovića. Vsi so iz Trebinja. Arhivanci so izdali imena ostalih treh razbojnikov, ki so prav tako iz Trebinja in ki jih sedaj zasledujejo.

Nova razprava med ljubljansko in zagrebško železniško direkcijo

Danes sta prišli v Čakovce delegaciji zagrebške in ljubljanske železniške direkcije zaradi izločitve železniških prog Čakovce — Kotoriba (v dolžini 35 km), Čakovce — Doinja Lendava (22 km), in Čakovce — državna meja (9 km), ki preidejo v upravo zagrebške direkcije. Na teh progah je zaposlenih okrog 300 uradnikov, poduradnikov in drugega osebja. V komisijah iz Zagreba in Ljubljane je 32 uradnikov. Zagrebško železniško direkcijo zastopajo izš. Sorok načelnik savske sekcije Horvat ter dr. Zalokar. Ljubljansko železniško direkcijo pa inž. Hojs ter višji kontrolor Podbregar. Komisija je odšla danes v Kotoribo in pregledala prog, nato pa se je vrnila v Čakovce. Posli izločitve bodo trajali 5 do 6 dni.

Rusko-nemški blagovni promet

Berlinska »Boersenzeitung« objavlja intervju z majorjem Tschunkejem, predsednikom odbora za gospodarske odnose med Rusijo in Nemčijo. Tschunkeje najprej odločno zavrača poročila inozemskih listov, da Rusija ne bo v stanju preskrbovati Nemčije s surovinami. Rusija je še vedno zelo močna izvozna država, je dejal major, in se nje izvozne prilike zboljšujejo vsak mesec. Ako je doslej prišlo iz Rusije v Nemčijo za 200 do 300 milijonov mark blaga na leto, ni mogoče misliti, da bi sedaj kar naenkrat to ne bilo več mogoče. Pogajanja v Moskvi dokazujejo, da nasprotno in že je mogoče zaznamovati veliko oživitve ruskega izvoza v Nemčijo. Iz Rusije so prišla velika naročila za orodne stroje, opremo za železnicarje,

kable za jake tok itd. Obenem so bile zaključene znatne dobave ruskih surovin. Minister za promet dr. Dörmüller je k temu poročilu dodal, da je sedaj železniška zveza z Rusijo popolnoma vzpostavljena. Proga Kovo—Dvinsk—Smolensk, ki nekoliko časa ni prihajala v poštev zaradi zatiranja v »koridorju«, se zdaj očistila in posluje brezhibno. Radi proga Poznań—Kutno—Varšava je takisto že v obratu in sta ti dve progi prav posebej pomena ravno za rusko-nemško izmenjavo blaga. Tudi zveza Nemčije z Vzhodno Prusijo preko Gdine je že odprta. Poleg tega bo v šestih mesecih popravljen prekop v Bldgošču, ki je tudi velike važnosti za rusko-nemški blagovni promet.

SPORT

Še nekaj o pretekli nedelji

Prvenstvo LNP v številkah

Kakor je že obširno poročalo ponedeljsko »Jutro«, so imeli tudi to nedeljo v območju LNP polno zasedeno hišo. LNP je še ta termin izrabila, za odigranje prvenstvenih tekem, da bi tako čim prej zaključil tekmovalne v skupinah in prišel zgodaj spomlad do kvalifikacijskih tekem in razdelitev novih naslovov. Dogodki so čitateljem gotovo še v spominu in je zdaj treba v nedeljo dosežene izide samo še pokazati v številkah.

V ljubljanski skupini se je Bratstvo slednjic povzpelo pred dolgo nepremagljivega Marsa na vrh tabele, vsi ostali klubi v njej pa so ostali razvrščeni v prejšnjem vrstnem redu. V mariborski skupini je seveda CSK ostal prvi, medtem ko si je Maribor z nepričakovano — čeprav tesno — zmago nad Gradjskim v Čakovcu lepo popravil pozicijo v tabeli. V celjski skupini ta nedelja po višji sili ni prinesla nobenih sprememb. Tekma med SK Celjem in SK Hrastnikom je ostala nedokončana zaradi nenadne povodnji na igrišču. Atletiki pa sploh niso nastopili proti Amaterjem iz Trbovlja in so očitno hoteli igro prepustiti Trbovelčanom brez boja. Na zadnjo besedo o tej tekmi moramo počakati od upravnega odbora LNP. V tabeli celjske skupine vodi začasno še Celje, v ostalih dveh pa je sila naslednja:

Ljubljanska skupina					
Bratstvo	9	7	0	2	36:18 14
Mars	9	7	0	2	22:17 14
Kranj	9	5	3	1	28:16 13
Jadran	9	4	2	3	23:19 10
Hermes	9	3	2	4	27:20 8
Reka	9	1	3	5	14:28 5
Disk	9	1	2	6	23:35 4
Svoboda	9	1	2	6	11:31 4

Mariborska skupina					
CSK	7	6	0	1	22:10 12
Železničar	6	3	1	2	7:7 7
Maribor	7	3	0	4	12:13 6
Gradjski	7	2	2	3	10:17 6
Rapid	6	2	0	4	11:12 4
Mura	5	1	1	3	6:9 3

(Tekma med Rapidom in Muro ni upoštevana, ker je njen izid še sporen — po eni verziji 3:0 za Muro, po drugi pa 2:0 za Rapid — in je treba glede njega tudi potakati na odločitev pri LNP.)

Prihodnjo nedeljo prvenstvenih tekem pri LNP ne bo, temveč se bo nadaljevalo pokalno tekmovalje, v katerem bodo na sporedu tri tekme, in sicer Celje—Amater, Mars—Svoboda in Mura—Maribor. Kakor poročajo iz Celja, enastorica SK Celja za to tekmo sploh ne misli nastopiti. To je posledica starega spora med Celjem in Amaterjem, v zvezi s katerim je SK Celje zaradi ponovnih incidentov prekinil vse sportne odnose z Amaterjem. Klubova uprava močviti ne bo dovolila nastopa, dokler LNP ne uredi te zadeve.

Dodatki k srbski ligi

V srbski ligi so imeli v nedeljo na sporedu vseh 5 tekem VII. kola, ki so se prav za prav vse končale s pričakovanimi zmagami favoritov. Tudi te tekme so precej trpele zaradi slabega vremena in viharja, v ostalem pa potekle brez pravega zanimanja med občinstvom, pa na srečo tudi brez resnejših incidentov. Posebej omeniti pa je le treba enega, ki je posebno značilen za nivo današnje nogometne generacije in nekoliko potrdi nedavno Kacčinovo primeru v Zagrebu, in sicer s tekmo med Volvodino in Jedinstvom v Beogradu. Tamkaj sta zadelo drug ob drugega neki Simić in neki Miškov in se precej grobo obnačala, tako da je sodnik oba postal v kabine. Razprta nasprotja na se tudi tamkaj še nista pomirila, temveč sta

se šele nato prav resno potolkla med seboj, tako da so ju morali razdvojiti drugi. Tudi tukaj bo imel nogometni forum hvaležno prilikost, da za vzgled ostalim izreče krepko besedo.

Nedeljski rezultati se tudi v tabeli ne poznajo vidno in je v glavnem ostalo vse pri starem, saj sta samo ŽAK in Bask kot 8. in 9. menjala mesti. Tabela bo za 14 dni — v tej ligi bodo nadaljevali tekmovalje v VIII. kolu v nedeljo, 19. t. m. — takale:

BSK	7	6	0	1	32:7 12
Jugoslavija	7	5	2	0	23:9 12
Slavija (S)	7	5	0	2	20:10 10
Jedinstvo	7	3	2	2	15:14 8
Gradjski (S)	7	4	0	3	15:16 8
Vojvodina	7	3	2	2	14:16 8
Bat'a	7	2	2	3	12:21 6
Bask	7	0	3	4	6:13 3
ŽAK	7	1	0	6	12:19 2
Zemun	7	0	1	6	7:31 1

Konferenca gorenjskih smučarjev

Preteklo soboto je bila na pobudo Gorenjskega zimsko-sportnega saveza na Jesenicah konferenca zastopnikov vseh včlanjenih klubov, ki je bila prav dobro obiskana. Na ta sestanek so bili povabljeni tudi zastopniki mariborske in ljubljanske podzveze, ki pa niso prišli, čeprav je GZSP v vabilih naglasil, da hoče pri tej priliki pripraviti teren za ustanovitev samostojne slovenske smučarske zveze, kakor so jo že pred tem ustanovili Hrvati in Srbi v Zagrebu in Beogradu.

Zborovanje, ki ga je vodil predsednik GZSP Pero Vovk, je pokazalo enotno naziranje vseh gorenjskih zimskosportnih delavcev glede vseh prečih vprašanj v tej sportni panogi ter trdno voljo, da hočejo delati in doseči stavljenе cilje. Največ podrobnosti o teh se je dalo posneti iz poročila dolgoletnega tajnika te podzveze g. Jožeta Činkovića, ki je svoja izvajanja napeljal proti sedanjim upravim Zimskosportne zveze, češ da je bila deloma tudi ona kriva, da se gorenjski smučarski klubi niso mogli razviti tako, kakor bi se lahko po svoji organizacijski sposobnosti in ogromnem kadru aktivnih smučarjev. V bodoče, tako je dejal tajnik Činković, bo moralo biti drugače, ker bodo sicer Gorenjci prekinili vse zveze z vrhovnimi zimskosportnimi organizacijami, pa tudi njihovi tekmovalci ne bodo nikjer več nastopali na njihovih prireditvah, niti doma, še manj pa na tujem. Zato bodo Gorenjci zastavili vse sile, da se čim prej ustanovi Slovenska smučarska zveza, ki naj bo vrhovna instanca za vse zimske sportnike v naši ožji domovini.

Po daljši razpravi je bil izvoljen poseben odbor, ki bo pripravil vse potrebno za ustanovitev te zveze. V odbor so bili izbrani gg. Pero Vovk, dr. Miha Potočnik, Jože Činković, Drago Ažman, dr. Vinko Zalokar in Franc Steržinar.

Kakor smo že zabeležili, je bil v soboto v Zagrebu ustanovljen nov veslaški forum za banovino Hrvatsko, in sicer Hrvatska veslaška zveza. V nedeljo je bil nato tudi občni zbor stare Jugoslovenske veslaške zveze v Beogradu, na katerem je prišlo do precej hudih nasprotstev, ki so zaradi ustanovitve one samostojne organizacije v Zagrebu. Zastopniki stare uprave in tudi številnih klubov so zastopali mnenje, da je treba reorganizacijo veslaškega sporta izvesti v okviru še veljavnih pravil in zato niso hoteli priznati novega hrvatskega saveza, obenem pa so poudarili, da stari JVS še zmerom obstoja.

Nogometna reprezentanca Sofije je v nedeljo gostovala v Berlinu in izgubila mednarodno tekmo z reprezentanco Berlina 2:4.

niorji 1924, 1925, 1926, 10) senlorji še neplasirani na progah preko 800 m in 11) senlorji že plasirani na progah preko 800 m. Atleti rojeni 1. 1921. in mlajši ne morejo tekmovali na daljši progi.

Tekmovalje se vrši po pravilih in pravilnikih JAS. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani atleti kakor tudi oni, ki imajo prepoved nastopa zaradi prehoda ali kazni, člani klubov JAS in včlanjenih klubov IAAP kakor tudi klubov, ki niso včlanjeni v JAS. Prijavo s priloženo prijavnico dn 5. za neverificirane atlete, dn 20. za verificirane atlete inozemski atlete so prijavnice prosti je poslati do 30. novembra ob 12. na naslov »odbor Teka Zedinjenja, Tavčarjeva ulica 1/IV. Prijavo brez priložene prijavnice se ne sprejmejo. Naknadne prijave se sprejemajo še na dan tekmovalja eno uro pred pričetkom starta in sicer proti enojni prijavnini v areni Narodnega doma.

Razpis za event. prehodna darila bo objavljen pozneje.

JASO (službeno). Danes ob 18. članski sestanek v predavalnici št. 90. na univerzi. Pozivamo vse članstvo, da se ga sigurno udeležimo. Dnevni red glej na ur. deski pri med. dekanatu. Vabljeni tudi oni, ki se še nameravate vpisati. Odbor.

Poverništvo sodniškega odbora v Celju (službeno). Sestanek saveznih sodnikov bo v petek 10. t. m. ob 20. v mali sobi Celjskega doma. — Poverništvo.

SK Hirijs (lahkotiletska). Drevi ob pol 19. v klubskem lokalu nad kavarno Evropa zaključni članski sestanek. Udeležba obvezna za vse!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Desinaterja
(trijarska-tehnična) samo prvo vrstno moč išče tekstilna tvornica v Zagrebu, Medu-
ličeva 10 za kratek. Na-
stop takoj. 29790-1

Čisto postrežnico
Rčem. Naslov v vseh po-
slovalnicah Jutra. 29594-1

Frizerko
mlajšo sprejemam v va-
jenko. Dinter Drago, Sv.
Petra cesta 95. 29688-1

Mlajšo postrežnico
sprejemam. Jezerska 4, Sp.
Šiška. 29814-1

Frizerko
samostojno moč in brivske-
pomocnika, hitrega, za-
takoj išče Milan Kreutz,
Kriško. Plača dobra, mesto
stalno pogoji. 29506-1

Krojaška
pomocnika
sprejme krojač Mac, Gra-
dišče 1. 29812-1

Renomirana

trgovina
z železnino v Ljubljani
sprejme strokovno dob-
ro izurjenega pomočni-
ka. Ponudbe na oglasni
odd. Jutra pod »Dobro
referenc«. Tudi kme-
čki fant, pošten in tre-
zen, vajen konj, dobi
službo pod gornjim na-
slavom. 29489-1

Službe išče

Gospodična
želi stopiti v službo. Zna
kuhati in šivati ter druga
hišna dela opravljati. Plača
po dogovoru. Ponudbe na
oglasni odd. Jutra pod šifro
»V dobro hišo«. 29801-2

Za frizerja
bi se rad izučil mlad briv-
ski pomočnik v dobrem sa-
lonu, kjer je dovolj dela.
Učil bi se po dogovoru 1
do 2 leti. Ponudbe na oglas-
ni odd. Jutra pod »Zagrebe«. 29799-2

Plačilni natak
star 32 let, govori sloven-
sko in nemško, položi ka-
včijo 10.000 din išče služ-
bo. Ponudbe na podružni-
co Jutra Maribor pod »So-
lidna«. 29769-2

Brivski pomočnik
mlad, dober delavec, išče
stalno službo. Poizve se v
vseh poslovalnicah Jutra.
29809-2

Brivsko-frizerski

pomočnik
išče službo. Vprašati: Šuc
Adolf, Maribor, Kacijanar-
jeva ulica 17. 29813-2

Industrijski knjigo-
vodja — bilancist
na odgovornem mestu
želi spreminiti mesto
Ponudbe na oglasni odd.
Jutra pod »Zanesljiv
1940«. 29406-2

Vajenci (ke)
Učenca
zdravega, sprejemam v trgo-
vino z manufakturnim bla-
gom. Ponudbe na oglasni odd.
Jutra pod šifro »Majstrov
učence«. 29789-44

Pouk
Tecaji nemščine
začetniki, nadaljevalni in
konverzacijski. Dnevni in
večerni. Mesečno 40 din.
Beethovnova 9, I. n. Ta
teden nov začetnik! 29803-4

Prodaj
Prodaj
lepo sobno kredenco, že-
lezna vras. Mestni trg 13,
II. nadstropje. 29807-6

Kupim
Starinsko brošo
z dragimi kamni, krpim.
Ponudbe na oglasni odd. Jutra
pod »Broša«. 29806-7

Knjige
Popolnoma zastoj
dobite začetek velikega
ljubezenskega romana
»Ljubezen španskega
castrika«, če se danes
pišete upravi »Družin-
skega tečnika«. Ljubljana
na, Miklošičeva 17. 28833-8

Brokhaus
konverz. leksikon
Dante Divina Comedia in
razne note za klavir pro-
dam. Naslov v vseh poslo-
valnicah Jutra. 29469-8

Posest
Redka prilika!
Hiša s staroznanim gostilno
v centru Ljubljane prodam.
Plačilni pogoji: takojšnja
gotovina event. prevzem
500.000 hipotek, ostanek
v gotovini. Resni interesen-
ti naj pošljejo ponudbe
brez posredovalcev na oglas-
ni odd. Jutra pod »Celotna
vrednost 1.200.000«. 29810-20

Ujetnika v deželi lar

19

John je počasi spoznal, da je mogel
samo Cin-Lo priskrbeti vse te podat-
ke, vsaj iz časa, ki sta ga prebila v Azi-
ji. A kako je starel vedel, kaj je bilo
na Angleškem? Poročevalska služba
je morala biti v svetnem mestu res vzor-
no organizirana.

Starec je menda bral dečku te misli
na obrazu in je rekel: »Vsemu temu se
čudiš, a vidi, da smo si tu v stoletjih
ustvarili povsem samostojno kulturo in
da je naša znanost v marsikaterem po-
gledu razvita kakor drugod po svetu.
Zato nam ni nič človeškega neznanost.«

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za

Dve dvosobni
stanovanji
komfortni, oddam v novi
stavbi. Herbersteina ulica
poleg Triglavke ulice.
26589-21

Stanovanja
iz
Enosob. stanovanje
komfortno, čisto event. s
kabineto, izčeta novopo-
ročenca za december ali
januar, najbližji centru
Ponudbe na oglasni odd. Jutra
pod »Državna uslužbenca«. 29786-21a

Zakonski par
brez otrok išče za 1. de-
cember ali pozneje dvo-
sobno stanovanje s kopal-
nico med Miklošičevo in
Šmartinsko cesto. Ponudbe
na oglasni odd. Jutra pod
»Miren in točen plačnik«. 29782-21a

Soba odda
Mesečno sobo
lepo in solčno, oddam
solidnemu gospodu na Ce-
sti 29. oktobra (Rimski) 1.
nadst., št. 23. 29802-23

Sostanovalec
sprejme boljša družina v
prijetno sobo in dobro do-
mačo hrano v bližini real-
ke in tehnike. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
29750-23

Sobe išče
Dve sobi
za pisarno v sredini me-
sta iščem. Pri ponudbah
je navesti hišo, ulico, ve-
likost prostora in najem-
nine. Ponudbe na oglasni
odd. Jutra pod šifro »Zve-
zaz«. 29803-23a

Elegantno sobo
strogo separirano, štrem.
Ponudbe na oglasni odd. Ju-
tra pod »Centrum 77«. 29797-23a

Komfortno sobo
iščem neposredno poleg
sodišča. Ponudbe na oglas-
ni odd. Jutra pod »Uradnik
676«. 29798-23a

Ženitve
Boljši delavec
z večjim prihrankom želi
poročiti gospodično visoke
postave. Dopise na oglasni
odd. Jutra pod »Srečna
bodočnost«. 29784-25

Kmečki sin
trgovsko izobražen, samski
s 140.000 din gotovine, se
želi prirediti na večje pose-
stvo ali trgovino. Ponudbe
na oglasni odd. Jutra pod šifro
»Srečna prihodnost«. 29783-25

Wanderer limuzino
4 cilindrska, najnoviji mo-
del ugodno proda zastop-
stvo DKW, J. Lovle, Tyr-
leva cesta 35. 29715-10

Auto, moto
Ford limuzino
8 cilindrska, — brezhibno
ohranjeno.
Wanderer limuzino

Naš nadvse ljubljani sinko

BRACO GORŠE

nas je zapustil za vedno. Ob tej težki izgubi smo prejeli
številne izraze iskrenega sočustvovanja in sožalja, šte-
vilni darovali venci in lepo cvetje pa je zasulo mnogo
prerani grob. Ysem in vsakomur izrekamo tem potom
najtoplejšo zahvalo.

Posebno zahvalo smo dolžni šolskemu vodstvu za
polnoštevilno udeležbo sošolcev na zadnji poti in v srce
segajoče žalostinke ter sploh vsem, ki sočustvujejo z
nami ter nas tolažijo v dne bridihih dneih.

V GORNJI RADGONI, dne 3. novembra 1939.

Globoko žalujoči

BARBKA

danes preminila.

Pogreb bo v torek, dne 7. novembra ob pol 5. uri
popoldne na pokopališču v Vojniku.

Vojnik pri Celju, dne 5. novembra 1939.

RODBINA dr. POKORN MIRKO

Brez posebnega obvestila.

Amaliye Jeglič

roj. GLOBOČNIK

PODPOLKOVNIKOVE VDOVE,

ki je dne 5. t. m. zvečer po dolgi, mučni bolezni.
Bogu vdano za vedno zatisnila svoje blage
oči.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek,
dne 7. t. m. ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti
v Železnikih na domače pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v Železni-
kih in v Ljubljani.

ŽELEZNIKI, dne 6. novembra 1939.

JOŽEF in MARTA GLOBOČNIK
v imenu vsega sorodstva

PREMOČ
KOKS — DRVA
nudi

I. Pogačnik
BOHORICEVA 5.
Telefon 20-59.
Postrežba brezhibna

Od Vas
je odvisno
da imate
obliko
vedno
kot novi

zato je pustite redno
kemico čistiti ali
barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Potlanski nastp 4-6
— Sredoljubno

Za slabo
vreme
so snežke-
galoše,
katere dobite pri
znani veletrgovini
čevljev

Aleksander
OBLAT,
SV. PETRA C. 18.
Telefon 24-35
TRGOVCI
POPUST!

Danes ob 7. uri zjutraj nam je Bogu vdano dotrpel
v najlepši moški dobi 48 let naš srčno ljubljani soprog,
očka, brat, svak in stric, gospod

SLAVKO SMOLE

posestnik, starešina gasil. čete, podstarosta Sokola itd.

Pogreb nepozabnega bo v torek, dne 7. novembra
ob 1/2 16. iz hiše žalosti na pokopališču v Gor. Logatcu.

GOR. LOGATEC, dne 5. novembra 1939.

FANČI, roj. RIHAR — soproga;
IKO — sinček; MANICA — hčerka;
rodbine: SMOLE, LANG, MILAVEC, GALA, ROTTER,
TEVŽ, RIHAR in ostalo sorodstvo.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za

konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Glasbila
Broekhaus konver-
leksikon
Dante Divina Comedia
in razne note za klavir
prodam. Naslov v oglas-
ni odd. Jutra. 29463-26

Dragocenosti
Vsakovrstno zlato
kupi po najvišjih
cenah
ČERNE - juvelir,
Ljubljana, Wolfova

Auto, moto
Ford limuzino
8 cilindrska, — brezhibno
ohranjeno.
Wanderer limuzino

Naše gledališče
DRAMA

Torek, 7.: zaprto.
Sreda, 8.: Hudičev učenec. Red sreda.
Četrtek, 9.: Antigona. Red četrtek.
Petek, 10.: Neopravičena ura. Izven. Zni-
žane cene od 20 din navzdol.

V dramati pripravljajo dve novi predstavi
in sicer v režiji dr. Bratka Krefta. Mo-
lierovo komedijo »George Dandin« z Dane-
šem v naslovni vlogi, prof. Šest pa študi-
ra z drugo skupino igralcev mladinsko
predstavo, Kästnerjevo delo »Emil in de-
tektiv« s Staričem v glavni vlogi.

Shawov »Hudičev učenec« je igra, kate-
ri služijo kot ozadje ameriški boji za neod-
visnost od Anglije v 17. stoletju. Shawova
interpretacija teh zgodovinskih dogodkov
je subjektivnejša, značajja in služi kot
okvir k zgodbi o prekrasem značaju hudi-
čevega učenca Dika, ki ga igra Jan. Nada-
lje sodelujejo šaričeva, Maria Vera, Jer-
man, Sever, Presnetik, Brezigar, A. Le-
varjeva, Sancin, Drenovec, Bratina, Skr-
binšek. Režija dr. Kreftova.

Opozarjamo na predstavo popularne ve-
selogre »Neopravičena ura«, ki bo v petek
izven abonmaja pri znižanih cenah.

OPERA

Torek, 7.: Glumač Matere božje. Red B.
Sreda, 8.: zaprto.
Četrtek, 9.: Figarova svatba. Premiera.
Premierski abonma.

Petek, 10. ob 15.: Trubadur. Dijaška pred-
stava. Globoko znižane cene

Massenetov »Glumač Matere božje« je
izvirna ljudska opera v pravem pomenu
besede, resno delo z obilico versko čustve-
ne primere, zato pa brez kompliciranih mi-
selnih problemov. Pri naši uprizoritvi je
zlasti lep uspeh dosegel Banovec v naslov-
ni vlogi.

V Mozartovi »Figarovi svatbi« bo pel
vloga Figara ravnatelj Betetto kar bo
nedvomno najinteresnejša stvaritev ve-
čera. Glavne ženske partije bodo imele
Vidaljeva kot grofica Rozina, Ribičeva Su-
zana in Kogejeva Marcedonina. Heybal-
ova poje vlogo Kerubina, Polajnarjeva pa
Barbko. Izmed moških bo pel Janko grofa
Almavivo, Marček Basilia, Zupan dr. Bar-
tola, Oreš vrtarja, Rus ozir. Sladojev pa
sodnika. Glasbeno stran dela je naštudiral
kapelnik dr. Švara, režijo pa Ciril Debe-
vec. Načrte za dekoracije, ki jih je izdelala
gledališka slikarna pod vodstvom Skru-
nega, je sestavil po režiserjevi zamisli inž.
E. Franz.

Kot dilaška predstava se ponovi v pe-
tek Verdljev »Trubadur« z Miro Basičevom
in Franciom v glavnih vlogah. Obisk pri-
poročamo tudi ostalemu občinstvu.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 7.: Navihanka. Red A.
Sreda, 8.: zaprto.
Četrtek, 9.: Plesni večer Kurbos Litvinova.
Izven.

Petek, 10.: zaprto. (Gostovanje v Celju).

Pomembna južnonemška specialna
tovarna strojev za pralnice in desin-
fekcijskih aparatov IŠCE pri oblast-
vih dobro vpeljanega

zastopnika

za Hrvatsko. — Ponudbe pod A. L.
7799 na ALA Anzeigen A. G. —
München 2.

OMAGAJMO GRADITI
PIVKOV SOKOLSKI DOM

Dobava poljskih
kuhinj za vojsko

V ministrstvu vojske in mornarice, ekonomski oddelek, se bo sklenila
ofertalna pismena pogodba na dan 15. novembra 1939. leta ob 11. uri za
dobavo in naročilo 200 komadov voznih kuhinj po 150 litrov in 3000
komadov tovarnih kuhinj po 25 litrov.

Kavčija 5% za domače in 10% za tuje ponudnike od vrednosti se
mora položiti pri blagajni državne hipotekarne banke.

Pogoji so na vpogled in se dobe proti vplačilu predpisane takse v
garnizijskem odseku vsak delavnik za časa delovnih ur.

El. G. br. 12546/39. Ministrstvo vojske in mornarice.

Naši kraji in ljudje

Vinogradi v Pišecah po lanski toči Pridelek je neznaten, vendar pa je kakovost dobra

Pišče, ob koncu oktobra. Četudi letos po lanski strašni toči še nismo pričakovali normalnega pridelka, je bila trgatve vendar še manjša, kakor smo pričakovali. Vsak je nabral dosti manj, kakor se je nadejal. Le malo je med manj vinogradnikov, ki so imeli polovico normalnega pridelka. Takšna pa je bila trgatve le tam, kjer je po lanski toči še nekaj malega ostalo.

Kjer je lanska toča čisto ugonobila trsje, ni bilo skoraj nič. Ko je pisec teh vrst vprašal starega kmetja iz takega kraja po uspehu trgatve, mu je odgovoril: »Mama je šla v vinograd, pa prinesla nekaj grozdov, ki smo jih skupaj pozobali.«

K tej misli je mnogo pripomogla tudi letošnja toča 12. maja. Šla je po tisti poti ka kor lanska in ponekod uničila malone vse grozdni nastavek. Cel mesec dni po toči je trsje mirovalo, preden se je pomaglo do nove rasti. Okleščeno listje se je sicer obnovilo, okleščeni grozdni nastavek pa ne. Ta toča je zblila po teh krajih še to malo drozja, kar ga je bilo, da ni bilo nič trgatve, pa še mlajše je bila tako močno poškodovana, da še drugo leto ne bo ondi normalnega pridelka, ker je trsje slabo pogrnalo in ni nastavilo rodnega lesa. Slednje pa je to še v avgustu ropotala toča.

Letošnja dolgoletna suša s hudo vročino je kolikor toliko prijala trsju. V Piš-

cah skoraj cele tri mesece ni bilo izdatnega dežja in je že trsje trpelo po kamenitih legah. Zaradi suše je grozdje ostalo bolj drobno in manj sočno. Zato je dalo dosti manj mošta kakor v normalnih letih. Kakor je klosterneburška mošna tehtnica kazala, so imele naslednje vrste te-le stopnje sladkorja: rulanec 22, rizing 21—22, belo mešano 19 in rdeče 18. Torek kakor leta 1911., ko je bila odlična kapljica. Takšna bo letos tudi.

Obče ogorčenje med tukašnjimi vinogradniki je povzročila določitev cen po sladkorni stopnji. Ljudje pravijo: »Sami smo letošnji mošt pridelali in sami ga bomo znali tudi pravilno ceniti in prodati! Takšno določanje cen pa odločno odklanjamo, ker stoji samo v spekulativne namene.« Po trgatvi je hodil po vinogradih vinski kupec s klosterneburško tehtnico in meril kipeči mošt. Povsod je ugotovil le nizko stopnjo sladkorja in tako pritiskal na ceno. Naravno, ker kipeči mošt pač ne kaže več točne stopnje sladkorja. Sladkor se vendar pri vrenju spremeni v alkohol in ogljikovo kislino. Stokovno pravilno merjenje sladkorne stopnje je le mogoče takoj, ko se mošt iztisne, pa ne dva ali več dni pozneje. Kolikor je letošnjega mošta, je prvovrsten, kakor je bil v letih 1911 in 1917.

Dravinjska dolina spet pod vodo

Poljčane, 6. novembra

Pred dobrim tednom smo poročali o plovodnji v Dravinjski dolini in včeraj v nedeljo smo se spet znašli v vodi. Ponoči od sobote na nedeljo je močno deževalo in zjutraj navezgodaj so že začele vode močno naraščati. Tokrat so vode še siloviteje drle iz svojih strug kakor pretekli teden. Najprej je narasla Brežnica s pritoki ter preplavila travnike in njive v vsej dolžini.

Nevarno je v dopoldanskih urah naraščala tudi Dravinja, ki je opoldne prestopila bregove in spremenila dolino v jezero. Višek je bil dosežen okrog 15. ure. Deževalo je še naprej, toda danes je sredič nastalo lepše vreme. Pridelke, ki so še

na polju, bo treba kmalu spraviti domov zaradi nezanesljivega vremena. Sp. Poljčane so bile od Poljčan odrezane, ker je bila cesta v dolžini več 100 m pod vodo. Prav tako je bil pod vodo del ceste med Makolami in Poljčanami. Zaradi velike vode in slabega vremena je izstalo včeraj mnogo romarjev na Ljubčno in na Sv. Lujco. Tukašnja električna centrala zaradi prevelikega naloga vode ni mogla delovati in je bil ves dan tok prekinjen.

Zanimiv je bil pogled na dolino iz konojskega vlaka. Vsa dolina okrog in okrog je bila spremenjena v veliko nepregledno jezero. Kdo ve, kdaj bo prišlo do tako začelene preureditve Dravinjske struge.

Ob grobu borcev

Gornja Radgona, 6. novembra.

Lepo vreme pred praznikom mrtvih je omogočilo obnovitve številnih grobov. Šolska mladina je pod vodstvom učiteljskega uredila in oplešala zapuščene vojaške grobove, občinska uprava pa je dala urediti in oplešati skupno grobnico radgonskih žrtev in Maistrovih borcev. Številni dobrotniki ter šolska mladina so prinašali vence in šopke cvetja na vojaške in druge zapuščene grobove, da je bilo obsežno pokopališče pri Sv. Petru v Gornji Radgoni vse v krasu jesenskega cvetja.

Kakor vsako leto, odkar so bili prenešeni ostanki radgonskih žrtv s pokopališča nemške Radgone, je tudi letos stala na praznik Vseh svetih popoldne ob skupnem grobu radgonskih žrtv in Maistrovih borcev častna straža Sokola in gasilcev. Ob lepem vremenu je prihitelo na pokopališče mnogo ljudi od blizu in daleč. Posebne pozornosti je bil deležen grob naših borcev. Po cerkvenem obredu so združeni moški pevski zbori zapeli dve žalostinki pred kapelico, ob grobu borčevnikov pa še žalostinko »Oj Doberdoba, ki je v vseh vzbudila tužne spomine na strahote vojne in na požrtvovanje prvih oznanjvalcev Jugoslavije na našem severu.

Stoletnica užiške gimnazije

Užice, 6. novembra

Letos je minulo sto let od ustanovitve užiške gimnazije. Po Kragujevcu, kjer je bila gimnazija ustanovljena l. 1834, po Šabcu, Čačku in Zaječaru, kjer so bile gimnazije ustanovljene l. 1837, so v Miloševu Srbiji odprli še tri nove gimnazije: v Užicu, Negotinu in Beogradu. Beograd je kot središče političnega in kulturnega življenja Srbije morali dobiti svoj višji šolski zavod. V Užicu in Negotinu pa so ustanovili dvorazredno gimnazijo iz drugih razlogov. Oba kraja sta namreč igrala veliko vlogo, ker

Uničujemo kaparje na sadnem drevju

Letošnja obilna sadna letina in živahna kupčija s sadjem morata pač vsakega sardjara prepričati, kako velikega gospodarskega pomena je sadjarstvo in kako dobro se vnovič res izbrano sadje. To prepričanje ga mora voditi tudi k spoznanju, da ima sadno drevje mnogo sovražnikov in zajedalcev, ki uničujejo sad in tudi drevo samo.

Med zelo nevarne zajedalce prištevamo poleg krave uši, ki napada skoro vse sadno drevje, kaparje, ki zlasti napadajo češnje, breskve, marelice in bruske.

Pri nas je posebno znan češpljev kapar, ki je ponekod, zlasti v Bosni uničil že

ogromno množino češpljevih dreves in se je v večji množini pojavil tudi v naših krajih, tako da je nevarnost, če ga ne bomo uspešno pokončevali, da nam uniči mnogo češpljevih, pa tudi drugih sadnih dreves.

Kaparje prištevamo k rastlinskim ušicam, katerih doroče žuželke se pokrijejo s kapicami in se tedaj nič več ne gibljejo. Pod kapico izsesavajo drevesni sok, zležejo jajčeca in poginejo. Iz jajčec se izvale mladi kaparji, ki se razležejo po drevju in se na primernih mestih prisesejo na kožo in izsesavajo drevesni sok. Ko dorasejo, se jim noge in tipalnice posuše in čez sebe napravijo kapice, ki jih varujejo pred vremenskimi in drugimi nevarnostmi. Do zime izsesavajo drevesni sok, potem poginejo. Tako se naglo množijo in napravljajo zlasti po zanemarjenih češpljevih nasadih veliko škodo.

Kaparje uničevati ni težavno, če se tega dela pravilno in ob pravem času lotimo. Najprimernejši čas za uničevanje kaparjev je od meseca novembra do marca. Najprej očistimo napadeno drevo s tem, da izrežemo vse suhe, pregoste in zelo od kaparja napadene veje. Nato ostrgamo s strgalom deblo in ostale veje. Vse odrezane veje in nstrgane odpadke, ki so padli na podloženo rjuho, moramo takoj sežgati. Osmožimo in od kaparjev očistimo drevo z 100dostotnim arborinom (na 1 kg arborina 9 litrov vode). Deblo in debelejšje veje, kjer ni vrstja, pa namažemo z 20dostotnim do 30dostotnim arborinom (na 2 kg arborina 8 litrov vode, ali na 3 kg arborina 7 litrov vode). Dobro in zelo priporočljivo je, če mesca marca škropljenje in mazanje dreveja z arborinom ponovimo.

Tudi poleti moremo kaparje uničevati, ali tedaj je zaradi nežnega listja nevarnejše, ker ne smemo brizgati z ostrimi tekočinami (karbolinij) po listju. Deblo in veje pač lahko namažemo z 20dostotnim do 30dostotnim arborinom, škropiti pa bi smeli edino le z dvoodstotno raztopino tobačnega izvlečka.

Dva nočna požiga

Dobova pri Brežicah, 6. nov.

Nedavno ponoči je začel goreti v Ločah kozolec, last Jožeta Petričarja. Zgradba je bila polna slame in sena. S kozolcem sta zgorela tudi čistilnik in mlatilnica. Zažgala je gotovo zlobna roka. Ko je bila streha v plamenih, so vojaki, ki so stražili železniški most, opazili, da je bežal od ognja neki človek proti njim. Neznaneč pa se je, ko je opazil vojake, obrnil in pobegnil čez polje proti Hrvatski. Ljudstvo ne razume, kdo bi mogel biti požigalec, ker je gospodar miren in dober človek. Zavarovan je bil kozolec samo za 1500 din in je škoda le delno poravnana. — Drugi požar je bil v sosednji vasi Mihalovcu na vseh svetnikih ponoči. Zgorela sta hiša in hlev, ki sta bila pod eno streho. Ogenj sta zapazila dva sosedja. Pravita, da je začelo goreti na vrhu strehe. Lastnica te hiše Marija Horvatičeva je ubožna, ker ima le kosček zemlje. Zda pa ji je pogorel tudi ves živč. Če bi ne bila sosedna okna razbila in zbudila lastnico in njeno hčer, bi bili ženski gotovo zgoreli. Ubogi ženski sta nujno potrebni pomoči, zlasti ker nista bili zavarovani. Prav 2 dni prej je bil pri ženskah zavarovalni agent in ju silil, naj se zavarujeta. Pa sta agenta odbili zaradi gmočnih ozirav. Ljudje sodijo, da je tudi to domačijo zažgala zlobna roka.

Za redno dostavo pošte

Ljubno, 6. novembra

Vaščani, osobito obrtniki in trgovci krogi v Ljubnu so bili nemalo začudeni, ko jim je selški pismonoša pogodbeno pošto v Podnartu pred kakimi 14 dnevi sporočil, da bo namesto dosedanjega vsakodnevne dostavljanja pošte takoj po prihodu jutrnje vlaka ob 8. uri dostavljati pošto v bodeče vsak drugi dan in se to v poznih popoldanskih urah, ko bo obiskal vse ostale manjše vasi v okolici občine Ovišje, kakor da smo postali v zadnjem času kot kaka majhna gorska vas, kjer dobi tu pa tam vaščan izjemovala kako pismo.

Poštni upravi bi moralo biti znano, da tvorijo poštne interesentov pri poštni upravi v Podnartu izmed vseh prizadetih vasi prav Ljubno s svojim obrtništvom in trgovino. Pri tako važni spremembi bi bilo treba dati temu pridobitnemu prebivalstvu možnost, da se izjavi in poda svoje pomisleke. In vendar se je to zgodilo

brez vsakega obvestila, ne vemo, po čigavi iniciativi in iz kakšne potrebe. Upali smo, da bodo gospodje, ki stoji na »spiki«, proti takemu zapostavljanju naše vasi kaj ukrenili, toda po vseh znakih se to ne bo zgodilo. Zato smo primorani za zdaj, tem potom najodločneje protestirati in zahtevati, da se ta za naše razmere nesprejemljiva odredba takoj popravi in se nam dostavi pošta takoj po prihodu vlaka, ki opravlja poštni promet, zjutraj kakor doslej.

Prebivalstvo vasi Ljubno tvori po večini obrtniki in trgovci, katerih mnogi uporabljajo pošto za eksport svojih izdelkov po celi državi in tudi še preko njenih meja, vsekakor pa pride za vsakega vaščana v pošto pošta za pismenska naročila in za dobro razširjeno časopisje, v naši vasi. Nekako do l. 1872 je bil v naši vasi poštni urad in dobro nam je znano, po kakih vplivih smo ga izgubili. Dolgo po odvzemu poštne urada smo bili tako zapostavljeni, da smo morali imeti svojega vaškega pismonošo in plačevati od pisma in dopisnice, šele po dolgi borbi se nam je pošta dostavljala po poštenem ali brezplačno. To je bilo v času pred vojno pod pošto direkcijsko v Trstu.

Smatrali smo za potrebno napisati te vrstice. Vzdržujemo se vsekakor nadaljnje kritike in opisovanja ter upamo, da nam poštna uprava takoj popravi krivico, tako, da se nam bo dostavljala pošta vsak dan takoj v dopoldanskem času ko doslej.

Lepi uspehi ruških strelcev

Maribor, 6. novembra

Včeraj je bila v prostorih Sokolskega doma v Rušah izredno dobro obiskana strelska slavnost, katero so med drugimi posetili tudi delegati mariborskega strelskega okrožja polkovnik brat Svetozar Radovanovič, brat dr. Miloš Vauhnik, brat Reja Slavko in brat dr. Rodman Lado. Slavnost je bila združena s razdelitvijo nagrad najboljšim tekmovalcem, ki so se udeležili letošnjih strelskih tekm v dveh turnirjih in sicer 29. oktobra in 5. t. m. na domačem lepo urejenem strelišču v Rušah. Tekom se je udeležilo 28 tekmovalcev, od katerih so trije tekmovali iz vseh treh stavov ležečega, klečečega in stoječega za prehodni pokal, katerega je odnesel brat Medved Anton s 106 točkami. Lamprecht in Črnigaj sta bila pa lepo nagrajena. Ostali so se udeležili nagradnega tekmovanja samo iz ležečega stava in so dosegli sledeče rezultate: Fridolin J. 1 nagrado z 62 točkami. Drugo Čuček J. 50 točk. Tretjo Lamprecht F. 46. Četrto Črnigaj J. 42 točk. Peto Jafek L. 41 točk. Šesto Gjurčević Št. 41 točk. Sedmo Golob F. 36 točk. Osmo Šebenik A. 34 točk. Deveto Lajšič J. 29 točk. Deseto Gorjanc A. 29 točk. Po razdelitvi nagrad je pozdravil vse navzoče podpredsednik ruške strelske družine brat Lamprecht Franjo, prav posebno pa navzoče delegate strelskega okrožja iz Maribora.

Vzpodbudne besede na zbrane strelce sta spregovorila br. polkovnik Radovanovič in br. dr. Miloš Vauhnik ter jih bodrila k nadaljnjemu uspešnemu delu na polju strelskega sporta. Ob zaključku svojega govora je brat polkovnik Radovanovič odlikoval s posebno nagrado točasnega najboljšega strelca Fridolina Janka. Po uradnem delu strelske slavnosti se je na prireditvenem prostoru razvila prijetna zabava.

Alkohol in obup

Ljubljana, 6. novembra

Malo po 14. uri so bili danes ljubljanski reševalci poklicani na sv. Petra cesto v krmarško delavnico, kjer si je mladi pomočnik Marjan P. s strelom iz samokresa pognal kroglo v glavo. Marjana so reševalci nezvestnega nemudoma odpeljali na kirurški oddelk splošne bolnišnice, kjer so ugotovili, da je rana smrtno nevarna. Zdravniki bodo morali napeti vse sile, da bodo mogli rešiti njegovo mlado življenje.

Kolikor smo mogli v naglici ugotoviti, je Marjan spravljal v resno nevarnost svoje življenje prav za prav brez pravega razloga. Vsaj njegovi delovni tovariši, pa tudi gospodar si ne morejo prav razložiti njegovega nerazodnega poskusa, da bi se odzval življenje. Gospodar, pri katerem se je zdaj komaj 17-letni fant šele pred nedavnim izučil krmarške stroke, pozna svojega bivšega učenca in sedanjega pomočnika kot vsakdo resnega in solidnega fanta. Takšen je prišel vsaj na videz tudi danes popoldne v delavnico. Morda je nesrečno naključje hotelo, da se je prav danes popoldne vrnil v delavnico tudi gospodarjev sluga s poti na Stajersko, odkoder je prinesel s seboj nekaj žganja. Tega so

NOVICE

iz celega sveta in najboljša razvedrila nudi luksuzni super

ker tudi podnevu sprejema evropske in zavenevropske postaje glasno in čisto.

Prodaja tudi na obroke

Razen tega prinašamo
ORION 5-cvni
popularni super na mesečne obroke
od Din 180.—

RADIO r. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva c. 6,
RADIOVAL LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13,
ANTON BREMEC — CELJE, Miklošičeva ul. 2,
L. LUSICKY, MARIBOR, Koroška c. 11.

potem tovariši v delavnici poskušali in steklenico je nagnil tudi alkohola povsem nevajeni Marjan. Opazili so, da mu je žganje takoj zlezlo v glavo, in v takem stanju, pravijo, da je potem, češ, da hoče iz svojega plašča vzeti 10 din, pognal iz žepa droben revolver ter si iz njega, še preden so mogli prisotni to preprečiti, pognal kroglo v glavo. Čim pa je odkril strel, se je nezvesten zgrudil na tla, ves osmojen po desni strani glave okrog ušesa. V bolnišnici so ugotovili, da je krogla, ki si jo je Marjan ob desnem ušesu pognal v glavo, šla skozi glavo in se ustavila za levim ušesom.

Uboj in smrtna nesreča

Maribor, 6. novembra

Sinoči se je pripetil pri Sv. Martinu pri Vurbergu krvav dogodek, ki je zahteval življenje 19letnega trgovskega pomočnika Matije Pečarja. Ob tem času se je namreč vračal iz gostilne domov omenjen Matija Pečar. Njemu je sledil tudi 19letni pastir Mirko Petek, ki je tudi bil s Pečarjem v Toplakovi gostilni. Nenadoma pa je hotel Matija Pečar nazaj v gostilno. Temu pa se je protivil Mirko Petek, ki je hotel na vsak način s Pečarjem domov. Zaradi tega je nastal med obema prepir, sledile so žaljivke, dokler ni Mirko Petek segel po nožu in zabodel Pečarja v trebuh. Rana je bila smrtonosna. Kmalu je Pečar umrl. Ko je Petek videl, kaj je napravil, je pobegnil in ga orožniki sedaj iščejo. Mrtvo truplo Matije Pečarja so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Martinu pri Vurbergu, kjer je bila danes popoldne obdukcija. Uboj je vzbudil med ljudmi ogorčenje in vznemirjenje.

V Studencih pri Mariboru pa je postal žrtev smrtni nesreči 64letni cestni pomočnik Franc Krajnc, ki je bil uslužen pri mariborski mestni občini. Franc Krajnc je prenočeval v seniku posestnika Maksa Kolnika na Aleksandrovi cesti v Studencih. Franc Krajnc je prišel kakor običajno danes ponoči domov in se je po lestvi vzel kvišku, da bi šel prenočiti na svisli. Pri tem mu je spodrsnil, omahnil je z lestve in padel na betonska tla, kjer je obelzel s prebito sranjo. Davi ob 4. so ga našli mrtvega. Krajncovo truplo so prepeljali v mrtvašnico studenjskega pokopališča.

Kulturni pregled

»Gorski vijenac« v italijanskem prevodu

O pesnitvi črnogorskega vladike Petra II. Petrovića Njegoša »Gorski vijenac« obstaja že obsežna literatura. Vse kaže, da še dolgo ne bodo povedane zadnje besede o tem delu in o drugih pesnitvah originalnega srbskega kralja. Branko Lazarevič vidi v »Gorskem vijencu« poleg narodnih pesmi in Meštrovičevih skulptur »tri najvišje jugoslovanske vrednote, izrazite duhovne konstrukcije dinarskega človeka. V »Gorskem vijencu« odkriva »neka prastara balkanskega, nekaj divje ilirskega, nadalje ilirsko-slovanskega zmes, ki vodi v nekako balkansko gotiko in naposled nekaj praslavovskega in čisto slovanskega, nekaj, kar je izključno balkansko in sicer toliko balkansko, da lahko rečemo za »Gorski vijenac«, da je jedro balkanskega jedra, sol njegove soli.« In svojo študijo sklepa Lazarevič s sodbo, da je ta pesem ekstaze, sile in monumentalnosti kakor sonce vedno velika.

Zares, kdor pozorno prebrja Njegošev »Gorski vijenac«, ki ga je Slovenec priredil že pred mnogimi leti pokojni profesor Perušek, mora priznati čisto svojske kvalitete in presenetljivo notranjo, skoraj bi rekli: rano silo te pesnitve. Morda bo bomo prav v teh časih prebrali še v večjo zvedavostjo in pažljivostjo razumevanjem, ker nam pripoveduje o zvižcih, s katero sluša nasprotnik preslepiti in izkoristiti svojo slabotno narodno žrtev. V pesnitvi

vidimo kako zmagujeta nad zvižčo in svojemu odločnosti in junastvu.

Sledenjam prevodom Njegoševе mojstrovine se je pravkar pridružil italijanski prevod, ki ga je z naslovom »Il serzo della montagna« priredil Umberto Urbani in izdal pri uglednem milanskem založniku Garzantiu (28+174 strani), s sliko Njegoša. Ni to prvi italijanski poskus, da se Njegošovo delo približa velikemu narodu, iz katerega je izšel nesmrtni Dante. Že l. 1847—48 je priobčil »Osservatore Triestino« nekatere odlomke v prevodu Giacoma Chiodina. L. 1902 je izšel prevod Giovanniia Nicolichia, ki pa ni prevedel posvetila očetu Srbije Karagjorgju in ne velikega dela Draskove epizode v Benetkah. Milan Rešetar sodi o tem prevodu, da je skoraj tako slab kakor ruski nekakega Lukjanovskega, čigar prevod Njegoševе pesnitve je po Rešetaru »pravo strašilo«.

Tržaški slavist in prevajalec Umberto Urbani je bil nedvomno poklican, da prevede v Dantejev jezik eno najoriginalnejših pesniških stvaritev slovanskega juga. Njegovo trdno poznanje srbskohrvatskega jezika se je pokazalo zlasti v težavnem prevodu Stankovičevih »Nečiste krvi«, ki zaznamuje v Italiji lep uspeh. Prevajanje »Gorskega vijenca«, ki je spisan v nekoliko arhaičnem jeziku in dokaj obilno prepleten s tujizmi in provincializmi, ni bilo lahko

delo. Morda bi kakšni literarni pesnik dal svojemu prevodu še več pesniških kvalitete, kakor jih je dal Urbani, vendar ga ni v Italiji prevajalec pesniške, ki bi boljše od njega poznal stilistično in jezikovno zgradbo tega umotvora. Šele sedaj, ko so dobili Urbanijev prevod, bodo mogli Italijani spoznati eno najzanimivejših duhovnih stvaritev svojih jadranjskih asosodov, delo, ki se po svojem duhu kakor tudi po formi močno razlikuje od vse italijanske slovstvene tradicije. Z geslom »La Divina Commedia del popolo serbo« je poselala založba ta prevod na italijanski knjižni trg. Nedvomno častna primerjava, če upoštevamo, kakšen pomen ima Dantejeva Božanstvena komedija ne le v Italijanski, marveč sploh v svetovni literaturi. Umevanje dela bo močno olajšal preprotni komentar iz avtoritativnega peresa Milana Rešetarja, ki je bil spisan za originalno izdajo in ki ga je U. Urbani prevedel v poglavitnem izveščku.

Uvodna beseda o Njegošu in njegovem delu potoke iz prevajalčevega peresa. Prizadevni pisec dveh knjig zbirke »Scrivitori Jugoslavi« piše s zanosom o pesniku »Gorskoga vijenca«, ki mu je »velik tudi kot človek, kot reformator, kot vladar majhnega naroda, ki ima v vsaki vasi kakšnega Diogena in kakšnega Sokrata, najsi se je naš pesnik rad naslavljal »vladarja med barbari in barbarja med vladarji.« T o običujem pise italijanski slavist o tem črnogorskem knezu in vladiki, ki je »raji prekinil stike z Avstrijo, zakaj politični sen tega velikega vladarja majhne države je bil, skloniti ne samo turško meč z obrambo črne gore pred Osmani in krščanstva pred islamom, marveč tudi odtrgati od Avstrije južne Slovane in jih zediniti pod žezlom Karadževićev. Ta črnogorski poet-vla-

dar je pisal banu Jelačiću l. 1848 med drugim: »Ves naš narod upira očl vate in dviga roke k tebi kakor k Mesiji, ki mu ga je poslalo nebo.« Urbani nadalje citira po M. Rakovečevu v »Jutru« podatke, s kakšnim zanosom o Njegošu sprejemali slovenski rodoljubi in pripoveduje o njegovem tridesetnem bivanju v Trstu l. 1844, na to pa razpravlja o značaju in pomenu svojega prevoda »Gorskega vijenca«. Na str. 17 svojega uvoda pravi: »Peter II. Petrović Njegoš, ljubitelj Deržavina in Puškina, Miltova in Byrona, Dantaja in Petrarca, je postal s »Gorskim vijencem« Dante srbskega naroda in vseh narodov tega veka, ki se bore za rešitev domovine, za vero svojih prednikov in za čistost svoje rase.« — »Gorski vijenac« je zagovor tistega obupnega krovitja, ki je rešilo črno goro pred pogubo in hkrati poveljevanje junastva in ljubezni do domovine. O svojem prevodu pravi avtor na str. 21.: »Kritiki bodo presojali moj prevod. Jaz lahko samo povem, da sem delal z ljubeznijo in strastjo, zakaj izmed vseh pesnikov imam poleg Danteja in Leopardija najrajši Srba Njegoša, Hrvata Kranjčevića in Slovenca Prešerna.«

Glede vrednosti svojega prevoda navaja prof. Urbani izjavo slovečega beograjskega kritika Bogdana Popovića, ki pravi, da so njegovi enajsterci, (s katerimi je prevedel Njegoševе desetere) »polni poezije in hkrati verni Njegoševemu besedilu.« Nsem italijanski, zato ne smem presojati Urbanijevega prevoda z jezikovne strani. Bil pa mi je poseben užitek, ko sem mogel te dni primerjati izvirnik in prevod stran za stranjo ter uživati v ubrano pojčjih enajstercih Urbanijevega prevoda, v jasnosti in moči, ki jo daje krasni italijanski

jezik Njegoševim verzom ter v prevajalčevi rešenosti zvestosti originalu, kolikor jo je dopuščal duh Dantejevega jezika. Njegove pesniške misli dobivajo tudi v tej jezikovni obliki monumentalne izraz. Naj navedem samo prevod enega najbolj znanih izrekov iz »Gorskoga vijenca«:

Esser buoni nel bene è molto facile, i forti all' onore sono sì ci mentito! Njegoš, ki je — kakor pričajo zlasti Nenadovičeva pisma — močno cenil italijansko kulturo, bi bil imel posebno veselje s tem prevodom, ki dostavlja nov člen h graditvi trajnega duhovnega mostu med južnoslovanskim in italijanskim svetom. Moču, ki si ga je želel vidovati Mazzini, čigar pisma o italijansko-slovanskem sodelovanju so nedavno izšla v novi izdaji. Obrtke te nove solidarnosti je videl Carducci v svojem spevu o sicilijanski revoluciji, ki ga je spisal devet let po Njegoševi smrti:

Serbo, attendi! su l' pian di Cossovo Grande l' ombra di Lazzaro s' alza...

Skladatelj in naša javnost

Pod naslovom »Kogojeva akademija« se je vršila v petek den 3. t. m. v opernem gledališču dobrodelna prireditve, katere materielni donos je namenjen obolelimu slovenskemu skladatelju Mariju Kogoju. Takoj uvodoma je treba pripomniti, da širša javnost pri nas ni naklonjena sporedu resnih akademij, niti ni toliko povezana s usodo kulturnih delavcev — umetnikov, da bi čutila potrebo v zadostni meri podpirati takšne prireditve. Zato je bil obisk z njene strani precej pčel. V večji meri so se odzvali glasbeniki sami dolžnosti, prirogovati dobrodelni predstavi. Prav ti pa

Domaće vesti

* Promocija. Na medicinski fakulteti u Beogradu je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Dmnik Rafael iz Ljubljane. Čestitamo!

* Osebnost. Napredoval je za višjega carinskega inspektorja g. Milenko Manojlovič pri mariborski carinarnici.

* Smrt starega srbskega politika. V Cuperiji je umrl v starosti 76 let ugledni posestnik Miloslav Radojković, ki je bil najuglednejša osebnost vsega okoliša. Pred vojno je igral veliko vlogo tudi v političnem življenju. Bil je od mladih let zelo poštovan v vrstah radikalne stranke in je mnogo žrtvoval v dostikrat tvegani borbi za ljudske pravice. Ko pa je radikalna stranka prišla na oblast, se je pridružil njeni levici, ki je šla v opozicijo, nezadovoljna z oportunističnim delovanjem prvakov. Ves okoliš je odobral njegov korak in se sploh ni v Cuperiji in okraju ničesar dogodilo brez njegove volje. Gazda Mile je bil v vsakem oziru prvak in voditelj svojega okraja. V nedanji srbski narodni skupščini je užival kot poslanec slovesno poštovanega zastopnika narodnih težav in duhovitega govornika. Opozicija ga je mnogokrat izbrala za svojega glavnega poročevalca in znal je ure in ure tako duhovito govoriti, da so v skupščini ostajali vsi poslanci in tudi člani vlade. Posebno popularen je postal, ko je nekoč po dolgi obstrukciji zaklical vladni večini: Poljubite klopi, ki jih boste morali zapustiti! — Med okupacijo je M. Radojković s svojim ljudstvom zvesto delil zlo in trpljenje ter si je tudi drugače kot človek naroda pridobil neomejeno spoštovanje in zaupanje. Po osvoboditvi se politično ni hotel več udeleževati čes, da je vrsta na mladih.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefov« gnenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črelih, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Oci. reg. S. št. 30474/35.

* Akademija sedem umetnosti. V Beogradu deluje že šest let prva in edina naša samostojna in privatna akademija, ki ima naziv »Akademija sedem umetnosti«. Ustanovljena je bila po iniciativi znanega knjigarja in založnika Gece Kona v Beogradu, njeni ustanovitelji in prvi delavci pa so bili pisatelji, pesniki in slikarji, ki so že dolga leta v poslovnih stikih s Konovo založbo. Akademija sedem umetnosti je dala na svoj program hvalavredno nalogo, da bo vsako leto ob svoji redni skupščini izplačala kakemu jugoslovensku pisatelju ali likovnemu umetniku nagrado v znesku 10.000 din. To svojo nalogo je akademija izpolnila doslej že vsako leto in tudi zdaj na svoji sedmi glavni skupščini, ki je bila v nedeljo v Beogradu v dvorani Kolarčeve ljudske univerze. Skupščine so se udeležili tudi vsi umetniki, ki so doslej prejeli nagrade od te privatne akademije.

* Karikaturist Kondor razstavlja v Beogradu. Karikaturist Ladislav Kondor, prekmurjski rojak, ki je svoji umetnosti sicer samouk, a ima v svoji zbirki karikature najodličnejši osebnosti vsega sveta, je prispel te dni v Beograd in bo od 12. t. m. razstavljal svoja dela v dvorani Inženjskega doma. Ves čas razstave bo tudi karikiral obiskovalce ter za mal denar prodajal svoje karikature. Pred otvoritvijo razstave se je umetnik oglašil v uredniških beograjskih listov, ki so z daljšimi članki opozorili na delo in na prireditve zanimivega umetnika.

Iz Ljubljane

u— Kdaj bo odkrite Preločevega spomenika pred Matico? Na to vprašanje v nedeljskem »Jutru« smo prejeli naslednje pojasnilo: Namen postavitve spomenika popularnemu skladatelju in zborovodju Zorku Prelovcu je žal — naletel na nepredvidene težkote tako glede prostora, kakor tudi oblike spomenika. Prav tako se je tudi studij njegovih pesmi zaradi nemirnih zadnjih tednov v zvezi z odsotnostjo pevcev nekoliko zavlekel, vendar pa upamo, ako smemo računati s sedanjimi prilikami, da se bo koncert Preločevih pesmi vršil v prvi polovici prihodnjega meseca. Odbor »Ljubljanskega zvonca«.

stavljajo velike zahteve na sestavo sporeda in njega izvedbo. Kogojeva akademija jih je le deloma zadovoljila. Predvsem si želimo več smisla za koncertno petje!

Ojačani operni orkester je otvoril večer z »Nočjo na pusti gor« od M. Musorgskega. Na prisotne, ki so pod vtisom težke Kogojeve usode z resno zbranostjo sledili zvokom, je ta točka napravila verjetno najgloblji vtis. Musorgskega preprosti, kratkospasni, nezamotan način zvokovne gradnje je v tej skladbi v presneti življenjski nasprotju s kaotičnim izrazom glasbe same. Stokanje violin spominja na blodnje nemirne duše, turborno-podtalno se oglašajo trobila, surovo udarja ob uho kričeči plesni motiv, tajnstveno bje nočni zvon in le polagoma utihne do pokojne tišine boj razbrzdanih elementov. Ali ni ta skladba prapodoba razgretga ustvarjalčevega mozga? — Med solisti so najbolj ogreli recitatorji (Lipah, Šaričeva, Danilova, Jan) tako po izbiri poezij kot po dovršenem podajanju. V Vodnikovih, Prešernovih, Gradnikovih, Kosovelovih in Klopčevih stihih so bodisi v trdo izklesani besedi, bodisi v mehkeem prelivanju zvokov toplega organa ali z mrko zamaknenostjo zajeli poslušalcevo dušo.

Kot skladatelj je bil Kogoj na večeru premalo zastopan. Gdč. Hejbalova je zapela njegovo »Jaz se te bom spomnila« iz mladih dni, ga Kogojeva pa »Istrski motive«, medtem ko sta obe pevki, kakor tudi gdč. Bašičeva in g. Lupša, izpolnili spored še s pesmimi Mendelssohna, Wagnerja pa Zajca, Adamiča, Premrla in Švare. Španski ples na nepomembno glasbo B. Adamiča v izraziti izvedbi gdč. Wlaskove se ni ujemal z značajem ostalih točk. Učinkovita predigra Borodinovnega »Kneza Igorja« je v ne baš najbolj ubranosti zaključila prireditev. Dirigirala sta gg. Nef-

u— Poroka zavednega sokolskega para. V žalni sta se v nedeljo popoldne poročila mlajša sokolska delavca, podstarosta viškega Sokola br. Rudi Marinič in gdč. Ida Sulgojeva, učiteljica v Amburcu. Za priči sta bila br. Stane Brodnik in br. Lipe Kosec. Bilo srečno!

u— Združenje gledaliških igralcev, sekcijska Ljubljana, se najpriljubljeneje zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način prispevali k lepo uspešni akademiji za bolnega skladatelja g. M. Kogoj.

u— Pevski zbor Glasbene Matice ima drevo in v četrtek, obakrat ob 20. važni pevski vaji vsega mešanega zbora. Nova navodila! Odbor.

OTROŠKE OBLEKE

Bebi perilo najceneje pri »LAMA«, Jurčičeva ulica 4. — Prost ogled.

u— Rekord ljubljanskega tramvaja za vse svete. Električna cestna železnica ima na praznik Vseh svetih vsako leto tako živahen promet, kakršnega sicer ne doživimo noben drug dan. Letos pa je tramvajski promet v resnici presegel vse dosedanje rekorde. Pred dograditvijo svetokriške proge tramvajska uprava noben dan ni izdala več kot 35.000 vozovnic. Lani je na praznik Vseh svetih ta številka dosegla 44.469, letos pa se je povečala na 49.058. Ker smo letos dočili tudi nove vozove domačega izdelka, je bilo s prikolicami vred v prometu 52 tramvajskih voz, ki so prevozili 8400 km, kar predstavlja približno petino ekvivalenta Lani je tramvajska uprava na Vse svete kasirala din 79.778, letos pa 88.197 din. Ljudje, ki so se ta dan posluževali tramvaja, so izdali za vozovnico povprečno po 1.80 din, iz česar razberemo, da se je v Viču in Št. Vidu od koder stane vožnja 2 din peljalo do Sv. Križa razmeroma malo ljudi kar je pač razumljivo, ko imata Vič in Št. Vid vsak svoje pokopališče. Odkar imamo proga do Sv. Križa, se je tudi promet na drugih tramvajskih progah za lep odstotek poivil.

ZIMSKO PERILO, Karničnik, Nebotičnik

u— Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana-mesto priredi prihodnje predavanje v sredo 8. t. m. ob 19. v kemski dvorani na L. J. rešni gimnaziji v Vegovi ulici. Predaval bo g. nadzornik Josip Strekelj. O vzmljenju povrtnine torej o delu na vrtu ki ga je treba sedaj nemudoma izvršiti. Vstop prost. Člani in gostje vabljeni.

u— Pretep v Kolodvorski ulici. Sredi no polidneva sta se večera v Kolodvorski ulici potokla dva Dalmatince ki sta vzbudila med pasanti precej pozornost. Pred enim izmed dalmatinskih vnosev sta se namreč prav po južniški no najprej prepirala potem pa sta si skočila v lase. Zakaj jima je tako gorko postalo pri duši, da sta se no kratkem prepiranju še dejansko spopadla, se sicer ne ve, a nabiž sta morala imeti kak družinski spor. Možaka sta namreč rodna brata k iu pa to krvo sorodstvo ni motilo da bi si bila prizanaala. Na srečo mimo manjših prask ni bilo hujših posledic kakor da sta morala spremeti stražnika na policijsko postajo. Ker se nista ogrešila več kakor proti javnemu redu in miru na cesti, z oblasti ne bosta imela težkih računov.

VOJAKI!

Zdrave noge vam ohrani originalni SANO PED Vrečica 2 din.

u— Važno za gg. tehnične. Na vse tehnične potrebnosti, kakor risarska orodja, računalna, papirne papirje in druge pripomočke nudi popust trvarka M. Tičar. (—)

u— »Booms a Dai« najnovejši družinski ples se bo poučeval drevi ob 20. uri pri »Nadaljevalnem plesnem tečaju« jen kove šole v Kazini Novi začetiški tečaj za novince dame in gospode se otvori v petek 10. t. m. ob 20. uri. Informacije in vpisovanje tudi za posebne ure vsak dan Akademiki, dijakini-je imajo popust. (—)

u— JNAK edinstvo v torek, dne 7. t. m. ob 20. bo v lokalu »Doberdoba« reden članski sestanek. Učelzba je obvezna posebno za tov. juriste. Po sestanku seja odbora. Predsednik. (—)

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

fat in dr. Švara, za klavirsko spremljavo pa je poskrbel poleg obeh imenovanih še g. Simoniti. Požrtvovalnost, s katero so se stavili zgoraj imenovani umetniki na razpolago trepetemu drugu v prid, je vredna hvale in posnemanja. P. S.

Zapiski

Nova številka »Misi in dela« prinaša poleg uvodnika razpravo doc. dr. Stojana Bajčiča »Banovina Hrvatska«, članek ing. J. Teržana »Zemlja, človek — kmetstvo, naroda«, aktualne pregled dr. B. Vrčona in dr. Podrobnije bomo prikazali ta zvezek v eni prihodnjih števil.

Srbska študija o poeziji Iga Grudna. Naš slovenski rojak, dr. Ton Smerdel je priobčil v najnovejšem zvezku skupljanskega »Južnega pregleda« in v posebnem odtisu študijo »Lirika Iga Grudna«. Pisec vidi v razvoju slovenske pojevoje lirike dve smeri: pesniški realizem in ekspresionistično romantiko. V teh dveh smereh so po dr. Smerdelu najzanimivejša imena: Alojz Gradnik, Vida Taufer in Igo Gruden. Vso trojico označuje neki poseben nemir, ki je umetniško najbolje izražen pri Gradniku, prefinjen pri Vida Tauferju in v apokaliptično privlačen pri Igu Grudnu. Na to ples karakterizira z zgoščenimi potezami celotni razvoj naše pojevoje poezije in prehaja h Grudnu. »Gruden se razločuje od Gradnika in Tauferjeve po notranji iskrenosti, žolčljivi patetiki in bridkem poudarjanju socialne krivice. Pri Grudnu, kakor tudi pri večini pisateljev iz Juljske krajine, je formiran poseben življenjski stud nasproti našljui, vzporedno z njim pa je naglašena bojevitost, ki ima kaj pogosto, zlasti v njegovi liriki, tragičen konec v zelnigranem popušanju pred zlom, v čigar zmago pa vendarle ne veruje.« Nato pisec podrobno

Zou-Zou SESTRA ALI LJUBICA

z Joseffino Baker, edinstveno ženo, ki se ji ni klanjal samo ves Pariz, marveč so uživala njen čar vsa velemesta v Evropi. Tudi Ljubljana uživa, to kažejo razprodane predstave! — Preskrbite si vstopnice že v predprodaji! — SAMO SE DANES! Nepreklicno zadnjikrat! — Za mladino neprimerno! Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — KINO SLOGA, tel. 27-30.

Iz Celja

u— Za vodovod v Št. Juriju ob juž. žel. je razpisala banska uprava dobavo 2.356 m cevi iz litega železa. Proračun znaša 253.600 din. Druga javna pismena ponudbena licitacija bo v ponedeljek 13. t. m. ob 11 v prostorih hidrotehničnega oddelka banske uprave v Ljubljani.

u— Vojniku je umrla v nedeljo Barba Pokornova, hčerka banovinskega zdravnika dr. Mirka Pokornja; pogreb bo danes ob 16.30 na pokopališču v Vojniku. V celjski bolnišnici je umrl 32-letni posestnik Adam Videc iz Male Breze pri Sv. Lenartu nad Laškimi. Pokojnima todi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

u— Staro sovražstvo. V Vojniku sta se v nedeljo sprla 24-letni dninarjev sin Anton Bobnar iz Škofje vasi in delavec Ciril Kuzman med katerima je vladalo že staro sovražstvo. Kuzman je v jezi pograbil nož ter zabodel Bobnarja v vrat in levo pleče. Težko poškodovanega Bobnarja so oddali v celjsko bolnišnico.

u— Marija Hočevarjeva je podlegla požodbam. V nedeljo smo poročali, da je na železniški progi pri Rečici na Paki v soboto zjutraj lokomotiva savinjskega osebneke vlaka treščila v 76-letno preužitkarico Marijo Hočevarjevo iz Podgore pri Šmartnem ob Paki in jo odbila s proge. Hočevarjevi je počila lobanja, dobila pa je tudi hude poškodbe na rokah. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico, kjer pa je že popoldne izdihnila.

u— Savinja, ki je dosegla v nedeljo popoldne 2.50 m nad normalo in s pritoki vred povzročila v Celju in Savinjski dolini veliko poplavo, je včeraj upadla že za 1.50 m. Ker je nastalo včeraj lepo solčno vreme, je nevarnost nadaljnjih poplav minila.

Iz Maribora

u— Slavnostna otvoritev Sokolskega planinskega doma na Pohorju bo v nedeljo dne 12. t. m. ob 11 uri. V proslavo otvoritve priredi mariborsko sokolstvo prijateljski večer v sredo, dne 8. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Sokolskega doma v Mariboru. (—)

Iz Kranja

u— Koncert Jadranske straže, ki bo drevi ob pol devetih v veliki dvorani Narodnega doma, bo družabni in umetniški dogodek v našem mestu. Po idejnim nagovoru nastopi iz prijaznosti naša priznana in odlična operna pevka gdč. Vera Majdčeva, pri klavirju pa sodeluje iz jubelnosti diplomirana konservatoristka gdč. Marija Horakova, mladinski zbor gimnazije pa zapoje himno Jadranske straže pod vodstvom ge. prof. Slugove in g. Liparja. — Z obno udeležbo manifestiramo jadransko misel in zavest!

R A D I O

Torek, 7. novembra

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav (plošče) — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 11: Šolska ura: Naše rudno bogastvo (prof. J. Bačar). — 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.30: Koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Plesna glasba (plošče). — 18.40: Štaterski gradovi (g. Leo Pettauer). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Prebivalci Perasta v XVIII. stoletju. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Čajkovski: Uvertura 1812 (plošče). — 20.20: A. Leskovecova drama »Vera ali nevera«. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih igra radijski orkester.

Beograd 19.40: Plošče. — 20.10: Pevska ura. — 20.40: Poljudni napovi. — 21: Skladbe za celo. — 21.40: Plošče in plesi. — Zagreb 17.15: Radijski orkester. — 20: Hrvatski pesniki v besedi in glasu. — 20.30: Sonate. — Praga 20.10: Koncertni večer. — 21.15: Plošče. — 23: Češki skladatelji. — Sofija 19: Koncert orkestra. — 20: Komorna glasba. — 20.30: Ruske romance. — 21.20: Lahka in plesna muzika. — Dunaj 16: Koncert orkestra. — 20.15: Popularne melodije. — 22.50: Kakor Berlin. — Berlin 20.45: Koračnice. — 21: Simfonični koncert. — 22.30: Lahka glasba. — 24.15: Nočni koncert.

Kino Matica — 21-24

SAMO SE DANES! Predstave ob 16., 19. in 21. uri. Muzikalna drama najlepših kompozicij in melodij nesmrtnega IRVINGA BERLINA.

DEMOKRATSKA SIMFONIJA

ALEKSANDERS RAGTIME BAND Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

Še danes ponavljamo prekrasni nepozabni film

Nihče naj ne zamudi tega sporeda!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION — tel. 22-21.

BREZDOMCI

Poročila naše II. izdaje:

Skupščinske volitve bodo pred občinskimi

Zanimive informacije beograjske »Politike«

Beograd, 6. nov. p. Beograjska »Politika« ugotavlja nocoj v svoji razpravi o političnem položaju v zvezi z mnogostevilnimi konferencami v predsedništvu vlade in zlasti z današnjim posvetom (glej poročilo na 5. strani), da so razpravljali predvsem o skupščinskih in občinskih volitvah. Prvotno je prevladovalo stališče, naj se najprej izvrše izpremembe v zakonu o občinah ter uveljavi načelo tajnega glasovanja, razširijo občinske samouprave, razpišejo občinske volitve in šele nato razpišejo volitve v narodno skupščino na podlagi novega

volilnega reda. To stališče je zastopal tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković. Medtem je po omenjenih posvetovanjih predsednik vlade korigiral svoje stališče in sprejel načelo, da se najprej izvrše volitve v narodno skupščino. V ta namen je bil danes določen širši odbor ministrov, ki naj izdela načrt zakona o volitvah narodnih poslancev. Po menju informiranih krogov zato ni izključeno, da bodo volitve v narodno skupščino razpisane že v prav kratkem času.

Italija svari Nemčijo pred Rusijo

Milan, 6. nov. br. Italijanski tisk je bil v zadnjem času zelo rezerviran nasproti nemško-ruskemu prijateljstvu. Zato so tem večjega pomena nocojšnja izvajanja milanške lista »Italia«, ki pravi med drugim: Ruski ekspanzijski načrti bodo prej ali slej prišli do izraza v sporu z nemškimi težnjami in interesi. Diplomatsko delovanje Rusije v Baltiku, posebno pa v smeri proti Bosporu proti jugovzhodu Evrope in Balkana spominjajo na nekdanjo carsko ekspanzijsko politiko. Nemci si o tem pač ne smejo delati nikakih iluzij. Naravne zahteve narodov, ki so utemeljene v njihovem zgodovinskem razvoju, se ne dajo izbrisati in ne morejo biti brezpredmetne. Ruski načrti so dolgo ležali v arhivih, a čim nastopijo ugodne okoliščine, se vedno lahko »pet polož« na mizo.

List izraža končno prepričanje, da rusko-nemško prijateljstvo ne more dolgo trajati.

Popularni bruseljski župan umrl

Bruselj, 6. nov. v. Danes je umrl dolgoletni bruseljski župan Max, eden izmed najbolj popularnih belgijskih javnih delavcev. Izredne zasluge za svoj narod si je priboril zlasti med svetovno vojno v času, ko je bila Belgija zasedena po nemških četah. Zaradi njegovega delovanja v tej kritični dobi so ga pozneje odlikovale Belgija, Anglija in Francija ter tudi druge zavezniške države s svojimi najvišjimi odovi.

Bruseljski župan Adolphe Max je dočkal starost 70 let. Po poklicu je bil advokat. Zgodaj se je začel udeleževati politično in se je priključil liberalni stranki. Leta 1914 je bil prvič izvoljen v bruseljski mestni svet, 5 let nato pa že za župana. Med zasedbo Belgije po nemških četah v svetovni vojni je prišel v oster konflikt z nemškimi okupacijskimi oblastmi. Ko je končno odklonil plačilo velike vojne kontribucije, ki so jo Nemci naložili Bruslju, je bil aretiran in do konca vojne zaprt v raznih nemških ječah. Po vojni je bil izvoljen tudi v belgijski parlament in je bil dvakrat minister. Ves čas pa je bil župan belgijske prestolnice, letos že 30 let. Liberalna stranka izgubi z njim enega svojih najuglednejših voditeljev.

Dr. Ivan Pintar, Mediko-kirurški učni zavod v Ljubljani, njegov nastanek, razmah in konec. Pod tem naslovom je izdal pisec v knjigi na 96 straneh svojo habilitacijsko disertacijo, ki obravnava zanimive pojave iz zgodovine medicine na Slovenskem. V uvodnem delu razpravlja dr. Pintar o mediko-kirurških licejih v splošnem. Na takih licejih so se v dobi, ko je kirurgija spadala med čeh, šolali prizadevniki kirurški, ki pa so jih za razliko z zdravniki dolgo časa šteli med obrtnike. Šele z daljšim razvojem kirurških šol je začela tudi kirurgija povečevati svoj ugled in se boriti za priznanje enakovrednosti z medicino. Pisec prikazuje podrobno ta razvoj in zlasti opozarja na njegov potek v naših deželah. V nadaljnjih poglavjih podaja dr. Pintar izsledke svojega proučevanja zgodovine ljubljanske šole in sicer posebej po njenih razvojnih razdobjih: od leta 1782—1808, v dobi Ilirije, ko je postala del del Ecole centrale t. j. univerze, dalje v letih 1813—1833, 1833—1848 in 1848—1849. L. 1849. je bila šola ukinjena in z njo se je zaključila zanimiva razvojna doba našega medicinsko-kirurškega šolstva. Pisec se posebej zaustavlja pri vidnejših osebnostih ki so delovale na ljubljanski šoli, zlasti pri znamenitem prirodopiscu Hacquetu, pri A. Makovcu, prof. V. Kernu itd. in navaja bibliografijo njihovih strokovnih spisov. Ta nesporno zanimivi in potrebni dosežki z zgodovini medicine na Slovenskem bo lahko ocenila strokovna kritika, mi ga samo beležimo kot nov pojav na malo obdelanem področju domače znanosti. Razprava je opremljena s portreti in faksimili.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Papen v Sofiji

Sofija, 6. nov. p. Nemški poslanik Papen je na poti v Ankaru prispel iz Beograda v Sofijo ob 10.50 dopoldne. Opoldne ga je sprejel min. predsednik dr. Kjoselvanov, ki mu je popoldne vrnil obisk. Ker poslanik Papen popoldne zaradi zamude vlaka ni mogel nadaljevati svojega potovanja, je odpotoval šele ponoči.

Mackensen zopet v Rimu

Rim, 6. nov. AA. (Havas). Nemški veleposlanik v Mackensen, ki je odpotoval dne 30. oktobra na poročanje v Berlin, se je vrnil danes v Rim.

Sondiranje terena za sejo Balkanske zveze

Carigrad, 6. novembra. br. Kakor poročata Anatolska agencija, je jugoslovenski poslanik danes odpotoval iz Ankare v Beograd. Po poročilu te agencije se je odpravil v domovino iz neklih rodbinskih razlogov.

V tukajšnjih političnih krogih pa so mnenja, da ima poslanik posebne misije. Turska vlada se namreč zanima, ali bi jugoslovenska vlada pristala na to, da bi se v kratkem sestali stalni svet balkanske zveze.

Nemško-rusko sodelovanje v Aziji

Pariz, 6. nov. p. Francoski listi so davi objavili vesti, da je nemška vlada predložila ruski vladi obsežen načrt za nemško-rusko sodelovanje v Evropi in Aziji. Listi objavljajo tudi podrobnosti tega nemškega načrta. Moskovska vlada je načrt že pričela proučevati in v zvezi z njim je deloma tudi prihod nemškega poslanika iz Moskve v Berlin von der Schulenburg je nemškimi odgovornim faktorjem že poročal o prvih rezultatih posvetovanj ruskih odgovornih činiteljev o tem nemškem načrtu. Med drugim določa načrt, da preide Finska popolnoma pod ruski vpliv. Daljnosežno akcijo naj bi Rusija in Nemčija pričeli že v doglednem času preko Irana in Afganistana v smeri proti Indiji.

Amerika bo prepovedala izvoz na Japonsko

Washington, 6. nov. s. Predsednik zunanje-političnega odbora senata Pittmann je izjavil, da bodo morale Zedinjene države s sklepom kongresa po poteku sedanjega trgovinske pogodbe z Japonsko 26. januarja morda proglasiti popolno ali delno prepoved izvoza blaga iz Zedinjenih držav v Japonsko, če se dotlej odnošaji med Zedinjenimi državami in Japonsko ne bodo popravili. Pittmann je izjavil dalje, da Japonska na Kitajskem noče upoštevati pravic Zedinjenih držav.

Angleška izvidniška letala nad Nemčijo

London, 6. nov. j. (Reuter). Angleška izvidniška letala so v večji skupini napravila danes uspešen krožni polet nad zapadno Nemčijo, odkoder so prinesla fotografne posnetke strateško važnih krajev. Eno izmed letal se ni vrnilo na svojo bazo.